

Տ Ի Ի Ս Թ Ո Ւ Ր



ՄԱՆՉՈՒՄԷՒ ԷՖԲԵԱՐ ՆԱՄ ՃԵՐԻՏԷՆԻՆ
ՍԱՀԻՊ ԻՍԹԻԵԱԶԸ
Կ. Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ՄԱՐԿԵԹԻՅԱՆ
ԼԻՍԱՆԸ ԼԷԹԱՑԷԹՐԷՍԱՆԸ ԹԻՐԻՐԻՏԷՆ
ԱՅՆԷՆ ԷՐՄԷՆԻՃԷ ՀՐՈՒՑԱԹԱ ՆԱԳԼ
ՎԷ

ՄԷԱՐԻՑԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵՆ ՆԷՋԱՐԵԹԻ ՃԵԼԻՒԷՍԻ
ԲՈՒԾԱԹԵՅԻԱ ԹԱՊ ՈՒ ՆԷՇԸ ԻՏԻՒՄԷ ՏԻՐ

ՃԻՐԶ 4 — ՂԵ. 5



Ի Ս Թ Ա Ն Պ Ո Ւ
ԴԱԼԱԹՈՏԱ, ԲԵՐԵՆՊԷ ԲԱԶԱՐՆԱ, Ն. 41, ԻՓՈՒ ԽԱՆԴՆԱ
ՄԱՆՉՈՒՄԷՒ ԷՖԲԵԱՐ ԹԱԳԻՒՆԷՍԻՆՏԷ

1881

— 20
45 - 6

233. Բէյիսի մահքէմէ, հիյնի մուհաքէմէտէ, կէրէք միւթթէհէմին վէ կէրէք շիւհուտուն իֆատաթընտան, հադըգաթը հալի իղհարա մէտար օլաճաղընը անլաեաճաղը քէսան, վէ էվրագ ու էշեաներ ճէլլ իտէպիլէճէք տիր. հաթթա, իհղար միւզէքքիրէսի կէօնտէրէք ճէլլ օլունան քէսան թախլիֆ օլունմանըպ, իֆատէլէրի տախի, մալիւմաթ գապիլինտէն ատտ օլունաճագ տըր:

234. Բէյիս, մահքէմէտէ, նէթիճէյի տալաճա պիր կիւնա ֆայիտէսի օլմանըպ, միւպահիսին ուղամասընը իճապ իտէճէք շէյլէրի րէտտ ու մէնն իտէճէք տիր:

ՖԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

ՃԵՆԵՄԷՆ ԲՈՅԵՆԷՆԷ ՊԵՏԵՆՆԵ ՄԱՆԴԷՆԷՐԻՄԷ
ԿՈՆՍՏԱՆՍ ԴԵՐԴԻՍԷՆԷ ՈՒՍԷՆԷՆԷՆ ԶԱՅԵՆԷՆԷ:

235. Միւտտաիի ումումիլէր, իթթիհամ ֆապընտա պէեան օլունան ուսուլ իւզրէ իթթիհամ օլունմուշ օլան էշլատա ալէյհինտէ, միւճէրրէտ իթթիհամ մազպաթապընտա միւնտէրիճ թէօհմէթտէն տօլանը, պիղզաթ իգամէյի տալա իտէճէք, վէ եա մուպիլնէրինէ իթտիրէճէք տիր: Վէ իթթիհամ մազպաթապընըն խարիճինտէ, միւթթէհէմ ալէյհինտէ իգամէյի տալա իտէրլէր իսէ, քէէն լէմէքքիւն ատտ օլունտուգտան պաշգա, միւթթէհէմ թարաֆընտան, ալէյիլէրինէ իշթիքեա ան էլ հիւքքեամտա վասը տախի, իգամէ օլունապիլիր:

236. Միւտտաիի ումումի, էվրագը տալանը ալտըղը կիպի, մուամէլաթը իպթիտալիյէնին իքմալինէ, վէ մուհաքէմէնին եէվմի մուպիէնինտէ իճրա օլունապիլմէսի էսպապընըն իսթիհասլինէ զայրէթ իտէճէք տիր:

237. Միւտտաիի ումումի, էսնայի մուհաքէմէտէ հադըր օլուպ, միւճա-

ղաթը գանունիյէնին միւթթէհէմ հադգընտա իճրապընը իտտաա իլլէեէճէք, վէ հիւքմիւն թէֆհիմի էսնապընտա տախի պուլունաճագ տըր:

238. Միւտտաիի ումումի, տաալիեի վազըտա, գանուն նամընա օլարագ, միւնասիպ կէօրտիւկիւ իսթարաթ վէ իֆատաթը, թահրիրէն մահքէմէեէ արղ իտէճէք, վէ մահքէմէ տախի, օ իսթարաթը մէվզըրի պուհսա վազ իթմէկէ մէճպուր օլաճագ տըր:

239. Միւտտաիի ումումի, իսթարաթ վէ իֆատաթը թահրիրիյէնին իմզա իտէճէք, վէ էսնայի մուհաքէմէտէ վազը օլաճագ իֆատաթ, քեաթիպ թարաֆընտան թուլթուլաճագ զապթ ճէրիտէսինէ պիլ գայտ, եինէ քէնտի թարաֆընտան իմզա օլունաճագ տըր: Վէ պունուն իւղէրինէ վիրիլէճէք գարարլար, րէյիս իլէ քեաթիպ թարաֆընտան իմզա իտիլէճէք տիր:

240. Միւտտաիի ումումի թարաֆընտան, էսնայի մուհաքէմէտէ վուգու պուլան իսթարաթ վէ իֆատաթ, մահքէմէ թարաֆընտան գապուլ օլունմաաղըը հալտէ, նէ մուհաքէմէ վէ նէ հիւքմ թէէիսիր օլունտմաղ, ֆազաթ, միւտտաիի ումումի, պատէլ հիւքմ, առէմի գապուլ գարարընը, թէմեիլ իթտիրէպիլիր:

241. Զապըթայի առլիյէնէ մէճմուրլարընըն քեաֆֆէսի, վէ միւսթէնթիլլէր, մահքէմէյի իսթինաֆիյէնէ միւտտաիի ումումիսինին, թահիթը նէզալէթինտէ պուլունաճագ: Վէ իշպու նիգամնամէնին տօգուգունճու մատտէսի հիւքմիւնճէ, մէհաքիմէ թաալիւղը օլան իտարէ մէճմուրլարը տախի, մէէմուրիյէնէթլէրինին առլիյէնէ ճիհէթինճէ, քէզալիք մահքէմէյի իսթինաֆիյէնէ միւտտաիի ումումիսինին նէզարէթի ալթընտա օլաճագ տըր:

242. Մահքէմէյի իսթինաֆիյէնէ

միւտտաիի ումումիսի, զապրթայի ատ-
լիյեէ մէհմուրլարընըն, վէ մէհաքիմի
իսթիտաիյեէ, վէ մահքէմէյի իսթի-
նաֆիյեէտէ պուլունան միւսթէնթիդ-
լէրին, ումուրու մէհմուրէլէրինճէ,
դուսուր վէ թէքեասիւլլէրի վուգու-
լինտէ, քէնտուլէրինէ իսթար իտէ-
ճէք, վէ իսթարաթընը պիր տէֆթէ-
րի մախսուսա գայտ իլլէեէճէք տիր:

243. Թէքէրըրիւր վուգուլինտէ, մահ-
քէմէեէ իսպարը քէյֆիյեէթ, վէ
մահքէմէ սուրէթի մախսուսէտէ, քէն-
տուլէրինի ճէլպ, վէ ումուրու մէհ-
մուրէլէրինէ տիգդաթ իթմէք իլլին,
նասիհաթ իտէճէք, վէ ոլ պապտէ
վուգու պուլաճագ մէսարիֆ, քէն-
տուլէրինէ թաղմին իթտիրիլէճէք տիր:

244. Իսթարը վագըանըն, տէֆ-
թէրէ գայտ օլունտուղու թարիխտէն
իթիպարէն, պիր սէնէ միւրուր իթմէք-
սիլլին, մէհմուրիյնի միւմաիլէյհիւմ-
տէն պիր տահա գուսուր վէ թէքեա-
սիւլ իտէնլէր, միւրէրէր տատ օլու-
նաճագ տրը:

245. Լիվա պիտայէթ մահքէմէլէրի
իլէ, մահքէմէյի իսթինաֆիյեէ միւտ-
տաիի ումումիլէրինին, զապրթայի
ատլիյեէ, վէ եա միւսթէնթիդլիք մէհ-
մուրիյեէթինի իֆա իթմէկէ մէհզուն
օլտուղլարը ահվալտէ, հէր պիրի իհ-
զար վէ եա թէվգըֆ միւգէքըրէսի
վիրէպիրմէք սալահիյեէթի միւսթէսնա
օլմագ իւզրէ, քէնտուսինէ այիտ վա-
ղայիֆի, ճիւրմիւն վուգու պուլտու-
ղու մահէլլ ճիւրընտաքի գաղատա
պուլունան միւտտաիի ումումիլէ, վէ
եա միւսթէնթիդէ, վէ եախօտ գա-
ղա պիտայէթ մահքէմէսինէ, իհալէ ի-
տէպիրիլ:

ՖԱՍԼԸ ԲԱՊԻ

Ճինայէթին սահալա հաւաքիմալընա րայիք րէր:

346. Մազնուն - ալէյհ, հէյեէթի
իթթիհամիյեէ թարաֆընտան, իթթի-

համ օլունտուղտան սօնրա, տալա-
եա միւթալլիք էվրագ, վէ էշեա, նի-
հաեէթ եիկիրմի տէօրթ սաաթ գար-
ֆընտա, մահքէմէեէ կէճնտէրիլէճէք
տիր:

247. Մատտէյի սապըգատա պէ-
եան օլունան, եիկիրմի տէօրթ սաաթ
միւտտէթ, իթթիհամ գարարընըն,
միւթթէհէմէ թէպլիղ օլունտուղու
անտէ պէտ իտէճէք տիր:

248. Էվրագըն, մահքէմէ գալէմի-
նէ թէպլիմինտէն իթիպարէն, նիհայէթ
եիկիրմի տէօրթ սաաթ սօնրա, միւթ-
թէհէմ, հուզուրու մէճլիսէ ճէլպ իլէ,
իսթիհվալ օլունաճագ տրը:

249. Միւթթէհէմէ, միւտաֆաա-
թընտա մուամլէնէթ իթմէք իւզրէ, պիր
վէքիլ ինթիխապը թէքլիֆ, վէ ինթի-
խապ իթմէտիկի հալտէ, մահքէմէ թա-
րաֆընտան տէրհալ պիր վէքիլ թայ-
եին օլունաճագ, վէ թայեին օլունմա-
տըղը հալտէ, մուամլէլաթը միւթէ-
ագդըպէ, քէէն լէմ եէքիւն հիւքմիւն-
տէ թուլթուլաճագ տրը. միւթթէհէմ
պիր վէքիլ թայեին իթտիրի հալտէ,
մահքէմէնին ինթիխապը, քէէն լէմ
եէքիւն հիւքմիւնտէ թուլթուլաճագը
կիպի, տտէմի ինթիխապ էսնասընտա,
վագը օլան մուամլէլաթ տաիի, միւ-
թէպէր թուլթուլաճագ տրը:

250. Միւթթէհէմ, վէ եախօտ մահ-
քէմէ թայեին իտէճէկի վէքիլի, ան-
ճագ մահքէմէ մայեէթինտէ պուլունան
տալա վէքիլլէրինտէն ինթիխապ իթ-
մէկէ մէճպուր օլաճագ, վէ ֆագաթ,
պագէն միւթթէհէմին ագրապա, վէ
եա ահրպապսընտան պիրի տալի,
մահքէմէնին միւսաատէյի մախսուսէ-
սիլլէ, վէքիլ թայեին իտիլէպիլէճէք
տիր:

251. Իթթիհամ գարարընըն մէֆ-
սուիլիյեէթի, իտտաասընը իթմէկէ
քէնտուսինի հագդըր տատ իտէր իսէ,
պէշ կիւն զարֆընտա իտտաա իթմէ-
սի, վէ իթմէտիկի թագատիրտէ, ան-

տէն սօնրա , իտտաասը մէսմու օլմա-
եաճաղը , մահքէմէ թարափընտան
միւթթէհէմէ իթթար իտիլէճէք , վէ
կէրէք պու մատտէնին վէ կէրէք մատ-
տէթէյնի սալիֆէթէյնին ահքեամը
իճրա օլունտուղու զապթ վարագասը-
նա եազըլաճագ , վէ պու զապթ վա-
րագասը , մահքէմէ քեաթիպի , վէ
միւթթէհէմ թարափընտան իմզա օ-
լունաճագ , վէ միւթթէհէմ իմզա ի-
տէմէտիկի , վէ եա իթմէք իաթէմէ-
տիկի հալտէ , քէյֆիեթէթ զապթ վա-
րագասընտա պէեան վէ թատրիհ գը-
լընաճագ տըր :

252. Մատտէյի սապըզա մու ճիպին-
ճէ , միւթթէհէմէ իսպարը քէյֆիեթէթ
օլունմատըղը հալտէ , միւթթէհէմին
սիւքիութի իլէ մէֆսուխիյեթէթ իտտա-
ասը հագգընա խալէլ կէլմէեճէք ,
վէ գարարը գաթիաէն սօնրա , պու
հագգը իաթիմալ օլունապիլէճէքտի :

253. Միւտտաթի ումումի տաթի ,
մէֆսուխիյեթէթ տայի իտտասը վար
իսէ , պու իտտասարընը իշպու իաթիճ-
վապ թարիսինտէն իթիպարէն պէշ
կիւն զարփընտա , պէեան իթմէկէ
մէճպուր օլուպ , պու միւտտէթ միւ-
րուր իթտիկի հալտէ , 254 ինճի մատ-
տէ մուճիպինճէ , իտտասար մէսմու օլ-
մաեաճագ տըր :

254. Մէֆսուխիյեթէթ իտտասար , ան-
ճագ հէյեթի իթթիհամիյեէնին , իթ-
թիհամ մագպաթասը ալէյհնտէ , վէ
էսպապը աթիյեյի էրպաա իւզէրինէ
իտիլէպիլի . պու էսպապըն պիլին-
ճիսի , մահքէմէնին առէմի սալահիյ-
եթի , իքինճիսի , տալա օլունան ֆիլի-
լին գանունէն ճինայէթ նէվինտէն
մատտուտ օլմամասը , իւչիւնճիւսիւ ,
միւտտաթի ումումի իաթիմա օլունմա-
մըլ օլմասը , տէօրտիւնճիւսիւ , հիւք-
միւ իթա իտէն հէյեթի իթթիհա-
միյեէ աազասընըն , առէթճէ մըգտա-
րը գանունիսինին մատունտա պու-
լունմասը մատտէսի տի :

255. Մէֆսուխիյեթէթ իտտասանամէ-
սի մահքէմէ քեաթիպինէ վիլիլմէք իգ-
թիլա իտէճէք , վէ իտտասանամէ վիլի-
լինճէ , մահքէմէյի թէմիլ նէզտին-
տէ պուլունան պաշ միւտտաթի ու-
մումիյեէ իրաալ օլունաճագ , վէ մահ-
քէմէյի թէմիլ տաթի , տաալիյի սա-
յիլէեէ թագտիմէն , զիքը օլունան
իտտաեա հիւքմ իլլէեէճէք տի :

256. Մէֆսուխիյեթէթ իտտասար ,
մուհաքէմէեէ կիրիլիլմէտէն էվիլիլու-
գու պուլուր իսէ , թահգըզաթը , մու-
հաքէմէ տէրէճէսինէ գատար կէօ-
թիւրիլիպ , մուհաքէմէեէ պաշա-
նըլմաեաճագ տըր . վէ մէֆսուխիյեթէթ
իտտասար , 257 ինճի մատտէտէ պէ-
եան օլունան մուամէլաթըն իճրա , վէ
միւտտէթին ինգըզասընտան սօնրա
վուգու պուլուղու հալտէ , պիլա թէվ-
գըֆ մուհաքէմաթա պաշլանըլաճագ
տըր . պու հալտէ մէֆսուխիյեթէթ իտ-
տասար մահքէմէյի ճինաեթիին հիւք-
մի գաթիսինտէն սօնրա , մահքէմէյի
թէմիլ կէճտէրիլէճէք տի :

257. Վէրիլ հէր գէման , միւթթէ-
հէմ իլէ իթթիլաթ իտէպիլէճէք , վէ
թահգըզաթա խալէլ կէլմէք իւզ-
րէ , քեաֆֆէյի էվրագը , ախէր մա-
հէլլէ կէօթիլմէեէքէք , մուպեէնէ
իլլէեէճէք տի :

258. իաթիմա օլունան շահիտլէր-
տէն մատա , մահքէմէյի ճինաեթ-
իին պուլունտուղու մահէլլին խարի-
ճինտէ շահիտլէր պուլունտուղու հալ-
տէ , մահքէմէ օչիւհուտուն պուլուն-
տուղու մահէլլին ախէր պիլ սանճագ-
տա պուլունան միւսթէնթիլիլին , շա-
հիտլէրին թագրիլինի ալմագ իւզրէ
մէճմուր իտէր , վէ միւսթէնթիլ տա-
թի թագրիլլէրինի զապթ իթտիքտէն
սօնրա , պիլ զարֆ իլինէ վազ իլէ ,
մէմհուրէն մահքէմէ պաշ քեաթիպի-
նէ կէճտէրիլ :

259. Ճինաեթըր բույեթէ մէլ-
մուր օլան մէհաքիմին տալէթի իւ-

դէրինէ կէլմէնէն , վէ պիր մազիրէթի սահիհէ պէնան իյլէմէնէն , վէ եա կէլիպ տէ իֆայի շէհատէթտէն իսթին . քեաֆէ իտէն շահիտէր , պուլունտուլու մահէլլ մահքէմէսինտէ պիլմուհաքէմէ , 80 ինճի մատտէ ահքեամքնա թէվֆիդան , թէէտիպ օլունաճագլարտըր :

260. Միւթթէհէմէլին վէքիլլէրի , մէսարիֆի քէնաիլէրինէ այիտ օլմագ իւզրէ տավանա միւթաալիդ օլուպ , միւտաֆաանա մէտար ատտ իտէճէքլէրի քեաֆֆէ իւ կվրագլն սուրէթլէրինի ալապիլէճէքլէր տիր . ֆագաթ , ճիւրմիւն թահագգուգու հագգլնտա օլան զապթ ճէրիտէլէրի իլէ , շիւհուտուն իֆատաթը թահրիթիլէլէրինին , միւթթէհէմ միւթէատտիտ օլսա տախի , եալլնըզ պիր սուրէթի մէճճանէն վիրիլըր :

261. Պիր ճիւրմիւն տօլանը միւթէատտիտ էշիսա ալէյհինտէ , միւթէատտիտ իթթիհամմամէլէր վիրիլմիշ պուլունտուր իտէ , պունչարըն պիրլէշտիրիլմէսինի , միւտտաիի ումումիւնին թալէպի իւզէրինէ , վէ եախօտրէսէն⁽¹⁾ տախի , բէյիսի մահքէմէ էմր իտէր :

262. Պիր իթթիհամմամէ , միւթէատտիտ ճէրայիմի զայրի միւթթէրէքէնի միւթթէվի օլուր իտէ , միւտտաիի ումումի , միւթթէհէմէլէրտէն պիրինին , վէ եա պիր դաշընըն էվվէլ պէ էվվէլ մուհաքէմէ օլունմասընը իտտաա , վէ բէյիս տախի էմր իտէպիլըր :

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄԻՍ

ՄՈՒՀԱՔԷՄԷ ՎԷ ՀԻԻՔՄ ՈՒ ԹԷՆՖԻՉ
ՊԷՆԱՆՆՏԱ ՏԸՐ .

ԳԸՍՏԸ ԷՎՎԷԼ

Մոհաթիֆէն գայիբ գիբ :

263. Միւթթէհէմ , մահքէմէ հուգուրունա մուգայեէտ օլմանարադ չը-

գաճագ , վէ ֆագաթ , ֆիրար իտէմէմէք իլին , եանընտա մրգտարը քեաֆի զապթիլիլէ պուլունաճագ տըր . վէ բէյիս , իամ ու շէօհրէթ վէ սինն ու սանաթ , վէ մահէլլի իգամէթ վէ մէվլիտինի , սիւալ իտէճէք տիր :

264. Բէյիս , միւթթէհէմին վէքիլինէ , վիճաանընըն , վէ գանունա լազըմ օլան բիայէթին իսլաֆընտա պիր շէյ սէօյլէմէմէսինի , վէ քէմալի էտէպ վէ իթիտալ իլէ պէնանը հալ իյլէմէսինի իսթար իտէճէք տիր :

265. Բէյիս , օգունաճագ էվրագա տիգգաթ իթմէսինի , միւթթէհէմէ իսթար իլէ , զապթ քեաթիպլինէ տախի , հէյեթթի իթթիհամմալիլէսին մագպաթասըլլա , միւտտաիի ումումինին իթթիհամմամէսինի գրաթ իյլէմէսինի էմր իտէճէք , վէ քեաթիպ տախի ճէհրէն⁽²⁾ դըրաթ իյլէնէճէքտիր :

266. Իշպու գըրաթտան սօնրա , բէյիս , միւտտաիի ումումինին իթթիհամմամէսինին մահէլլինի , միւթթէհէմէ թէֆհիմ իտիպ , օնա իսթապէն , « իշլէ սանա շու ճիւրմիւ իթմիշին տէեօրլար , պագ , իթտիկինիտէ նասըլ իսպաթ իտիեօրլար » տէեէճէք տիր , պունուն իւզէրինէ , միւտտաիի ումումի , միւթթէհէմին իթթիհամմամէ սէպէպ օլան մատտէեի թէշրիհ ու պէնան իտէճէք , վէ պատէհու քէնտուսիլլէ հուգուգու շախսիլիլէ միւտտաիիսինին , վէ կէրէք միւթթէհէմին իսթիտա վէ իֆատէսի իւզէրինէ , ճէլպ վէ իսթիմա օլունաճագ շահիտէրին բուսուլասընը իպրազ իյլէնէճէք տիր . իշպու բուսուլանը , զապթ քեաթիպի ճէհրէն օգունաճագ տըր :

Մէգըրիւր բուսուլատա , միւտտաիի ումումի վէ եա միւտտաիի շախսի թարաֆընտան միւթթէհէմէ , վէ միւթթէհէմ թարաֆընտան միւտտաիի ումումիլիլէ , շիւհուտուն վագթի իսթի-

(¹) Բէհէն , քէնաի թարաֆընտան :

(²) Ճէհրէն , ալիքեար օլարադ :

մաննաւն, ագալի երկիրմի տէօրթ սա-
աթ էվվէլ, իամ ու սանաթ վէ մանէլ-
լի իգամէթէրի թահրիրէն պիւտիրիւ-
միշ օլան շահիտէրին իամէրի միւն-
տէրիճ օլապիլէճէք, վէ պու սուրէթ,
233իւնճիւ մատտէնին, բէյիսէ վիր-
տիկի սալահիյեթէ մանի օլամանա-
ճագ արը :

Միւթթէհէմ վէ եա միւտտաիի ու-
մումի, քէնտիլէրինէ թահրիրէն պիւ-
տիրիլմէմիշ, վէ եախօտ պիւտիրիլմիշ
տէ, լաեղգըլա թասրիհ ու թարիֆ
իտիլմէմիշ օլան շահիտէրին իսթիմաի
հագգընտա իթիրալ իտէպիլէճէք, վէ
իթիրալը վագըրն, շաննը դապուլ
օլուպ օլմատըղընա, մահքէմէ թարա-
ֆընտան տէրհալ գարար վիրիլէճէք
տիր :

267. Բէյիս, շահիտէրէ, մահքէմէ
տայիրէսինտէ, քէնտիլէրինէ թախսիս
օլունան օտանա կիթմէլէրինի էմր ի-
տէճէք, վէ շահիտէր տախի, թայեին
օլունան օտատան չըգամանաճագլար
տըր. անճագ իֆայի շէհատէթ իշին,
բէյիս լէտէլ հաճէ, շահիտէրին, գապլ
էլ շէհատէ, ճիւրմի վագըա վէ միւթ-
թէհէմէ տայիր եէկտիկէրիլէ պահս
իթմէլէրինի մանի օլաճագ թէտապիրի
իշթիեաթիյեէյի իթթիխալ վէ իճրա
իտէճէք տիր :

268. Շահիտէր, միւտտաիի ումու-
մինին թէրթիպի վէճէլէ, միւնֆէրի-
տէն⁽¹⁾ իճրայի շէհատէթ իտէճէքլէր
տիր, վէ իճրայի շէհատէթտէն էվվէլ
պիր կիւնա խէֆվ ու իսաշիյեթ⁽²⁾ վէ
ղարալ ու խուսուլմէթէ մէպի, վէ ար-
թըգ էքսիք օլմանարագ, հագըգա-
թը հալի պէեան իտէճէքլէրինէ տա-
յիր, թահիֆ օլունաճագլար տըր :

Պու սուրէթլէ, գապլ էլ շէհատէ
թահիֆ օլունամանան շահիտէրին շէ-
հատէթի վագըալարը, քէնն լէմ եէ-
քիւն հիւքմիւնտէ տիր :

Բէյիս, շահիտէրէ, իամ ու շէօհ-
րէթ վէ սինն ու սանաթլարընը, վէ
տայիմի վէ եա մուվագգաթ իգամէթ-
կեահլարընը, վէ իթթիհամնամէտէ
պէեան օլունան ճիւրմիւն վուգուլն-
տէն էվվէլ, միւթթէհէմի թանըրալ
թանըմատըղլարընը, վէ միւթթէհէ-
մէ վէ եախօտ միւտտաիի շախսիյեէ,
պիր կիւնա գարապէթլէրի օլուպ օլմա-
տըղընը, վէ օլաուլու թագտիրտէ, նէ
տէրէճէտէ պուլունտուղունու, վէ
միւթթէհէմին վէ եախօտ միւտտաիի
շախսիյին խըամէթինտէ պուլունտալ
պուլունմատըղլարընը սիւալ իտէճէք,
վէ պատէհու շահիտէր շիֆահէն իճ-
րայի շէհատէթ իյլէեէճէքլէր տիր :

269. Բէյիս, պու շահիտէրին շէ-
հատէթի, վագըալար իֆատաթը
սապըգասը պէյնինտէ զուհուր իտէ-
պիլէճէք զիեատէ վէ նօգսանը, վէ
թաղեիրաթ վէ թէպէտտիւլաթը,
մահքէմէ քեաթիպլնէ զապթ իթտի-
րէճէք տիր :

Պու միսիլլու զիեատէ վէ նօգսանըն
վէ թաղեիրաթ ու թէպէտտիւլաթըն
զապթ իթտիրիլմէսինի, միւտտաիի ու-
մումի իլէ միւթթէհէմ տախի, բէյիս-
տէն թալէպ իտէպիլէճէքլէր տիր :

270. Հէր շահիտին շէհատէթի խի-
թամ պուլտուգտան սօնրա, բէյիս,
շահիտէ, հագգընտա շէհատէթ իթ-
տիկի միւթթէհէմտէն միւրատը, հա-
ղըրը պիլ մէճիւս օլան միւթթէհէմ
մի տիր տէեի սիւալ իտէճէք, վէ պա-
տէհու միւթթէհէմէ, քէնտի ալէյին-
տէ սէյյէնիլէն շէյլէրէ ճէվապ վիրիպ
վիրմէեէճէկինի սիւալ իյլէեէճէք տիր :

Շահիտին, էսնայի շէհատէթինտէ,
քէլամը գաթ օլունամանաճագ տըր.
միւթթէհէմ վէ եախօտ վէքիլի, վէ
եախօտ միւտտաիի ումումի, վէ եա-
խօտ միւտտաիի շախսի, շահիտէ պա-
տէլ շէհատէ, բէյիս վասըթասըլլա,

(¹) Միւնֆէրիտէն, եպընըզն, թէնհաճա :

(²) Խաշիյեթ, գորգու :

խաթեղութեան սիւսիլի իտեճէքլէր տիր. վէ զաթը վէ եա շէհատէթի ալէյ-հինէ օլարադ տէֆի տաւաթա մէտար օլապիլէճէք շէյլէրի սէօյլէնէպիլէ-ճէքլէր տիր. բէյիս, շահիտտէն վէ միւթթէհէմոէն, հազըգաթը հալին զահիրէ իսրաճը իշին լիւզում կէօրէ-ճէկի հէր տիւրլիւ իյզահաթը թալէպ իյլէնէճէք տիր. Բէյիտտէն բուխսաթ ախըրլա իյզահաթը մէշրուհանըն թալէպիլէնէ, աազանըն սալահիլէնէթի օլաճադ տրը :

271. Հէր շահիտ իճրայի շէհատէթ-տէն սօնրա, բէյիս թարաֆընտան, մէճիստէն չըգմասընա էմր վուգու պուլմատըգճա, չըգամաեաճադ տրը :

272. Միւտտաիի ումումինին, վէ հուգուգու շախսիլէն միւտտաիսինին իգամէ իթաիլէրի շահիտլէր իսթիմա օլունտուգտան սօնրա, միւթթէհէմ, կէրէք իթթիհամաամէլէրաէ պէեան օլունան ճիւրմէ, վէ կէրէք քէնտու-պինին էհլի բըզ վէ միւսթէգըլմ⁽¹⁾, վէ հարաքեաթը մէմուռհէ աահա-պընտան պուլունտուգընա տայիր շէ-հատէթ իթմէք իւզրէ, էվվէլէ տէֆ-թէրինի վիւրմիշ օլաուգու շահիտլէրի-նի իսթիմա իթտիրէճէք տիր :

Միւթթէհէմլէրին իսթիտաար իւզէ-րինէ ճէլպ օլունաճադ շահիտլէրին մէսարիֆի ճէլպիլէէսի, վէ շահիտլէ-րին իւճրէթլէրի, միւթթէհէմլէրէ բա-ճի օլաճադ տրը. ֆազաթ, միւթթէ-հէմ թարաֆընտան պէեան օլունուպ, հազըգաթը հալին զահիրէ իսրաճը ի-շին, միւտտաիի ումումի ճանիպինտէն ճէլպինէ լիւզում կէօսթէրիլէճէք շա-հիտլէրին մէսարիֆի միւսթէսնա տրը :

273. Միւթթէհէմին, վէ թէատաիւ-սի հալինաէ, իշլէրինտէն պիւրինին, էվ-վէլա ապա ու էճուտտընըն, սանիեա էվլատ ու ահֆատընըն⁽²⁾, սալիսա ախ-

վան⁽³⁾ ու ախվաթընըն, վէ բապիա, պու-տէրէճէլէրաէ պուլունան ագարիպի սըհրիլէնէնին, խամիսա, թալադ վուգու-ինտէն սօնրա օլաա պիլէ, զէվճ վէ զէվճէնին, սաաիսա, գանուէն միւ-քեաֆաթը նազաիլէնէնէ նայիլ օլան մուխպիլէրին շէհատէթլէրի, մէսմու-տէկիլ տիր :

Մա մաֆիհ⁽⁴⁾, զիքը օլունան էշխա-սըն, միւտտաիի ումումի, վէ եախսու միւտտաիի շախսի, վէ եախսու միւթթէ-հէմ թարաֆլարընտան իսթիմա օլուն-մալարը ալէյհինտէ, պիր կիւնա իթի-րադ վուգու պուլմադսըզըն իսթիմա օլունմուշ օլմալարը, մուամէլաթըն մէֆուսիլէնէթլինի, իսթիլզամ իթմէզ :

274. Գանուէն միւքեաֆաթը նազ-աիլէնէնէ նայիլ օլմաեան մուխպիլէ-րին շէհատէթի մէսմու օլապիլիւր. ֆա-զաթ, մուխպիր օլտուգլարընա, մահ-քէմէնին մալիւմաթը օլմադ լազըրմարը :

275. Թարաֆլարընա ճէլպնամէ կէօնտէրիլմէքսիլին, միւտտաիի ու-մումի, վէ եախսու միւթթէհէմ թա-րաֆընտան կէթիլիլէն շահիտլէր, էվ-վէլէ թահրիլէն իճրայի շէհատէթ իթմէմիշ օլաալար պիլէ, էմնայի մու-հաքէմէտէ իսթիմա օլունապիլիւր. չու-գատար քի, իշպու շահիտլէրին իամլէ-րի, հէր հալաէ 266 ընճը մատաէտէ պէեան օլունան շիւհուտ բուսուլաար-նա տէրճ օլունմուշ օլմալը տրը :

276. Շահիտլէր գանղի թարաֆըն օլուր իսէ օլուն, եէքաիկէրինի իս-թիմվապ իտէմէնէճէքլէր տիր :

277. Շահիտլէր, շէհատէթ իթտիր-տէն սօնրա, միւթթէհէմ պունլար-տան գանղիլէրինի իսթէր իսէ, տիշարը չըգարըլմալարընը, վէ տիշարը չըգա-րըլանլարտան պիր վէ եախսու պիր գա-չընըն թէքրար ճէլպիլէ, պիրէր պի-րէր եալընըզճա վէ եախսու եէքաիկէ-

(1) Միւթթէհէմ, տօղրու հարէքէթ իտէն :

(2) Ահֆատ, թօրունլար :

(3) Ախվան, գարնտալար :

(4) Մա մաֆիհ, պունունլա պէրապէր :

րի մուլանճէհէսինտէ եէնիտէն իսթի-
մա օլունմալարընը, թալէպ իտէպիլէ-
ճէք տիր. շու սալահիյեհէթի միւտտաի
ու մուլի տախի հայիզ տիր :

Պու մուլանճէհէի թալէպ վուգու
պուլմադարընը, ըէյիսի մահքէմէ ըէ-
սէն տախի իճրա իտէպիլիւր :

278. Բէյիս, պիր շահիտին իսթի-
մանտէն էվվէլ, վէ եա իսթիմաի էս-
նասընտա, վէ եախօտ իսթիմանտէն
սօնրա, միւթթէհէմէլի տիշարը չը-
գարըպ, իշէրինտէն իճապ իտէնի,
տալանըն պաղը ճիհէթլիլի իւզէրինէ
միւնֆէրիտէն, վէ եա միւճթէմիան⁽¹⁾
իսթիմալալ իյլէմէք իյին ալըգօեապի-
լէճէք տիր. ֆադաթ, հէր պիր միւթ-
թէհէմէ քէնտի զըեապընտա ճէրէեան
իտէն ահվալը վէ նէթայիճի հասըլէ-
սինի պիլտիրմէտիքճէ, մուհաքէմէյի
ու մուլիյեհէեէ տէվամ օլունմախա-
ճազ տըր :

279. Մուհաքէմէ էսնասընտա, միւտ-
տաի ու մուլի վէ աաղա, կէրէք շա-
հիտլէրին շէհատէթլէրինտէ, վէ կէ-
րէք միւթթէհէմին միւտաֆաապընտա,
քէնտիլէրինէ միւհիմմ կէօրիւնէն շէյ-
լէրի, միւպահաաթա իսալէ կէլմէմէք
շարթըյլա, գապթ ու թահրի իտէպի-
լէճէքլէր տիր :

280. Շէհատէթ էսնասընտա, վէ
եախօտ սօնրա, ըէյիս, ճիւրմի վա-
գըա մէտարը սիւպուլթ օլապիլէճէք
քեաֆֆէյի էշեա վէ էվրագը, միւթ-
թէհէմէ իրաէ իթտիրէճէք, վէ միւթ-
թէհէմոէն պուշարը թանըրըպ թա-
նըմադըրընը, պիլգաթ ճէվապ վիր-
մէք իւզըն սիւալ իտէճէք տիր. ըէյիս
լէտէլ հաճէ, զիքը օլունան էշեա վէ
էվրագը շահիտլէրէ տախի իրաէ իթ-
տիրէպիլէճէք տիր :

281. Թէտգըգաթ իդթիդասընճա,
պիր շահիտին շէհատէթի քեաղիպ օլ-

տուղու կէօրիւնիւր իսէ, ըէյիսի մահ-
քէմէ, միւտտաի ու մուլիյին, վէ եա
միւտտաի շախսինին, վէ եախօտ միւթ-
թէհէմին թալէպ վէ իսթիտաաը իւ-
զէրինէ, վէ եախօտ ըէսէն, տէրա-
գապ, շահիտի մէրգու մու թէվգըֆ
իթտիրէպիլէճէք տիր. վէ շահիտի մէվ-
գուֆ հագգընտա, միւտտաի ու մու-
լի, գապթ թայի աալիէ վազաեիֆի-
նի, վէ ըէյիս վէ եախօտ աաղատան
ըէյիսին թայեին իտէճէկի պիր գաթ
տախի, միւթթէնթիգ վազաեիֆինի իճ-
րա իտէճէք տիր. Վէ էվրագը իսթին-
թաղըյեէ, շահիտի մէվգուֆուն թահ-
թը մուհաքէմէեէ ալընըպ ալընմաա-
սընա գարար վիրլմէք իւզըն, հէյ-
եէթի իթթիհամիյեհէեէ, իթա գըլընա-
ճազ տըր :

282. Մատտէյի սապըգատա պէ-
եան օլունան հալին վուգուլինտէ,
միւտտաի ու մուլի, վէ հուգուգու
շախսիյեէ միւտտաիսի, վէ եախօտ
միւթթէհէմ, տէրագապ մասլահա-
թըն, մէճիսի աթիյեէ⁽²⁾ թաալիգի-
նի⁽³⁾ թալէպ, վէ մահքէմէ, կէրէք
պուշարըն թալէպի իւզէրինէ, վէ կէ-
րէք ըէսէն, մասլահաթը, մէճիսի ա-
թիյեէ թաալիգ իտէպիլիւր :

283. Տալէթ օլունան պիր շահիտ
կէլմէմիշ օլուր, միւտտաի ու մու-
լի թալէպ իյլէր իսէ, շուհուտ տէֆ-
թէրինտէ իսմի միւնտէրիճ օլան պի-
րինճի շահիտին իսթիմաի իլէ, մուհա-
քէմէեէ պէտ օլունմաղտան էվվէլ,
մահքէմէ, լույեհէթի տալանը, մէճ-
իսի աթիյեէ թէէսիր իտէպիլիւր :

284. Էկէր պիր շահիտին կէլմէմէ-
սինտէն տօլանը, մասլահաթ մէճիսի
աթիյեէ թաալիգ օլունմուշ իսէ, ճէլպ
մէսարիֆի, վէ տիկէր շահիտլէրին էյ-
եապ ու զէհապարը⁽⁴⁾ մասրաֆը,
վէ տալանըն լույեհէթինէ այիտ օլան

(¹) Մէ-ճիսի, պիրլիտէ օլարապ :
(²) Մէճիսի աթի, կէլէճէք տէֆաթի մ, ճիս :

(³) Թաալիգ, պրագըլմագ, գալմագ :
(⁴) Էյեապ ա զէհապ, կէլմէք վէ կէրի կիթմէք :

մէսարիֆի սայիրէ , կէլմէնէն շահիտ թարափընտան թաղմին օլունաճաղ , վէ մուհարէմէնի մէճլիսի աթիսէ թա-
ալիդ իտէն դարարնամէտէ , միւս-
տաիի ումումինին թալէպի իւզէրինէ ,
մէսարիֆի վազընանըն , ինտէլ իճապ ,
շահիտի մէրգուստան , հապս իլէ թահ-
սիլ օլունմասը տէրճ դըրընաճաղ տըր .
վէ գարարնամէյի մէզքիւրտէ , լիէճ-
լիւլ իսթիմա , շահիտի մէրգուստան
ճէպը իլէ հուզուրու մահքէմէնէ ճէլ-
պի էմր օլունաճաղ տըր : Հէր հալտէ
տալէթ օլունուպ տա , մահքէմէնէ
կէլմէնէն , վէ եախօտ կէլիպ տէ ե-
մին իթմէքտէն , վէ եախօտ իճրայի
շէհատէթտէն իսթինքեաֆ իյլէնէն շա-
հիտէր , 80ինճի մատտէտէ մուհար-
րէր ճէզալարլա տախի միւճաղաթ օ-
լունուրլար :

285. Շահիտ , ալէյհինտէ վազը օլան
հիւքմիւն քէնտիսինէ , վէ եախօտ ի-
գամէթկեահընա թէպլիլի թարիխին-
տէն իթիպարէն օն կիւն զարփընտա ,
վէ պէհէր միրիամէթրօ մէսաֆէտէ
միւստէթի մէզքիւրէնէ պիր կիւն
զտամօլունմաղ շարթըյլա , հիւքմի վա-
զը հազգընտա իթիրաղ իտէպլիլի .
վէ մահքէմէնէ կէլէմէտիկի պիր էօզ-
րի մագպուլէ միւսթէնէտ օլտուղու-
նու , վէ եախօտ ալէյհինէ հիւքմ օ-
լունան ճէզայի նազտինին թահգըզը
իճապ իտէճէկինի իսպաթ իյլէր իտէ ,
իթիրաղը մէսմու օլուր :

286. Միւթթէհէմ վէ շահիտէր ,
եէքտիկէրինին , վէ եախօտ պունլար-
տան պիրիսի , սայիրլէրինին սէօյլէտի-
կի լիսան իլէ թէքէլլիւմ իտէմէտիկի
հալտէ , բէյիսի մահքէմէ բէսմէն , լա
ազալլ եիկիմի պիր եաշընտա օլմագ-
իւզրէ , պիր թէրճիւման թայեին իտէ-
ճէք . վէ պու թէրճիւման տօղրուճա
թէրճիւմանլըգ իտէճէկինէ տայիր
թահիֆ օլունաճաղ տըր : Թէրճիւման

պու սուրէթլէ թայեին ու թահիֆ օ-
լունմաղ իտէ , ճէրէեան իտէն մուս-
մէլաթ քէէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ
թութուլուր : Միւթթէհէմ վէ միւս-
տաիի ումումի , պէեանը էսպապ իլէ ,
թայեին օլունան թէրճիւմանը բէտա
իտէպլիլի . պէեան իթտիքլէրի էսպա-
պընըն շահանը գապուլ օլուպ օլմա-
տըղընա , մահքէմէ թարափընտան տէր-
հալ գարար վիրիլիլի . միւթթէհէմ վէ
միւստաիի ումումի բաղի օլտալար պի-
լէ , թէրճիւման , աազայի մահքէմէ
վէ շահիտէրտէն իսթիսապ օլունամա-
եաճաղ տըր . օլունուր իտէ , մուհա-
քէմէ , քէէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ
թութուլուր :

287. Էկէր միւթթէհէմ սաղըր վէ
տիլիդ օլուպ տա , եաղը եաղմագ պլի-
մէզ իտէ , բէյիս , պունուլլա միւպա-
տէլէյի էֆքեարէ , էն զիեատէ իւլ-
ֆէթ վէ մէլէքէսի⁽¹⁾ օլան պիրիսինի ,
բէսէն թէրճիւման թայեին իտէճէք
տիր . սաղըր վէ տիլիդ շահիտէր հազ-
գընտա տախի , պու սուրէթ իճրա գը-
լընըր . մատտէյի սապըգատա , ին-
թիսապա միւթապլիդ շէրայիթի սա-
յիրէ , պու խուսուստա տախի ճարի
տիր . սաղըր վէ տիլիդ օլան միւթ-
թէհէմ , վէ եա շահիտ , եաղը եաղ-
մագ պիլտիքլէրի հալտէ , սօրուլաճաղ
սիւալլարը , զապթ քեաթիպի , պիր
վարադաեա թահրիլ իլէ , քէնտիլէրի-
նէ վիրէճէք , վէ պունլար տախի , թահ-
րիլէն ճէվապ իթա իտէճէքլէր տիր :
Իտիլէն սիւալլար , վէ վիրիլէն ճէվապ-
լար , զապթ քեաթիպի թարափընտան ,
մէճլիստէ գըրաաթ իտիլիլի :

288. Միւթթէհէմ , միւթէատտիտ
օլտուղու հալտէ , գանդիսինին էն էվ-
վէլ , հուզուրի մահքէմէնէ չըգարըլ-
մասը լաղըմ կէլէճէկինի , բէյիսի մահ-
քէմէ թայեին իտէճէք , վէ էկէր թէօհ-
մէթտէ էն զիեատէ զիյ մէտիսալ⁽²⁾ օ-

(¹) Մէլէքէ , պլլմը օլմալլըգ :

(²) Զէյ Դեֆիսալ , իտէ իլմի , մէտիսալի օլան :

լան պիր քիմսէ վար իսէ , անտէն պաշ-
լանըլաճագ, վէ հէր պիրի պաշգա պաշ-
գա իսթինթագ վէ իսթիճվապ օլունա-
ճագ տրր :

289. Շահիպէրին իսթիմահնտէն ,
վէ վագը օլան շէհատէթլէրի իւղէրի-
նէ ճէրէեան իտէն սիւալ ու ճէվապ-
տան սօնրա , հուգուգու շախսիյե-
միւտտաիսի վէ եախօտ վէքիլի , վէ
միւտտաիի ումումի , թէօհմէթի վա-
գըայի թէէեիտ իտէճէք տէլիլէրինի
կըլահ վէ թափսիլ իտէճէքլէր տիր , վէ
միւթթէհէմ վէ եախօտ վէքիլի տախի
ճէվապ վիրէպիլէճէքլէր տիր : Հուգու-
գու շախսիյե միւտտաիսի , վէ միւտ-
տաիի ումումի տախի , պունլարըն ճէ-
վապլարընա ճէվապ վիրէպիլէճէքլէր
տիր . ֆագաթ , հէր հալտէ , էն սօնրա
սէօղ սէօյլէմէք հագգը , միւթթէհէ-
մէ վէ եախօտ վէքիլինէ այիտ տիր .
պատէհու ըէյիս , մուհաքէմէնին խի-
թամ պուլտուղունու պէեան իտէր :

290. Մատտէյի սապըգա մուճի-
պինճէ , խիթամը մուհաքէմէ , ըէյիս
թարաֆընտան պէեան օլունտուգտան
սօնրա , ըէյիս վէ աագա միւղաքէրէ
օտասընա շէքիլէրէք , իթթիհամնամէ-
եի , վէ զապթ վարագալարընը , վէ
միւտտաիի ումումի իլէ միւտտաիի շախ-
սինին , վէ միւթթէհէմին իտտաա վէ
միւտաֆաալարընը , վէ ասըլ մատտէ
իլէ միւնֆէրըիթընը պիլէթրաֆ թէտ-
գըդ իտէճէք , վէ պատէհու իշ խիւ-
լաաա իտիլիպ , սիւալ օլունաճագ մէ-
վատտ գարալաշաքըրըլտըն սօն-
րա , ըէյիս , միւթթէհէմին իտտաա
օլունան ֆիլիլի միւրթէքիլ օլուպ օլմա-
տըլընա , աագանըն ըէյլէրինի թօքլա-
եաճագ տըր , վէ միւթթէհէմին իտտաա
օլունան ֆիլիլի միւրթէքիլ օլտուղու-
նա հիւքմ օլունտուղու թագաւիրտէ ,
տէրէճէյի միւճագաթը միւղաքէրէսի-
նէ կիրիշիլմէեճէք տիր . միւճըիմ ա-

լէյհնտէ էքսէրիյեթ(¹) , սիւլիւսանը
աարանըն(²) իճթիմաի իլէ հասըլ օ-
լուր :

ԳՐՍՄԸ ՍԱՆԻ

Հէ-ս - Բէ-ճի-է - Դ-սի-է - Ե-է :

291. Ըէյիս , միւթթէհէմի , հուգու-
րու մահքէմէեէ ճէլպ իտէճէք , վէ
զապթ քեաթիպի մահքէմէնին հիւք-
միւնիւ , միւթթէհէմին մուհաճէհէ-
սինտէ , գըրաաթ իտէճէք տիր :

292. Միւթթէհէմին միւճըիմ օլմա-
տըլընա հիւքմ օլունմուշ իսէ , ըէյիս ,
միւթթէհէմին հագգընտա ազվ օլու-
նան թէօհմէթտէն թէպըլիյեյի զիմ-
մէթ իթմիշ օլտուղունու պէեան իլէ ,
պաշգա պիր սէպէպ իւղէրինէ մէվ-
գուֆ տէկիլ իսէ , տէրագապ սէպի-
լինին թախիլիյե օլունմասընը , իլամ
իտէր :

Պատէհու , մահքէմէ , թարաֆէյնին ,
թագմինաթ տալլարընը , վէ օլպապ-
տէ միւտաֆաալարընը , վէ միւտտաիի
ումումինին անա միւթթապլիգ իֆա-
տաթընը իսթիմա իթտիքտէն սօնրա ,
իճապընա կէօրէ հիւքմ իտէճէք տիր .
մա մաֆիհ , մահքէմէ միւնասիպ կէօ-
րիւր իսէ , թարաֆէյնի իսթիմա , վէ
սէնէտաթլարընը մուայեէնէ իլէ , ըէյ-
ֆիյեթթի մահքէմէեէ պաթագըրի արդ
կըլէմէք իւղրէ , աագատան պիրիսինի
թայեին իտէպիլիր : Պու թագաւիրտէ ,
թարաֆէյն , եինէ հուգուրու մահքէ-
մէտէ միւլահաղալարընը պէեան իտէ-
պիլէճէքլէր , վէ միւտտաիի ումումի
տախի , եէնիտէն իսթիմա օլունաճագ
տըր : Թէպըլիյեյի զիմմէթ իթմիշ օ-
լան միւթթէհէմին , քէնտիսինէ իֆ-
թիրա իթմիշ օլմալարընտան աօլաեը ,
մուխպիլլէրինտէն թագմինաթ իտտաա
վէ ախղընա հագգը օլապիլիր . ֆա-
գաթ , մէէմուրիյեթլէրի ճիհէթիլլէ

(¹) Էսէրէյեթ , չօղլուգ :

(²) Սիւլիւսանը աարա , ըէյլէրին իւլտէ իքիսի :

մալիւմաթ ալտըզլարը , ճերայիմէ տա-
լիր իթանէ մէճպուր օլտուզլարը ին-
պարաթտան տօլանը , հիւքիւմէթ
մէճմուրլարը ալէյհինտէ իֆթիրա վէ
թազմին տալասը իգամէ օլունամազ-
մա մաֆիհ , պու միսիլլու մէճմուրլին
հազգընտա , ինտէլ իճապ , իշթիքեա
ան էլ հիւքքեամ գայիտէսինէ թէվ-
ֆիդան , արզը շիքեանէթ ճայիլ օլուր ,
միւթթէհէմին թալէպի իւղէրինէ ,
մուսպիրլէրինի քէնտիսինէ պիլտիրմէ-
կէ , միւտտաիի ումուսի մէճպուր տուր :

293. Միւթթէհէմ թարաֆընտան
մուխպիրլէրի , վէ եա միւտտաիի շախ-
սի ալէյհինտէ , վէ միւտտաիի շախսի
թարաֆընտան , միւթթէհէմ վէ եա-
խօտ մահքիւմ-ալէյհ ալէյհինտէ վու-
գու պուլան թազմինաթ տալալարը , ա-
սըլ ճինայէթ տալասընը բույեթ իտէն
մահքէմէեէ արզ օլունուր . միւտտաիի
շախսի , թազմինաթ տալասընը , ճինա-
յէթ տալասը իւղէրինէ հիւքմ վու-
գուինտէն էվիլէլ իգամէ իթմէք լա-
զըմտըր , սօնրա վուգու պուլան թազ-
մինաթ տալասը մէսմու տէկիլ տիր .
մուխպիր մալիւմ իտէ , միւթթէհէմ
թարաֆընտան տա մուխպիր ալէյհին-
տէ վուգու պուլան թազմինաթ տալա-
սը , քէզալիք ճինայէթ մատտէսի իւղէ-
րինէ հիւքմ վուգուինտէն էվիլէլ օլմազ
լազըմտըր , սօնրա վուգու պուլան թազ-
մինաթ տալասը մէսմու տէկիլ տիր .
միւթթէհէմ մուխպիրինի ճինայէթ տա-
լասը իւղէրինէ հիւքմ վուգուինտէն
սօնրա , էօյրէնմիշ իտէ , թազմինաթ
տալասը հազգը սագըթ օլամանըպ ,
իշպու տալանը , հուգուգու ատիյե-
եէ մախսուս մէհաքիմտէ բույեթ իթ-
տիրէճէք տիր . իգամէյի տալատա
միւտտաի վէ եա միւտտաի ալէյհ սը-
ֆաթընտա պուլունմամըշ օլանլարըն
թազմինաթ տալալարը օլտուգու հալ-
տէ , հուգուգու ատիյե մէհաքիմինէ
միւրաճաթլէ բույեթ իթտիրլէր :

294. Քէնտիսինէ ազլ օլունան թէօհ-

մէթտէն գանունէն թէպրիյեյի զիմ-
մէթ իթմիշ օլան պիր շախ , եինէ օ
թէօհմէթ իչին պիր տահա թէվգըֆ
վէ իթթիհամ օլունամազ :

295. Միւթթէհէմ , թէպրիյեյի
զիմմէթ իթմիշ իքէն , իպրազ օլունան
էվրազ մաէլինտէն , վէ եախօտ շա-
հիտլէրին վուգու պուլան շէհատէ-
թինտէն , էվիլէլի ազլ օլունան թէօհ-
մէթէ թապլիւզը օլմանան պիր թէօհ-
մէթի միւրթէքիպ օլտուգու , էսնայի
մուհաքէմէտէ անլաշըրը իտէ , բէյիս ,
միւթթէհէմին էվիլէլի ազլ օլունան
թէօհմէթտէն պէրի իւզ զիմմէ օլ-
տուգունու պէեան իլէ պէրապէր , ի-
քինճի թէօհմէթ իչին թահգըգաթ իճ-
րասընը էմր իտէճէք , վէ պինան ա-
լէյհ , 86 ընճը մատտէտէ թայեին օ-
լունտուգու իւզրէ , միւթթէհէմի ճէլպ
ու իհզար վէ եա թէվգըֆ միւղէքքի-
րէսիլլէ , թէօհմէթի հատիտէ իչին եէ-
նիտէն միւսթէնթիգ հուգուրունա իր-
սալ իյլէեէճէք տիր . պու մուամէլէ ,
անճազ միւթթէհէմին թէօհմէթի հա-
տիտէ իչին , թահթը իսթինթազ վէ
մուհաքէմէեէ ալընմասը լազըմ կէլէ-
ճէկինի , միւտտաիի ումուսի , էսնայի
մուհաքէմէտէ պէեան իթմիշ օլուր ի-
տէ , իճրա օլունապիլէճէք տիր :

296. Միւթթէհէմին իտտաա օ-
լունան ֆիլի միւրթէքիպ օլտուգունա
հիւքմ օլունմուշ իտէ , մահքէմէեէ
միւտտաիի ումուսի , թայեինի միւճա-
զաթ իտտաանամէսինի , վէ միւտտաիի
շախսի տալի իսթիրտատը էմվալ վէ
թազմինաթ իսթիրտասընը թազտիմ ի-
տէճէք տիր :

297. Բէյիս , միւթթէհէմէ , միւտ-
տաիի ումուսինին տէրէճէյի ճէզանէ
միւթապլիգ իտտաասընա միւտաֆաա
իչին , սէօյլէեէճէկի պիր շէյ օլուպ
օլմատըղընը սիւալ իտէճէք տիր .
նէ միւթթէհէմ , վէ նէ տէ վէքիլի
ֆիլիլին ասըր օլմատըղընա տայիր , տէ-
ֆէ թէտտտի իտէմէյիպ , անճազ ,

էֆայը մէմնուատան օլմատըղը , վէ գանունէն ճէրայիմտէն մատաուու պուլունմատըղը , վէ եա միւտտաիի ու մումինին թայեինի թալէպ իթաիկի միւճաղաթը իսթիլզամ իթմէնէճէկի , վէ եախօտ միւտտաիի շախսի , թաղմինաթ իթասընա մահէլլ օլմատըղը , վէ եախօտ իսթէնիլէն թաղմինաթ ֆահիլ պուլունտուղու խուսուսլարընա տայիր , միւտաֆաա իտէպիլէճէքլէր տիր :

298. Միւթթէհէմին միւրթէքիպ օլտուղու տայիր հիւքմ օլունան ֆիլիլ , գանունու ճէզատա էֆայը մէմնուատան օլմատըղը թաղտիրտէ , մահքէմէ , միւթթէհէմին տտէմի մէսուլիյեթինէ հիւքմ իտէր :

299. Միւթթէհէմին միւրթէքիպ օլտուղու ֆիլիլ , էֆայը մէմնուատան իսէ , մահքէմէ , նէթիճէյի մուհաքէմէտէ , վաղայիֆի տախիլինտէ օլմատըղը անլաշըմիշ օլապ պիլէ , միւճաղաթը գանունիյեթինի թայեին ու թահաիտ իտէր , պիր գաշ ճինայէթ եա ճիւնհա պիրլէշմիշ օլտուղու հալտէ , եալընըղ էն աղըր ճէզաեր իսթիլզամ իտէն ճիւքմէ թէրէթթիւպ իտէն միւճաղաթ թայեին օլունուր :

300. Միւթթէհէմի կէրէք պէրի իւղ դիմմէ , վէ կէրէք մահքիւքմ պուլունսուն , վէ եա զայրի մէսուլ օլուն , մահքէմէ , միւտտաիի շախսի վէ եա միւթթէհէմ թարաֆընտան իտաաա օլունան թաղմինաթ տալասընը թէտդըղ վէ հիւքմ իլէ , մըգտարընը աորտալա իլին վիրէճէկի իլամտա թասրիհ իտէճէք , վէ եախօտ 292 ինճի մատաէտէ պէեան օլունտուղու վէճիլէ , թարաֆէյնի իսթիմա , վէ էլլէրլնտէ պուլունան էվրաղը մուայեէնէ իլէ , նէթիճէյի թէտդըղաթընը պա թաղըր մահքէմէեէ արղ իլլէմէք իւղըն , աաղատան պիրիսինի մէէմուր իլլէեէճէք տիր . մահքէմէտէ թէվզըֆ օլունմուշ էշեա վար իսէ , սահիպինէ իատէ

օլունմատընը տախի էմր իտէճէք տիր . ֆաղաթ , միւթթէհէմ մահքիւքմ օլմուշ իսէ , էշեայի մէվզըֆէ , սահիպի թարաֆընտան մահքիւքմալէյհ թէմէիլ իսթիտաը միւհիլէթինի կէշիւմիշ իտուկի , վէ եախօտ թէմիլիլ իսթիտաը իճըա օլունուպ , մատլահաթ գաթիլէն ֆէյսալըէղիր օլմուշ օլտուղու իսպաթ օլունմատըղճա , իատէ օլունամահաճաղ տըր :

301. Միւթթէհէմին մատղուր օլտուղու թահաղգուղ իլլէտիկի թաղտիրտէ , մահքէմէ գանունէն մաղիրէթինի իլամ իլլէեէճէք տիր :

302. Միւթթէհէմ վէ միւտտաիի շախսիտէն գանղիսի հաղգըղ չըգաթ իսէ , իասմինին , վէ տէվլէթին տալա մէսարիֆինի թէէտիլեէ վէ թաղմին իտէր :

303. Մէվատտը սապըգատա պէեան օլունան մուամէլաթըն իճրասընտան սօնրա , բէյիս վէ աաղա , եինէ միւզաքէրէ օտաընա չէքիլէրէք , թարաֆէյնին իտաաա վէ միւտաֆաաը հաղգընտա , իթայի բէյ իտէճէքլէր տիր . ֆաղաթ , հիւքմ , մէվզըրի մուհաքէմէտէ հաղըր օլան իսպըն , վէ միւթթէհէմին հուզըրունտա , բէյիս թարաֆընտան ճէհրէն թէֆհիմ օլունուր . բէյիս հիւքմիւ պէեան իլէ պէրապէր . գանունուն գանղի մատտէսինէ թաթպիլ օլունմուշ իսէ , անը տախի դըրալթ իտէր , զալթ քեաթիպի , հիւքմի վաղըրի թահրիր վէ զալթ իտիպ , պի իպարէթիհա , մատտէյի գանունիլէյի տախի տէրճ իտէր . խիլաֆընտա հարէքէթ իլլէր իսէ , իքի լիրա ճէզայի նաղաի իլէ մահքիւքմ օլուր :

304. Հիւքմիւ վաղըրն միւսէվէտաէսի , հիւքմիւ մէզքիւրու վիրէն բէյիս վէ աաղա թարաֆընտան իմղա օլունուր , միւսէվէտաէյի մէզքիւրէ աաղաեա իմղա իթաիլիլմէղ իսէ , զալթ քեաթիպինտէն , պէշ լիրա ճէզայի նաղաի ալընըր . վէ ինտէլ իճապ , կէ-

րէք րէյիս վէ աաղա , վէ կէրէք զապթ քեաթիպի ալէյհինտէ , իշթիքեա ան էլ հիւքքեամ հազգը տախի իսթիմա օլունապիլիր . միւսէվէտտէ , հիւքմիւն թէֆհիմինտէն իթիպարէն , երկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա իմզա օլունմադ իգթիզա իտէր :

305. Բէյիս , հիւքմիւ թէֆհիմտէն սօնրա , իգթիզայի հալէ կէօրէ , միւնքիմէ սապր ու մէթանէթ կէօթթէրմէկի , վէ եախօտ թասհիհի մէսլէք իյլէմէկի նասիհաթ իտէպիլիր : Իլամըն , էվրազը տավա իլէ պէրապէր , լիէն լիւլ թէմեիզ , մահքէմէյի թէմեիզէ կէօնտէրիլէճէկինի , վէ պիր տէեէճէկի վար իտէ , էվրազըյլա պիրիքտէ կէօնտէրիլմէք իւզրէ , պիր հաֆթա զարֆընտա , պիր լայիհա վիրէպիլէճէկինի , մահքիւմ-ալէյհէ իսթար իտէճէք տիր :

306. Զապթ քեաթիպի , ուսուլի մուհաքէմէճէ մուայեէն օլան մուամէլաթըն իճրա օլունտուղունու , զապթ վարադասընա իշարէթ իտէճէք տիր , իշպու զապթ վարադասընտա , միւթթէհէմէրին վիրտիլլէրի ճէվապլար , վէ շահիտլէրին վազը օլան շէհատէթլէրի տէրճ օլունմանըպ . ֆադաթ , շահիտլէրին իֆատէլէրինտէ կէօրիլէն թէնագըս վէ թաղեիրաթ , 269 ունճու մատտէնին հիւքմիւնճէ , իշարէթ իտիլէճէք տիր : Զապթ վարադասը , րէյիս իլէ զապթ քեաթիպի թարաֆընտան իմզա վէ եա թէմհիր իտիլէճէք տիր . իշպու մատտէ ահքեամընա րիանէթ օլունմատըղը հալտէ , մուամէլաթը վազըա , քէէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ ատտ օլունուր : Զապթ վարադասը թութուլմատըղը , վէ իշպու մատտէնին իւսիւնճիւ ֆըգըասընըն հիւքմիւ իճրա գըլընմատըղը թագաիրտէ , զապթ քեաթիպիլնտէն երկիրմի երկըլիւք ալթուլուն ճէզայի նագաթ ալընըր :

307. Մահքիւմ-ալէյհ , մահքէմէյի թէմեիզէ կէօնտէրիլմէք իւզրէ , լայի-

հա վիրէճէք օլտուղու հալտէ , մահքէմէ գալէմինէ , սէքիզ կիւն զարֆընտա թէպիմ իյլէմէսի լաղըմ կէլիր . միւհլէթի մէզքիւրէ զարֆընտա , միւտտաիի ումուլի վէ միւտտաիի շախսինին տախի պիրէր լայիհա իթասընա հազգլարը վար տըր . ֆադաթ , միւտտաիի շախսինին լայիհապ , անճադ քէնտի հուգուգու շախսիյեհիլնէ այիտ օլմադ լաղըմ կէլիր : Մահքէմէյի թէմեիզին գարարընա թասալիգան հիւքմիւ վազըըն իճրասը թէէլիր օլունուր :

308. Մահքէմէյի թէմեիզ , թէմեիզէն ըույեթ իյլէտիկի ճինանաթ իլամաթընը թասալիգ իյլէտիկի հալտէ , միւտտաիի ումուլիեթ թէպիլիլնտէն իւշ կիւն զարֆընտա , հիւքմի իճրա օլունուր . իլամաթը մէզպուրէտէն իտամա տայիր օլանլար , ճէզա գանուննամէյի հիւմանունուն 16ընճը մատտէսի մուճիպլինճէ , իրատէյի սէնիլլէնին սուտուլինտէն սօնրա , մէվգըրի իճրանէ գօնուլուր :

309. Միւճըրիմ , պազը շէյլէրի պէեան իթմէք իսթէտիկի հալտէ , հիւքմիւն իճրա օլունաճադ մահէլլ մահքէմէսի աադասընտան պիրիլլէ զապթ քեաթիպի , թագըրիլինի ախզ ու թահլիր իտէրլէր :

310. Հիւքմի վազըըն իճրա օլունտուղունա տայիր , թութուլաճադ զապթ վարադասը , զապթ քեաթիպի մարիֆէթիլլէ թանզիմ օլունուպ սուրէթի եինէ քէնտուսի մարիֆէթիլլէ , երկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա , հիւքմի իլամը , գայտընըն ալթընա թահրիր վէ իմզա իտիլիր . վէ զապթ վարադասը համիլինէ տախի գայտ օլունտուղու քէյֆիլլէթի իշարէթ օլունուպ , քէզալիք զիլլի իմզա իտիլիր : Մէվատտը մուհարրէրէնին իիլաֆը հարէքէթ վուգուլինտէ , զապթ քեաթիպիլնտէն իքի օսմանը լիրասը ճէզայի նագաթ ալընըր . իշպու զապթ

վարագասը գայտը, պի այնիհի տալը կիպի մաամուլ պիհ թուլութուր:

311. Իսնայի մուհարէմէտէ, կէրէք պաղը էվրագ վէ էշեանըն տէլալէ-թիյլէ, վէ կէրէք շահիտլէրին շէհա-տէթիյլէ, միւթթէհէմին իթթիհամ օլունուղու ճինաեթտան պաղա ճինաեթթ իլէ տախի միւթթէհէմ օլ-տուղու անլալըլաղըլը, վէ իշպու եէնի գուհուր իտէն ճինաեթթ, էվվէլքի ճինաեթթլէրին միւթթէլլիմ օլտուղու միւճաղաթտան շէտիտ ճէղաղաղը իս-թիլղամ իյլէտիկի, վէ եախօտ միւթ-թէհէմին թահթը թէվգըֆտա շէրիք թէօհմէթլէրի պուլունուղու թագ-տիրտէ, մահքէմէ, միւթթէհէմին ա-լէյհինաէ գուհուր իտէն եէնի ճինա-եթթլէր իշին, իշպու գանուննամէ ահ-քեամընա թէվֆիլգան, իգամէյի տա-ալա օլունմասընը էմի իտէճէք տիր. իշպու իքի սուրէթտէ տախի, միւտ-տալի ումուլի, էվվէլքի ճինաեթթլէր-տէն տօլաեը, միւթթէհէմին ալէյհին-տէ վագը օլան հիւքմիւն իճրասընը, եէնի ճինաեթթլէր իշին վուգու պու-լաճագ մուհարէմէնին խիթամընա գա-տար թէէլիլ իյլէեթէք տիր:

312. Մէհարիմի ճէղալիյէտէն վի-րիլէն իլամթըն գուեուտ տէֆաթի-րի վէ միւթթատէլէրի, գանղի մահ-քէմէեէ միւթթալլիկ իտէ, օ մահքէ-մէնին էվրագ մախղէնիտէ, հըֆղ օ-լունաճագ տըր:

ՊԱՊԸ ՍԱԼԻՍ

ԻԼԱՍԱԹԸՆ ՈՒՍՈՒԼԻ ԹԷՄԵԻԶԻՆԷ
ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ.

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԵԼ

Թահթըլէ վէ իլամթըն նագղըն իսթիլամ
Էթէն ահլալէ Գայիլ Գէր:

313. Ճինաեթթ, վէ ճիւնհա, վէ գապահաթա տայիր սոն տէրէճէտէ վիրիլմիշ օլան իլամթ, վէ պու իլամա-

թըն միւթթալլիկ օլտուղու տաալի հագղընտա սէպղաթ իտէն մուամէ-լաթ վէ թահղըղաթ, աթի իւզ զիքր ահվալտէ, իսթիտա իւզէրինէ նագղ օլունապիլիլ:

ՖԸԳՐԱՅԻ ԷՎՎԵԼԻ

Ճինաեթթ Գայիլ Գէր:

314. Միւթթէհէմ ալէյհինաէ հիւքմ օլունուղ տա, կէրէք հէյեթթի իթթի-համիյեէ գարարընտա, վէ կէրէք մահ-քէմէյի ճինաեթթ հուգուրունտա իճ-րա գըլընմըշ օլան թահղըղաթ վէ մուհարէմաթտա, վէ եախօտ հիւքմ իլամընտա ատէմի իճրասը, իշպու գա-նուննամէ հիւքմիւնճէ մէֆսուլիյեէ-թի միւթթէլլիմ օլան մուամէլաթըն պիրինտէ վէ եա պիր գաչընտա, խի-լաֆը գանուն հիւքմ վէ գուհուլ վուգուի, իլամըն մէֆսուլիյեէթթի միւթթէլլիմ օլաճաղը կիպի, մէֆսու-լիյեէթթի իճապ իտէն սէպղալի էվվէ-լին վուգուի թարիթինտէն սօնրա ճէ-րէեան իյլէմիշ օլան մուամէլաթըն տա-խի մէֆսուլիյեէթթի մուճիպ օլուր:

Մահքէմէնին ատէմի սալահիյեէթթի, նագղ հիւքմիւ իլթիլղամ իտէճէկի կի-պի, միւթթէհէմին վէ եախօտ միւտ-տալի ումուլիյին քէնտիլէրինէ գա-նունէն վիրիլմիշ օլան պիր հագղ ու սալահիյեէթթի իսթիմալ իշին վագը օ-լան մէթալլիլնտէն պիրի, վէ եախօտ պիր գաչը իւզէրինէ, գուհուլէն վէ եախօտ բէտտէն պէեանը բէյ օլուն-մամասընտան տօլաեը տախի, մուա-մէլէյի մաթլուպէնին ատէմի իճրասը, մուճիպի նագղ օլտուղունա տայիր գանունէն սալահէթ օլմասա պիլէ, նագղը միւթթէլլիմ տիր:

315. Միւթթէհէմին պէրաթթի զիմ-մէթի հալինտէ, պու հիւքմիւ միւթթ-ղամիլն օլան իլամըն, վէ մուամէլաթ վէ թահղըղաթընը, թէմէիլէն նագ-ղընը, պէրաթթ հիւքմիւնէ իսալէլ կէլ-

մէմէք շարթըրլա , միւճէրրէտ գանու-
նուն հիւանի ճէրէեանընը թէէմինան ,
միւատաիի ումումի թարաֆընտան իտ-
տաա օլունապիլիր :

316. Մէֆսուխիյեթ , իլամտա հիւքմ
օլունան ճէգանըն մէպհուս-իւն-անհիւ
օլան ճինայէթ իչին , մուայեէն օլան
միւճազաթը գանունիյեէնին զայրի օլ-
մասընտան միւնպաիս իսէ , օ հալտէ
իլամըն նազըր , մահըիւմ-ալէյճ թա-
րաֆընտան իտտաա օլունապիլէճէկի
կիպի , միւատաիի ումումի թարաֆըն-
տան տաիսի թալէպ օլունապիլիր , վէ
298 ինճի մատտէտէ պէեան օլունան
ատէմի մէսուլիյեթ հիւքմիւ , գա-
նունէն ֆըգտանը (1) ճէգանէ միւպ-
թէնի (2) օլտուղու , վէ մահէզա (3) միւ-
ճազաթը գանունիյեէն մէվճուտ պու-
լունտուղու հալտէ , նազը իտտաապը
միւտտաիի ումումիյեէն այիտ տիր :

317. իլամտա հիւքմ օլունան ճէ-
զա , գանունուն օ ճինանէթ հազըրն-
տա թայեին իյլէտիկի ճէզա օլուպ տա ,
իպարէյի գանունիյեէնին իլամտաեան-
ըլ զիքը օլունմասընտան տօլանը , թա-
րաֆէյնտէն հիչ պիրինին նազըր ի-
լամը , իտտաաեա սալահիյեթի եօզ
տուր :

318. Հիչ պիր հալտէ , միւտտաիի
չաիսի , պէրաէթ գարարընըն , վէ
եախօտ ատէմի մէսուլիյեթ իլամընըն
նազըրըն իտտաա իտէմէզ . ֆապաթ ,
օ մազուլէ իլամտա , պէրաէթ վէ եա-
խօտ ատէմի մէսուլիյեթինէն հիւքմ
օլունան թարաֆըն իտտաա իյլէտի-
կի մըգտարտան զիեատէ , միւտտաիի
չաիսի ալէյճինէ , թազմինաթ հիւքմ
օլունմուչ իսէ , իլամըն եալընըլ պու-
ճիհէթինին նազըր իտտաապընա , միւտ-
տաիի չախսինին սալահիյեթի վար
տըր :

ՖԸԳՐԱՅԻ ՍԱՆԻՅԵԻ

Ճէնհա վէ գապահա գայի գիւր :

319. Իւչ եիւղ օն տէօրտինճիւ մատ-
տէտէ պէեան օլունան սուվէրի ֆէս-
խիյեէ , ճիւնհա վէ գապահաթա միւ-
թաալիգ տաալիտէ տաիսի ճարի տիր :
Կէրէք ալէյճինտէ ճիւնհա վէ եախօտ
գապահաթ տալապը իգամէ իտիլէն
չախսըն , վէ կէրէք միւտտաիի ումու-
մի , վէ միւտտաիի չախսինին պէրա-
էթ վէ եա ատէմի մէսուլիյեթ ,
վէ եախօտ մահըիւմիյեթէ միւթա-
ալիգ իլամաթ տաիսի միւթէննա
թութուլմաեարազ , գաթիան վիրիւ-
միչ պիլճիւմէ իլամաթընըն նազըրըն
իտտաաեա սալահիյեթի վար տըր .
չու գատար քի , միւթթէհէմին պէ-
րաէթի զիմմէթինէ , վէ եա ատէմի
մէսուլիյեթինէ հիւքմ օլունմուչ իսէ ,
քէնտիսինին միւտաֆաապընը թէէմին
իչին , վազ օլունան ուսուլի մուհաքէ-
մէ ահըեամընա ատէմի ըիպէթ վէ
եա զուհուլ վուգու պուլտուղու պէ-
հանէսիյլէ , ալէյճինէ իգամէյի տալա
իտէմէզ :

320. Իւչ եիւղ օն եէտինճի մատ-
տէնին հիւքմիւ , ճիւնհա վէ գապա-
հաթա միւթաալիգ մէվաաաա տայիր
սօն տէրէճէտէ վիրիլէն հիւքմի գա-
րարար հազըրնտա տաիսի ճարի տիր :

321. Մահըէմէյի թէմեիլ , վէ եա
լիվա պիտայէթ մահըէմէսի , վէ եա-
խօտ մահըէմէյի իսթինաֆ , մուամէ-
լաթը թահզըգըյեէտէն պիրինին մէֆ-
սուխիյեթինի հիւքմ իթտիկի թազ-
տիրտէ , եէնիտէն պաչանըլաճազ մու-
ամէլաթտան միւթէվէլլէտ մէսարի-
ֆին մէֆսուլիյեթինէ սէպէպ օլան
միւթէնթիլգ վէ եա սայիր մէհմուր
թարաֆընտան թէէտիյեէ օլունմասը-
նը տաիսի էմը իտէպիլիր , անճազ , պու-

(1) Ֆըգտան , ազըրգ :

(2) Միւպթէնի , պինա օլունմուչ օլան :

(3) Մահէզա , պու իտտաա հէր նէ գատար
պէյլէ իսէ տէ :

էմը, մէֆսուխիյեթին խաթիւեալթը ճէսիմէտէն միւնալաիս օլտուղու ահ-վալտէ, վէ իշպու գանուճնամէնին մէվգըրի իճրաեէ գօնուլտուղու թա-րիխտէն իքրի սէնէ սօնրա վուգու պու-լան մէֆսուխիյեթիլէր հազգընտա, սատորը օլապիլիր:

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Թէֆէյի էլամա ինիլալարէնա Կայր Կէր:

322. Ճինաեթէ միւթաալլիգ իլա-մաթ, իսթիտաեէ հաճէթ օլմաեարազ, բէսէն վէ բէամէն թէմեիզ օլունուր, ճիւնհա վէ գապահաթա միւթաալլիգ իլամաթըն թէմեիզի իսէ, իսթիտաեէ մէվգուֆ տուր. գապահաթ վէ ճիւն-հաեա միւթաալլիգ ահքեամը իտա-տիյեէ վէ թահգըզըյեէ, վէ եինէ պու գապիլտէն օլուպ, սօն տէրէճէտէ վիրիլէն հիւքմէր ալէյհնտէ թէմեիզ իսթիտաթ, տալանըն իլամը գաթի-սինտէն սօնրա մէսմու օլապիլիր. օ մագուլէ գարարը իտատիլէրին, մահ-քիւմ թարաֆընտան պիլ իսթիեար իճրա իտիլիշ օլմաթ, թէմեիզ իս-թիտաթընը բէտտէ սէպէպ օլամալ. պու մատտէնին հիւքմիւ, մահքէմէ-նին սալահիյեթինէ տայիր վիրիլէն հիւքմէրէ շամիլ օլմաեալ, պու մա-գուլէ ահվալտէ, վէ իլամը գաթիսի-նին սուտուրինէ ինթիլար օլունմագ լազըմ կէլմէլ. ճինաեթէ տաալիսին-տէ տալիս, ատէմի սալահիյեթի իտ-տաաթ, գապահաթ վէ ճիւնհաեա միւթաալլիգ սալահիյեթի իտտաաթը հազգընտա օլան ահքեամա թապի տիր:

323. Ճիւնհա վէ եախօտ գապա-հաթա տայիր օլան թէմեիզ իսթիտա-նամէսի, մահքիւմ-ալէյհ թարաֆըն-տան, հիւքմիւն թարիսի թէֆհիմին-տէն իթիպարէն, սէքիզ կիւն զար-ֆընտա մահքէմէ քեաթիպինէ վիրիլիր, վէ մահքիւմ-ալէյհ վէ մահքէմէ քեա-

թիպի թարաֆընտան իմզա օլունուր. միւսթէտի իմզա իլէմէք իսթէմէլ, վէ եախօտ իտէմէլ իսէ, քէյֆիյեթի քեա-թիպ թարաֆընտան իսթիտանամէեէ իշարէթ օլունուր. վէ պու իսթիտա-նամէ, եինէ պու գաթիտէէ թէվֆի-գան, մահքիւմ-ալէյհն վէքիլի թա-րաֆընտան տալիս վիրիլէպիլիպ, պու հալտէ, վէքեալէթնամէ, իսթիտանա-մէեէ լապթ օլունմագ լազըմ կէլիր:

Իսթիտանամէլէր, տէֆթէրի մախ-սուտունա գայտ օլունաճագ, վէ պու տէֆթէր, տայիմա աչըգ թութուլուպ, հէր քէս իսթէտիլի գայտըն սուրէթի-նի ալապիլէճէք տիր:

324. Ճիւնհա վէ եախօտ գապահա-թա տայիր սօն տէրէճէտէ վիրիլէն հիւքմէր ալէյհնտէ, թէմեիզ իտա-աթ, եա միւտտաի շախսի, վէ եա միւտտաի ումուսի թարաֆընտան իճ-րա օլունտուղու հալտէ, իսթիտալարը, մատտէյի սապըգատա պէեան օլուն-տուղու վէճնէ, գայտ իտիլաթէն պաշգա, իւշ կիւն զարֆընտա, միւտ-տաի-ալէյհ թարաֆընա թէպիլի օլու-նուր, միւտտաի-ալէյհ մէվգուֆ օլ-մատըզը սուրէթտէ, թէմեիզ իսթի-տանամէսի, մահքէմէ քեաթիպի թա-րաֆընտան քէնտիսինէ գըրաաթ օլու-նուպ, իմզա իթիլիլէճէք, վէ իմզա իթմէք իսթէմէլ, վէ եախօտ իտէմէլ իսէ, քէյֆիյեթի իսթիտանամէեէ ի-շարէթ իտիլէճէք տիր. միւտտաի-ա-լէյհ մէվգուֆ օլմատըզը թագտիրաէ, իսթիտանամէ, միւպաչըր մարիֆէթիլ-լէ, միւտտաի թարաֆընտան միւտ-տաի-ալէյհն գաթընա, վէ եախօտ ինթիսապ իթիլիլի իգամէթ կեահընա թէպիլի օլունաճագ, վէ պու հալտէ, մէհի մուայեէն իւգէրինէ, պէհէր մի-րիեամէթը օլին իքրի կիւն զամմիտիլէ-ճէք տիր:

325. Թէմեիզ իտտաաթ իտէճէք միւտտաի շախսի, իսթիտանամէսինէ, հիւքմ իլամընըն պիր սուրէթի մու-

սատտագասընը լրացվի իթմէկէ մէճ-
պուր տուր , վէ իլամ , մուվաճէհէթէն
վիրիւմիշ իսէ պէշ , վէ դըեապէն վի-
րիւմիշ իսէ , իքի պուշուգ Օսմանլը լի-
րասը ճէզայի նագաթի օլարագ մահքէ-
մէեէ թէվտի իթմէտիքճէ , իտաասը
մէամու օլամազ :

326. Ճէզայի նագաթի թէվտիինտէն ,
էվվէլա , ճինայէթ իլէ մահքիւմ օլան-
լար , աննիեա , իտարէյի միլլիյեէեէ
վէ արաղի վէ վարիտաթը միրիյեէեէ
միւթապլիգ մէսալիհ իշին տաավա ի-
տէն մէճմուրլար , մուաֆ վէ միւսթէս-
նա տըրլար , վէ պու իսթիսնա իտարի-
ճինտէ պուլունան էշխաս հագգընտա ,
ճէզայի նագաթի , թէմեիզ տավասըն-
տա հագգսըզ չըգան թարաֆա այիտ
տիր . նըսըֆ Օսմանլը ալթունունտան
աշաղը վէրկիսի օլտուղունա , վէ եա
հիշ վէրկիսի օլմատըղընա , վէ եախօտ
ֆագըր վէ պի գուտըէթ պուլունտու-
ղունա տայիր , հիւքիւմէթի մահէլլիեէ
թարաֆընտան մուսատտագ շահա-
տէթնամէ իսթիհնալիլէ , իսթիտանա-
մէսինէ լապթ իտէնլէր տախի թէմ-
եիզ իսթիտասը իշին ճէզայի նագաթի
թէվտիինտէն մուաֆ տըրլար :

327. Հապս ճէզասըյլա մահքիւմ
օլանլարըն , հալը մահպուսիյեէթտէ
պուլունտուղլարը , վէ եախօտ քէֆա-
լէթէ ըապթ իլէ սալը վիրիւմիշ օլ-
տուղլարը սապիթ օլմատըղճա , թէմ-
եիզ իսթիտալարը մէամու օլամազ .
հապս վէ եա պիլ քէֆալէ թալպիյեէ-
յի սէպիլ վարագայի ըէսիյեէսի ,
թէմեիզ իսթիտանամէսինէ մէրպուլթ
պուլունմագ լաղըմ տըր . շու գատար
քի , թէմեիզ իտտասսը մահքէմէնին
ատէմի սալահիյեէթինտէն նաշի իսէ ,
միւսթէտինին միւրաճաաթը մագպուլ
օլմագ իշին , մահքէմէյի թէմեիզին պու-
լունտուղու մահէլլ թէվգըֆիսանէսին-
տէ քէնտի իսթիտասըյլա մահպուս
պուլունտուղունու իսպաթ իթմէսի
տախի քէաֆի տիր . պու մագուլէլէր ,

մահքէմէյի մէգըիւրէտէ պուլունան
պաշ միւտտաի ումումիյեէ իսթիտա-
նամէ վիրիւպ , անըն իշարէթի իւզէրինէ
հապսանէ իտարէսի թարաֆընտան
գապուլ օլունապիլէճէքլէր տիր :

328. Մահքիւմ-ալէյհ , վէ եա միւտ-
տաի շախսի , եա թէմեիզ իսթիտա-
սընը վիրտիկի սըրատա , վէ եախօտ
անտէն սօնրա միւրուր իտէն օն կիւն
զարֆընտա , թէմեիզի թալէպ օլունան
հիւքմիւ վիրէն մահքէմէ քէաթիպինէ ,
թէմեիզ իսթիտասընը մուճիպ օլան
էսպապը հալի լայիհա վիրէպիլէճէք
տիր , վէ քէաթիպի մահքէմէ քէնտի-
սինէ պիր իլմ ու իսպէր իթասըյլա
պէրապէր , լայիհանը տախի տէրհալ
միւտտաի ումումիյեէ թէսպիմ իտէ-
ճէք տիր :

329. Թէմեիզ իսթիտանամէսի վի-
րիւտիկի թարիխտէն իթիպարէն , նի-
հանէթ օն կիւն սօնրա , միւտտաի
ումումի , էվրագը տավանը , վէ թա-
րաֆէյնին արգուհալլարը վար իտէ ,
անլէրի Ատիյիյեէ նէզարէթինէ կէօն-
աէրէճէք տիր :

Թէմեիզի թալէպ օլունան հիւքմիւ
վիրէն մահքէմէնին քէաթիպի , էվ-
րագը տավանըն պիլա խարճ պիր տէֆ-
թէրինի եարըպ , իլամա ըապթ իտէ-
ճէք , վէ խիլաֆը հալինտէ , իւշ ալ-
թուն ճէզայի նագաթի իթասընա մահ-
քէմէյի թէմեիզտէ հիւքմ օլունաճագ
տըր :

330. Ատիյիյեէ նէզարէթի , իշպու-
էվրագը ախլինտէն իթիպարէն , եի-
կիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա մահ-
քէմէյի թէմեիզէ կէօնտէրէճէք , վէ
քէյֆիյեէթի , էվրագը մէգըիւրէեի
կէօնտէրմիշ օլան մէճմուրա պիլտի-
րէճէք տիր . մահքիւմ-ալէյհ օլանլար ,
արգուհալլարըն , վէ իլամ իլէ թէմ-
եիզ իսթիտալարընըն էսպապը մու-
ճիպէ վարագասընըն սուրէթլէրինի ,
տօղրուճա մահքէմէյի թէմեիզ գալէ-
մինէ տախի իթա իտէպիլէճէքլէր տիր :

331. Մահքեմէյի թէմեիդ, հերնէվի ճինաեթ, վէ ճիւնհա, վէ գապահաթա միւթապլիդ մէվատտա, թէմեիդ իսթիտալարընը, իշպու ֆապտա պէեան օլունան մէհլին ինգըզաթնտան, նիհաեթ պիր այ զարֆընտա բույեթ իթմէկէ մէճպուր տուր:

332. Մահքեմէյի թէմեիդիյե, իսթիտանըն մէսմու⁽¹⁾ օլուպ օլմահաճաղընա տայիր, էվվէլ էմիրտէ պիր իլամը մահսուս իթասընա հաճէթ գալմագսըզըն, հիւքմի իլամը թաստիդ վէ եախօտ նագղ իտէր:

333. Մահքեմէյի թէմեիդ, ճիւնհա վէ եախօտ գապահաթա միւթապլիդ պիր մատտէ իւղէրինէ վիրիմիշ պիր իլամը նագղ իյլէտիկի հալտէ, տավանը, իլամը մէֆսուխի վիրմիշ օլան մահքեմէե, եախօտ օ տէրէճէտէ պուլունան տիկէր պիր մահքեմէե հավալէ իտէր:

334. Մահքեմէյի թէմեիդ, ճինաեթ միւթապլիդ պիր իլամը նագղ իտէր իտէ, աթի իւղ զիւրը մէվատտա սէպատէ պէեան օլունան ահքեամա թէվֆիդ մուամէլէ իտէճէր տիր:

335. Մահքեմէյի թէմեիդ, ճինաեթ միւթապլիդ տաավիւի, մատտէյի սապըգատա պէեան օլունան իլամը մէնգուդ, կէրէք 234 իւնճիւ մատտէտէ թատառ⁽²⁾ իտիլէն էսպապէ, վէ կէրէք մէֆսուխիյեթ հիւքմիւ իսթիլզամ իտէր ահվալէ միւթապլիդ պիր խէթանէ մէպնի նագղ օլունմուշ օլսուն, իլամը մէնգուդու վիրէն մահքեմէե, վէ եախօտ անըն տէրէճէալնտէ պուլունան տիկէր պիր մահքեմէե, վէ էկէրչի եալընըզ հուգուգու շախսիյե ճիհէթինտէն տօլանը նագղ օլունմուշ իտէ, միւթապլիդ օլտուդու հուգուգու աաիյե մահքեմէսինէ հավալէ իտէր. վէ էկէրչի իլամ, աաթմի սալահիյեթ սէպէպիյէ նագղ օլու-

նուր իտէ, մահքեմէյի թէմեիդ տաավանը, ալիտ օլտուդու մահքեմէե հավալէ իտէր:

336. Մահքեմէյի թէմեիդ պիր իլամը նագղ իտիպ տէ, տավանը բույեթ իթտիրմէք իւղրէ, պիր մահքեմէյի իպթիտալիյե վէ եախօտ իսթինաֆիյեթէ հավալէ իթմէք լազըմ կէլտիկի հալտէ, իլամըն նագղը գալարընը միւթէագղըպէն, իշին մէրճի բույեթթինի տալսի միւղաքէրէյի մահսուսէ իլէ գարարաշտըրըպ, քէյֆիյէթի, վիրէճէկի իլամտէ զիւր վէ թասընի իտէճէր տիր:

337. Պիր իլամ նագղ օլունուպ տա, իթա իթմիշ օլան մահքեմէե իատէ օլունուր իտէ, օ հալտէ լիւղում կէօրիւլէճէք թահգըգաթը ճէտիտէնին, էվվէքի միւսթէնթիդլէր մարիֆէթիյլէ իճրաթը ճայիլ տէկիլ տիր:

338. Մահքեմէյի թէմեիդ, պիր ճինայէթ տավանը, գանդի մահքեմէե հավալէ իտէր իտէ, օլ մահքեմէ, օլ տավանը պիղզաթ բույեթթէ մէճպուր օլուպ, պաշգա մահքեմէե հավալէ իտէմէք:

339. իլամ, նագղ վէ հավալէ օլունուպ տա, իրթիքեապ օլունան ֆիիլտէ, հէնուդ իթթիհամ օլունմամըշ շէրիքի թէօհմէթ պուլունտուդու հալտէ, մահքեմէ, պիր միւսթէնթիդը, վէ միւտտաի ումումի մուավլինըրինտէն պիրինի թայեին իտիպ, պունլարըն հէր պիրի, մէհմուրիյեթթլէրինճէ իճապ իտէն թահգըգաթը իճրա իտէճէք, վէ էվրաղը թահգըգըյեեեր մահքեմէե իթա, վէ մահքեմէ տալի, էվրաղը մէգըրիւրէ իւղէրինէ, թէօհմէթտէ միւշարիք տատ օլունանլարըն, հէյեթի իթթիհամիյեեեր կէօնտէրիլէրի լազըմ կէլիպ կէլմէեճէկինէ, հիւքմի իյլէեճէք տիր:

340. իլամ, ճիւրմիւն նէվի իշին, գա-

(1) Մէսմու, տիյնէնիլմիշ օլան:

(2) Թատառ, սայմապ:

նունէն մուայեհն օլան ճէզանրն զայ-
րի պիր ճէզա հիւքմ օլունմասընտան
տօլանը նազզ օլունմուշ իսէ , ճէզա-
նըն նէվ վէ տէրէճէսի թասհիհ օլու-
նուր :

Էկէր պաշգա պիր սէպէպէ մէպնի
նազզ օլունմուշ իսէ , օ հալտէ մահ-
քէմէ եհնիտէն իճրայի մուհաքէմէ ի-
տէր : Ֆէսիսի իսթիլզամ իտէն հալ , ի-
լամըն ահքեամը միւնտէրիճէսինտէն
պաղըսընը իսլալ իտիեօր իսէ , օ հալ-
տէ մահքէմէյի թէմեիզ իլամըն եա-
լընըզ մուխթէլլ(¹) օլան հիւքմէրինի
նազզ իտիպ , պաղըսընա թօղունմա-
եաճազ տըր :

341. Մահքիւմիյեթի նազզ օլու-
նուպ տա , մահքէմէյի ճինտէթտէ ,
եհնիտէն մուհաքէմէսի լաղըմ էլէլէն
միւթթէհէմ , եա մէվգուֆիյեթ վէ
եախօտ մահպուսիյեթ հալինտէ գա-
լարագ , մուհաքէմէսինէ մէհմուր օ-
լան մահքէմէյի ճինտէթէ էլէօնտէ-
րիլըր :

342. Կէրէք ճիւնհա վէ կէրէք ճի-
նտէթ տալալարընտա , հազգսըզ չը-
գան միւտտաիի շախսի պէրաէթի զիմ
մէթի , վէ եա գանունէն առէմի մէ-
սուլիյեթի սապիթ օլան թարաֆա
մէսարիֆինի իթա իլէ պէրապէր , պէշ
Ռամանը լիրասը թազմին վիրմէլէ մահ-
քիւմ օլուր : Վէ պունտան պաշգա ,
հիւքիւմէթ իչին պէշ Ռամանը լիրասը
ճէզայի նազտի տախի ալընըր : Իլամ
ղըեապէն վիրիլմիշ իսէ , իչպու ճէզա-
յի նազտինին , եալընըզ նըսֆը ախզ
օլունուր . հիւքիւմէթ թարաֆը , տաա-
վիյի շախսիյեթտէ հազգսըզ չըգտը-
ղը հալտէ , եալընըզ թազմինաթ իթա
իտէր :

343. Պիր իլամ , գըսմէն վէ եախօտ
քիւլիէն , հէր նէ սէպէպէ մէպնի նազզ
օլունուր իսէ օլունսուն , վէ մէթնի ի-
լամտէ թէվտի օլունան ճէզայի նազ-

տինին իառէսի թասհիհ իտիլմէմիշ տա-
խի պուլունսուն , թէմեիզ իլամընըն
սուտուրինի միւթէագգըպէն , վէտիա-
յի(²) մէզըլարէ սահիպինէ տէրհալ
րէտա օլունուր :

344. Պիր իլամըն նազզը իչին օլու-
նան իսթիտա րէտա օլունտուղու հալ-
տէ , պու իտտաաեը իտէն թարաֆ նէ
պէհանէ վէ վէսիլէ իլէ օլուր իսէ օլ-
ուն , օ իլամ հազգընտա պիր տահա
նազզ տալասը իտէմէեէճէք տիր :

345. Նազզ իսթիտասընը րէտա ի-
տէն հիւքմին , մահքէմէյի թէմեիզ
ճէզա տայիրէսի րէյիսի իլէ պաշ միւ-
մէյեիզի թարաֆընտան միւմզի պիր
սուրէթի , մահքէմէյի թէմեիզ նէզ-
տինտէ պուլունան պաշ միւտտաիի
ումումիյեթ իթա օլունուր , վէ անտէն
առիլիյեթ նէզարէթինէ , վէ օրատան ,
նազզը իտտաա օլունան իլամը վիրէն
մահքէմէտէ պուլունան միւտտաիի ու-
մումիյեթ էլէօնտէրիլըր :

346. Սօն տէրէճէտէ վիրիլմիշ պիր
իլամ , տէֆայի էվվէլիտէ մահքէմէյի
թէմեիզտէ նազզ իտիլտիքտէն սօն-
րա , օ տաալա իչին , թարաֆէյն ,
էվվէլքի սըֆաթլարընտա պուլուն-
տուղլարը հալտէ , տէֆայի սանիյեթ
օլարագ , վիրիլմիշ օլան իլամ հազ-
գընտա , էվվէլքի էսպապտան նաշի ,
թէքրար թէմեիզի տաալա օլունաճազ
օլուր իսէ , մահքէմէյի թէմեիզ , հէյ-
եթի ումումիյեթ ազաի իլէ հիւքմ ի-
տէր : Էկէր իքինճի իլամ , պիրինճի ի-
լամըն իճապ իթտիկի էսպապտէն
նաշի , եինէ նազզ օլունուր իսէ , տաա-
վանըն հալալէ օլունտուղու պիտա-
եթ վէ եախօտ իսթինաֆ մահքէմէ-
սի , մահքէմէյի թէմեիզին իլամընտա
իթթիլազ իթտիկի էսասը գանունի-
եթ , իթթիպա իտէճէք տիր :

347. Ստիլիյեթ նէզարէթի թարա-
ֆընտան թահրիրէն վիրիլէն էմրի գա-

(¹) Մուխթէլլ , խալէլ կէլմիշ օլան :

(²) Վէտիա , էմանէթէն թէպիմ օլունան չէյ :

թի իւզերինէ , մահճքէմէ յի թէմեիդտէ պուլունան պաշ միւտտաիի ումու մի , գանունա մուխալիֆ մուամէլաթը թահգըրդըյեէ վուգուա կէլմիշ , վէ եախօտ իլամաթ վիրիլմիշ օլտուղու նու , մահճքէմէ յի թէմեիդին ճէզա տա յիրէսինէ խապէր վիրիլ իսէ , օ մահգուլէ մուամէլաթ վէ իլամաթ նազգ օլունաճաղը կիպի , պունու եաբան զապըթայի առլիյեէ մէէմուրլարըյա հիւքքեամ , իշպու քիթապըն տէօր տիւնճիւ պապընըն , իւշիւնճիւ ֆապը մուճիպինճէ , մէսուլ թութուլաճագլար տըր :

348. Մէհաքիմի ճէզալիյեէտէն սօն տէրէճէտէ վիրիլէն պիր իլամ շահա նը նազգ օլտուղու հալտէ , թարաֆէյնտէն հիշ պիրի , միւտտէթի մուայեէնէսի զարֆընտա իգթիզա իտէն իտտաանը իթմէմիշ պուլունսա պիլէ , մահճքէմէ յի թէմեիդ նէզաինտէ պուլունան պաշ միւտտաիի ումու մի , ինգըլայի միւտտէթէ պագմանարագ , քէյֆիյեէթի ըէսէն մահճքէմէեէ խապէր վիրէպիլիր . վէ օ հալտէ օ իլամ նազգ օլունսա տախի , թարաֆէյն պու մէֆսուխիյեէթտէն պիլ իսթիֆատէ , իճրայի աճքեամընա իթիրագ վէ մուխալիֆէթ իտէմէեէճէքլէր տիր :

ՅԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

Ճէնաէի վէ ճէնհա պաշլարընըն իտէյի
հաւաքեմալընա պայիլի :

349. Պիր առէմէ գաթլ ճինաեէթի իանատ օլունուպ , ալէյհինէ հիւքմ օլունտուգտան սօնրա , մագթուլիյեէթի իտտաա օլունան շախսըն պէր հաեաթ պուլունտուղունա տէլալէթ իտէճէք էմարաթը քեաֆիյեէ զուհուր իտէր իսէ , վէ եախօտ պիր առէմ պիր

ճիւնհա վէ եա ճինաեէթ իլին մահքիւմ օլտուգտան սօնրա , տիկէր պիրիսի ալէյհինէ , պաշգա պիր իլամ իլէ օ ճիւլմիւն ֆայիլի օլմագ իւզրէ , հիւքմ իտիլմիշ պուլունուր , վէ պուլիլ իլամ եէքաիկէրիյէ թէէլիֆ օլունամանըպ տա , պու թէզատուլարը (1) , մահքիւմիյեէթտէն պիրիլին մատուլ միյեէթինէ (2) տէլալէթ իլէրսէ , վէ եախօտ էմնայի մուհաքէմէտէ , շէհատէթի մէսմու օլմուշ օլանլարտան պիրի ալէյհինէ , պատէլ հիւքմ տալա օլունուպ տա , օ շահիա , օ տալատա , շէհատէթի քեաղիպէ (3) իթմիշ օլմագլա մահքիւմ օլուր , վէ եախօտ պիրիւնին քեամիլէն վէ եա գըսմէն հուգուգու մէտէնիյեէսինտէն սիւգութունա հիւքմ օլունամուշ պուլունուր իսէ , իատէյի մուհաքէմէ իսթիտա օլունապիրի , վէ իատէյի մուհաքէմէ , շէհատէթի քեաղիպէտէն միւնպաիւ (4) օլուր իսէ , շէհատէթի քեաղիպէ իլէ մահքիւմ օլան շահիտին օ տալատա իսթիմայի ճայիլ օլմագ :

350. Իատէյի մուհաքէմէ թալէպ իթմէք , էվիլէա , Ատլիյեէ նաղըրընա , սանիեա , մահքիւմ-ալէյհէ , սալիսա , մահքիւմ-ալէյհին վէֆաթընտան սօնրա , վէրէսէ վէ ագրապասընա , վէքէնտի թարաֆընտան պալասիյեէթ թէվըր օլունանլարա այիտ տիր :

Ճիւնհաեա միւթապլիլ մուհաքէմաթըն իատէսի , անճագ , մահքիւմ-ալէյհին հապսընա հիւքմ օլունամուշ օլտուղու հալտէ , ճայիլ օլապիլիր . ալէլ իթլագ , իատէյի մուհաքէմէեէ միւթապլիլ աշվալտէ . Ատլիյեէ նաղըրը , եա թարաֆէյնին իսթիտասը իւզէրինէ , վէ եախօտ ըէսէն մահճքէմէյի թէմեիդ նէզաինտէ պուլունան պաշ միւտտաիի ումու միյեէ էմր վիրիպ , օ տախի ճինայէթ տայիրէսինէ իատէի

(1) Թէզապ , պիր պիրիլնէ զըստ օլմագ :

(2) Մատուլիյեէթ , սուշուղուգ :

(3) Ծէնապէիլէ իւղիպէ , եալան շահիպիլի :

(4) Միւնպաիւ , կէստէրիլմիշ օլան :

մուհաքէմէ օլունմասընը թալէպիտէր. իլամաթը միւթէգատտէտէն⁽¹⁾ տօլանը թարաֆէյնտէն վուգու պուլաճագ իատէյի մուհաքէմէ իսթիտասը, էվ-վէլքի իլամ իլէ նազապիլի թէէլիֆ օլան իլամը սանինին, վէ շէհատէթի քեազիպէտէն տօլանը վազը օլաճագ իատէյի մուհաքէմէ իսթիտասը, շէհատէթի քեազիպէ հագգընտաքի հիւքմիւն սուտուրի թարիխինտէն իսթիպարէն, իքի սէնէ զարֆընտա վուգու պուլաճագ իսէ, գապուլ օլունմասեճագ, վէ մուհաքէմէսինին իատէսի թալէպ օլունան իլամաթըն իճրասը, Ատիլյէնէ նազըրընընէմի իլէ մահաքէմէյի թէմեիլ գարարընա գատար, պի հագգ թէէլիթ օլունաճագ, վէ մահաքէմէյի թէմեիլ, իատէյի մուհաքէմէնէ լիւզում կէօրտիւկիւ թագտիրտէ, իատէյի մուհաքէմէնէ հիւքմ իթմէրլէ պէրապէր, իլամաթըն թէէլիթի իճրասընը տախի էմը իտէճէք տիր:

331. Մահաքէմէյի թէմեիլ, իատէյի մուհաքէմէ թալէպինի գապուլ իթտիկի հալտէ, էկէր տավա, մուհաքէմէնէ կիրիլիլէճէք հալտէ տէկիլ իսէ, մահաքէմէյի թէմեիլ, եա պիլգաթ, վէ եա պիլ վասըթա, էսասը մասլահաթ հագգընտա իճրայի թահգըրգաթ իտէճէք, վէ իճապ իտէնլէրի մուվաճէհէ վէ իսթինթագ, վէ հիւվիյէնէթլէրինի⁽²⁾ թասհիհ, վէլ հասըլ, հագգըրգաթը հալին մէյտանա չըգմասընա մէտար օլաճագ վէսայիլի իսթիհսալ իտէճէք տիր:

Վէ էկէր տավա մուհաքէմէնէ կիրիլիլէճէք հալտէ օլուր, վէ պիլ մուվաճէհէ, մուհաքէմէ իճրասը գապիլ օլտուղու թէայեիւն⁽³⁾ իտէր իսէ, մահաքէմէյի թէմեիլ, իլամլարը նագգ իտէրէք, միւթթէհէմ վէ եա մագնուն-ալէյհէրէ իտիլէճէք սիւպլէրի

թէրթիպ վէ թայեին իլէ պէրապէր, քէնտուլէրինի, իպթիտա տավալարընը րույեթ իթիլ օլան մահաքէմէնէ, վէ եախտ պունուն զայրի միւնասիպ կէօրիւլէճէք պիր մահաքէմէնէ իրտալ իտէճէք տիր:

332. Տավատա զիյ մէտխալ օլանլարըն ճիւմլէսինին, մահաքէմէ հուղուրունա չըգմասը միւմքին օլամատըրը, վէ ալէլ խուսուս մահաքիւմ-ալէյհէրլին, վէ եա իլէրինտէն պիրի վէֆաթ վէ եա զայպուպէթ իթտիկի, վէ եա տավա վէ եախտ ճէղա միւրուրի զէման իլէ սագըթ օլտուղու հալտէ, մահաքէմէյի թէմեիլ, իլամ նագգընա, վէ տավանը պաշգա մահաքէմէնէ հալալէնէ հաճաթ պըրագմագըրըն, միւտտաի շախսիլէր վար իսէ, անլէրին վէ քէնտի թարաֆընտան միւթէվէֆաի մահաքիւմ-ալէյհէրլին հէր պիրի իլին թայեին օլունաճագ վէրիլլէրին հուգուրունտա տավանը րույեթ իտէճէք, վէ վէֆաթ իթմիլ օլան մահաքիւմ-ալէյհէր հագգընտա, պի զայրի հագգ հիւքմ օլունմուշ իսէ, պուհիւքմիւ նագգ իլէ նամուս վէ հագգլարընը իատէ իլլէնէճէք տիր:

333. Իւշ եիւլ գըրգ տօգուղունճու մատտէտէ թասրիհ օլունան հալտէ, եանի պիր ատէմէ գաթլ ճինանէթի իսնատ օլունուպ տա, մագթիւլիյէնէթի⁽⁴⁾ իտտաա օլունան շախսըն պէր հաեաթ օլտուղունա տայիր, էմարաթը քեաֆիյէն պուրունուր, վէ օ ճինանէթ իլէ մահաքիւմ օլան շախս պէր հաեաթ օլուպ տա, քէնտիլանէ իսնատ օլունան ֆիլիլ նէ ճինանէթ վէ նէ տէ ճիւնհատան մատտուս պուրունմալ իսէ, արթըլ իշ պաշգա պիր մահաքէմէնէ հալալէ օլունմասընալ, օլ շախս սալը վիրիլիր:



(¹) Միւթէգատտէ, պիր պիրինէ զըտտ օլան
(²) Հիւվիյէնէ, հալալի շէյիթ (օլմալարըն):

(³) Թէայեիւն, կէօրիւնմէք, պէլի օլմագ:
(⁴) Մագթիւլիյէնէ, էօլմուշ օլմագըրգ:

ՊԱՊՐ. ԲԱՊԻ

ՈՒՍՈՒՆՈՒ ՄԻԻՀԱՔԷՄԷԵԼԷ ՄԻԻԹԷՖԷՐԻ
ՊԱՉՐ. ԽՈՒՍՈՒԾԱԹ. ՊԵՆԱՆԸՆՏԱ ՏՐՐ.

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Սախիթէլիկէ Կայր Կալաւր Կէտնընա Կըր:

354. Էվրազըն սախիթէլիկինէ տայիր տալա վուգուինտէ, սախիթէ օլտուղու իտտաա օլունան էվրազ, մահքէմէնէ իպրազ օլունտուղունու միւթէազգըպէն, հէր սահիֆէսինէ մահքէմէ քեաթիպի թարաֆընտան իմզա վէնիւմէրօ վազ օլունարազ, վէ իպրազ իտէն շախտա տախի, եազըսը օլտուղու հալտէ, իմզա իթտիրիլէրէք, վէ էվրազը մէգըլուրէնին թաֆսիլի հալինի, վէ իպրազ իտէն շախտըն իմզա իտիպ իթմէտիլինի միւպէյեին, մախսուս պիր զապթ վարազասը թանզիմ իտիլէրէք, մահքէմէ գալէմինտէ հըֆզ իթտիրիլէճէք, վէ պու մուամէլէնէ րիանէթ իթմէնէրէք, էվրազը մէգըլուրէնի գապուլ իտէն մահքէմէ քեաթիպինտէն իքի լիրա ճէզայի նագտի ախզ օլունաճագ տըր:

355. Սախիթէ օլտուղու իտտաա օլունան էվրազ, պիր տայիրէյի ընսմիյեէտէն կէթիրիլտիկի հալտէ, իթա իտէն մէնմուր տախի, մատտէյի սապըզա մուճիպինճէ, իմզա վէ նիւմէրօ վազ իտէճէք, վէ պու մուամէլէնէ րիանէթ իթմէզ իտէ, իքի լիրա ճէզայի նագտի իթասընա մէճպուր օլունաճագ տըր:

356. Սախիթէլիկի իտտաա օլունան էվրազ, կէրէք զապթթայի ատիյեէ մէնմուրու, վէ կէրէք հազըր պուլունտուղլարը հալտէ, միւտտաի շախսի, վէ եախօտ վէքիլի ճանիպինտէն, վէ հէյի ինզարընտա, մաղնունալէյհ

թարաֆընտան տախի իմզա գըլընաճագ, վէ իշլէրինտէ իմզա իթմէք իտթէմէնէն, վէ եախօտ իտէմէնէն վար իտէ, քէյֆիյեթ զապթ վարազասընտա զիքըր օլունաճագ, վէ պու պապտէ, իհմալ վէ միւտամէհա (1) վուգուինտէ, մահքէմէ քեաթիպինտէն իքի լիրա ճէզայի նագտի ախզ օլունաճագ տըր:

357. Սախիթէ օլտուղու իտտաա վէ եա իխպար օլունան էվրազ, վազթըյա ընսմի պիր հիւքմ ու մուամէլէնէ էսաա իթթիլազ օլունմուշ օլսա պիլէ, եինէ սախիթէ օլտուղունա տայիր ալէյհինտէ իտտաա վէ իխպար (2) ճալիզ օլուր:

358. Հէր սախիթէ օլտուղու իտտաա վէ եա իխպար օլունան էվրազ, հէր գանդի իտարէ վէ շախս նէզտինտէ պուլունուրսա պուլունսուն, միւտտաի ումումի վէ եախօտ միւսթէն թիզլէրտէն պիրինին թահիրէն թալէպի իւզէրինէ, էվրազը մէգըլուրէյի, համիլի, պիր մագպուզ սէնէտի ալաւրազ, թէսիլմէ մէճպուր օլուպ, վիրմէնէնէլէր, հապս տախի օլունապիլէճէք տըր:

Իշպու թալէպինամէ իլէ մագպուզ սէնէտի, համիլինի, էվրազըն սահիպինէ գարչը, մէսուլիյեթտէն գուրթաւունաճագ տըր:

359. Մուգապէլէ վէ թաթպիզ իշին մահքէմէ գալէմինէ թէսիլմ օլունան էվրազ հազընտա տախի, սախիթէլիկի իտտաա վէ եա իխպար օլունան էվրազ հազընտա, մէվատտը սէլէսէյի անիֆէ ահքեամինճա, եաբըմասը լազըմ կէլէն մուամէլէ իճրա գըլընաճագ, վէ իճրա գըլընմատըրը հալտէ, մէվատտը մէգըլուրէտէ թային օլունան միւճազաթ իճրա օլունաճագ տըր:

360. Մուգապէլէ վէ թաթպիզ իշին

(1) Միւտամէհա, իհմալ, ախզաթսըզըզ:

(2) Իխպար, իտպեր վիրմէք:

իպրազը լազըմ կէլէն էվրագ, գանդի իտարէտէ պուլունուր իտէ պուլունսուն վիրիլմէտիկի հալտէ, մէհմուրինին հապար տէրէճէսինէ գատար կիաիլէճէք, վէ թալէպնամէ կիլ մագպուզ սէնէտի սահիպինէ գարչը, մէհմուրինի մէսուլիյեթտէն գուրթարաճագ տըր:

361. Պիր սէնէտի ըհամինին ճէլպի լազըմ կէլտիքտէ, գանդի իտարէ վէ շախսըն եէտինտէ պուլունուր իտէ, պուլունսունուր մահէլլին մահքէմէսի ըհիսի թարաֆընտան մուսատտագ պիր սուրէթինի ալտըգտա, թէսլիմ իտէճէք, վէ քէյֆիյեթի թատիդ, մահքէմէսին զապթ վարագասընա գայտ օլունաճագ տըր. անճագ, թալէպ օլունան սէնէտ, պիր տէֆթէր տախիրինտէ պուլունուր տա, թէֆրիգը գապիլ օլամալ իտէ, սուրէթի ի թասընտան սարֆընաղար օլունարագ, տէֆթէրի մէգըիւր ճէլպ օլունապիլէճէք տիր:

362. Էվրագ վէ սէնէտաթը գայրի ըհամիյեթ տախի, թարաֆէյնտէն գապուլ վէ թաստիդ օլունսունուր հալտէ, լիէճ ի թ թաթպիդ իպրազ օլունապիլիր, անճագ, մէհմուրլարտան օլմանըպ տա, պու միսիլու էվրագ վէ սէնէտ եէտէրինտէ պուլունսունուր ի թիրաֆ իտէնէր պիլէ, թէսլիմինտէն իմթինա իթտիլլէրի հալտէ, տէրհալ իճպար օլունամանըպ, պիր քէրքէ մահքէմէ հուզուրունա ճէլպ իլէ, սէպէպի իմթինալարը մագպուլ օլմաստըրը թէպէյեիւն իլլէտիկի հալտէ, սէնէտին ախըր իյին, մուամէլլէյի հապսիյեթ իճրասը էմր օլունապիլիր:

363. Շահիտլէր, տավանա միւթապլիդ օլան էվրագ վէ սէնէտաթ հագընտա, պիր իֆատէլլէրի վուգու պուլունուր հալտէ, էվրագը մէգըիւրէյի իմգա իլլէեճէքլէր տիր, վէ իմգա իտէմէտիլլէրի հալտէ, քէյֆիյեթ զապթ վարագասընտա դիր օլունահագ տըր:

364. Պիր տավանըն հիյնի թահգըդ վէ մուհաքէմէսինտէ, թարաֆէյնտէն պիրի, իպրազ օլունան պիր սէնէտին սախթէ օլունուրունու իտտաա իտէր իտէ, սէնէտի մէգպուրու իմթիմալ իտիպ իթմէեճէկինի, իսամինէ սիւալ իլլէեճէք տիր:

365. Պու սիւալ իւզէրինէ, էկէր սախթէ օլունուր իմթիրազ օլունան պիր սէնէտին իմթիմալ օլունամանաճագը, ճէվապէն պէեան օլունուր, վէ եախոտ, սէքիլ կիւնէ գատար հիլ պիր ճէվապ վիրիլմէյ իտէ, սէնէտի մէգքիւր, նագարը իմթիպարա ալընմանալագ, թահգըգաթ վէ մուհաքէմաթա տէվամ օլունաճագ տըր, վէ իմթիմալ գըլընաճագը պէեան օլունուր իտէ, սէնէտին սախթէ օլունուր տավասը, էսասը տավանը բույեթ իտէն մահքէմէտէ, տավայի հատիւէ գապիլինտէն օլարագ բույեթ օլունաճագ տըր:

366. Սէնէտին սախթէ օլունուրունու իտտաա իտէն քիմէսնէ, սէնէտին սախթէքեարը, վէ եախոտ մույեինի իպրազ իտէն շախս օլունուրունու իտտաա իտէր, վէ եա նէթիճէյի մուհաքէմէտէն սախթէքեար, վէ եախոտ մույեինին պէր հաեաթ օլունուր թէպէյեիւն իտէր, վէ միւրուրի զէման իլլէ իգամէյի տալա հագգը տախի սագըթ օլմամըչ պուլունուր իտէ, մասլահաթ, ճինանէթ տավասը հագգընտա ճարի օլան ուսուլէ թէվֆիդան, բույեթ օլունուր, ֆագաթ, էսասը տավա, հուգուգու շախսիյեթէ մէպնի օլունուր հալտէ, մուհաքէմէսի սախթէքեարըրը մատտէսի հագգընտա հիւրմ թէրէթիլպ իտինճէեէ գատար, թէէսիր իտէր. էկէր էսասը տավա, ճինանէթ, վէ ճիւնհա, վէ գապահաթտան միւթէվլլիւտ իտէ, անը բույեթ իտէն մահքէմէ, միւտտախի ումուսիեի իմթիմալ իթտիքտէն սօնրա, տըր տավանը թէէսիր իտիպ իթմէ:

եւ ճէկինէ, եւ վել էմիրտէ գարար վիր-
մէկէ մէճպուր տուր :

367. Մաղնուն-ալէյ, վէ եախօտ
միւթթէհէմտէն, եազըսը իաթէնիլիր,
վէ մահքէմէ հուզուրունտա պիր իքի
սաթըր եազը տախի եազաըրըլապի-
լիր, իաթինքեաֆ վէ սիւքիւթ իյլէտի-
կի թագաիրտէ, քէյֆիյեէթ, զապթ
վարագասընա տէրճ օլունուր :

368. Պիր տաւա, հուզուզու շախ-
սիյեհտէն միւթէվէլիտ պիլէ օլա, ֆա-
սալ ու բույեթինէ մէհմուր օլան
մահքէմէ, տաւաեր էսնայի բույեթ-
տէ, էվրագ իլինտէ սախթէ քեազըր
օլտուզունա, վէ սախթէքեարըն շախ-
սընա տայիր պազը էմարաթ կէօրտիւ-
կիւ հալտէ, միւտտաիի ումումի, վէ
եախօտ մահքէմէ բէյիսի, էվրագը
մէզբիւրէնի սախթէքեարըրըն վուզու
պուլտուզու զանն օլունան, վէ եա-
խօտ մազնուն-ալէյհին թէվզըֆ օլու-
նապիլէճէկի մահէլլ միւթթէնթիլինին
բիֆագաթընտա պուլունան միւտ-
տաիի ումումի մուալինինէ թէպիմ
իյլէեհէճէք, վէ հիյնի հաճաթտա, մազ-
նուն-ալէյհին ճէլլի իլին, իհզար միւ-
զէքքիրէսի տախի վիրմէկէ ասլահիյ-
եէթի օլաճագ տըր :

369. Սէնէտաթըր բէսմիյեհնին մէճ-
մուի, վէ եա պազը ֆըզըրալարը սախթէ
օլտուզու թէպէյեիւն իյլէտիկի թագ-
աիրտէ, սախթէքեարըրը տաւասընը
բույեթի իտէն մահքէմէ, ֆըզըրաթը
մէզբիւրէյի մահվ ու իսպաթ, վէ եա
իլալէ թարիլիլէ, հալի ապիսինէ
իւճա իթտիրէճէք, վէ քէյֆիյեէթ
զապթ վարագասընտա թագսիլէն պէ-
եան օլունաճագ տըր :

Էսասը թաթալիզ օլան էվրագ, թա-
րիսի հիւքմտէն իթիպարէն, օն պէշ
կիւն զարֆընտա, ալընտըզարը մա-
հէլլէրէ իտէն գըլընաճագ տըր, գըլըն-
մաաըզը թագաիրտէ, քեաթիպի մահ-
քէմտէն իքի լիրա ճէզայի նագաթի ա-
լընաճագ տըր :

370. Սախթէքեարըրը հագգընտա,
մէվատտը սապըգատա միւսէրրահ օ-
լան մուամէլաթ իարիճինտէ, իգթի-
զա իտէն թահգըզաթ, ճէրայիմի սա-
լիրէ հագգընտա մէրի օլան ուսուլէ
թէվֆիլիզան, ճէրէեան իտէճէք տիր,
ֆագաթ, մահքէմէյի իաթինաֆ բէյիս-
լէրի իլէ, միւտտաիի ումումիլէր, վէ
եախօտ մուալինիլէրի, վէ իլիթիեար
մէճիլիսի աազասը, վէ միւսթէնթիլէր
տայիրէյի մէհմուրիյեէթ վէ հիւքիւ-
մէթլէրի տախիլինտէ պուլունան մա-
հէլլէր իարիճինտէ տախի, տէվլէթին
մէսքիւքեաթընը, վէ բէսմի տամզա-
լարընը, վէ էվրագը նագաթիյեհսինի,
վէ պանգա թահվիլաթընը թագլիտ
վէ իմալ իտէն, վէ եա պու մագուլէ
մամուլաթը, մէմալիքի տէվլէթէ իտ-
խալ իտէն, վէ եա թէտալիլինէ
վասըթա օլան էլիասըր մազնունէնին
իգամէթկեահըրընա տուխուլ իլէ,
թահարրիեաթը լազըմէ իճրասընա
մէհզուն տուրլար :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Ճիւտեալիս հիւքի զըեապի պէեանընա տըր :

371. Պիր շախսըն, տայիրէյի իթթի-
համիյեհտէ, իթթիհամընա հիւքմ օ-
լունտուզտան սօնրա տէրտէսթ օլու-
նամատըզը, վէ եախօտ հիւքմիւն, իգա-
մէթկեահընա թէպիլիլի թարիլինտէն
իթիպարէն օն կիւն զարֆընտա մահ-
քէմէեէ կէլմէտիկի, վէ եախօտ կէլ-
տիրտէն, վէ եա տէրտէսթ օլունտուզ-
տան սօնրա ֆիրար իթտիկի հալտէ,
մահքէմէնին բէյիսի, վէ եախօտ բէ-
յիսին զըեապը թագաթիլինտէ, աազա-
տան էն գըլտէմիլի թարաֆընտան
միւթթէհէմէ միւճէտտէտէն օն կիւն
մէհլ վիրիլէրէք, պու մէհլի միւթթէ-
զամմին օլան գարարնամէտէ, միւթ-
թէհէմ, միւտտէթի մուայեհնէ զար-
ֆընտա կէլմէտիկի հալտէ, քէնաու-

սինէ, գանուհա իթաաթ իթմէմիշ նա-
ղարըյա պագըլարագ, հուգուգու մէ-
տէնիյեհտէն իսգաթ գըլընաճաղը, վէ
մուհաքէմէյի զըեապիյեհտի էսնատէ,
էմվալը հաճղ իտիլէճէկի, վէ պու էս-
նատէ պիր կիւնա տալա իգամէսինէ
հագգը օլումսեաճաղը, վէ ալէյին-
տէ տալաեա գըեամ օլումաճաղը,
վէ քէնտուսինին պուլունտուղու մա-
հէլլի խապէր վիրմէկէ հէր քէս մէճ-
պուր պուլունտուղու թասրիհ, վէ
միւթթէհէմ օլտուղու ճինայէթին նէ-
վիլլէ ալաղ ու կիւրիթի էմրի, տէրճ ի-
տիլէճէք աիր:

372. Գարարնամէնին պիրէր սուրէ-
թի, միւթթէհէմին իգամէթիւհաճը ի-
լէ հիւքիւմէթ գօնաղը, վէ մահքէ-
մէ գարուլարընա եարըշտըրըլարգտան
սօնրա, միւնատի (1) վասըթասըյա տա-
խի իլանը հալ օլումաճաղ, վէ պիրէր
նիւսիսէսի տախի, միւտտաիլի ումումի
վէ եախօտ մուալլինի թարաֆընտան
միւթթէհէմին էմլագը հաճղ օլումմագ
իւզըէ, իգթիգա իտէն մէէմուրիյնի
մահէլլիյեհէէ կէօնտէրիլէճէք աիր:

373. Օն կիւն մէհլին ինգըզասըն-
տա, միւթթէհէմին զըեապէն մուհա-
քէմէսինէ շուրու օլումաճաղ տըր:

374. Միւթթէհէմին մուհաքէմէյի
զըեապիյեհտինտէ, թարաֆընտան միւ-
տաֆաա իչին քիման գապուլ օլում-
մաեաճաղ տըր, էկէր միւթթէհէմ,
մէմալիքի Օսմանիյեհտէ պուլունմաղ,
վէ եախօտ մահքէմէհէ կէլմէսի ատիմ
իւլ իմքեան (2) օլուր իտէ, ագրապա
վէ ահըպպասընըն մաազիրէթինի պէ-
եան, վէ մէշուրիյեհտինի իսպաթա
հագգըլարը օլաճագ տըր:

375. Իսպաթը մաազիրէթ, մահքէ-
մէճէ գապուլ օլումտուղու հալտէ,
պատըր մէսաֆէհէ վէ պէեան օլուման
էօզըէ կէօրէ, միւթթէհէմին մուհաքէ-

մէսիլլէ էմվալընըն հաճղ խուսուսու,
պիր միւտտէթի միւնատէպէ իլէ թէմ-
հիլ (3) դըլընըր:

376. Մազիրէթին ատէմի վուգուի,
վէ եախօտ ատէմի գապուլի հալին-
տէ, իթթիհամ մազպաթասընըն, վէ
ղայիպէ թէպիլդ գըլընմըշ օլան գա-
լարնամէնին սուրէթի, վէ պունուհ
իլան վէ մէվգըրի լաղըմէհէ թաալիգ
վէ թէշիլ օլումտուղունու միւպէյ-
եին օլան զապթ վարադարարը, գը-
րաթ օլումարագ, պունուհ իւզէրի-
նէ, միւտտաիլի ումումի, վէ եախօտ
մուալլինի իսթիմա օլումուպ միւթթէ-
հէմին զըեապէն մուհաքէմէսինէ հիւքմ
օլումաճաղ տըր. թահգըգաթը վա-
գըա, մուվաֆըգը գանուհ օլմատըղը
հալտէ, միւնֆէսէխ ատու օլումարագ,
խիւաֆը գանուհ օլան պիրինճի մուա-
մէլէտէն պէտ իլէ, թէճտիտի, մահ-
քէմէ թարաֆընտան էմի օլումաճաղ
տըր:

Թահգըգաթը վագըա, մուվաֆըգը
գայիտէ իտէ, մահքէմէ, մուճիպի իթ-
թիհամ օլան ֆիլիլ հագգընտա իգթի-
գա իտէն հիւքմիւ իթա իտէճէք, վէ
հուգուգու շախսիյեհտ տալասը վարի-
սէ, անը տախի ըույեթ իլլէհէճէք
աիր:

377. Միւթթէհէմի զայիպ, մահ-
քիւմ օլտուղու հալտէ, սատըր օլան
հիւքմին իճրասը թարիխինտէն իթի-
պարէն, էմվալը, շախսը զայիպ էմվա-
լը նազարըյա պագըլըպ, օ սուրէթ-
լէ իտարէ օլումուր:

Հիւքմի զըեապիլի ֆէսի իչին մու-
պիէն օլան միւտտէթին ինգըզասըյ-
ա, հիւքմ, միւմթէնի իւթ թաղեիլ (4)
հալինէ կիրտիլտէն սօնրա, զայիպին
էմվալը վէ մուհասէպէսի, միւսթա-
հագգընա թէպիլ օլումուր:

378. Միւթթէհէմի զայիպ ալէյին-

(1) Մէնապէ, տէլլալ:

(2) Արիֆ էւն էֆէան, միւքըն օլմաեան:

(3) Թէհէլ, միւհլէթ վիրմէք:

(4) Մէնապէ էւն լաղէիլ, տէյիլիմէյ:

տէ թէրէթթիւպ իտէն հիւքմ խիւ-
լասասը , թարիխի սուտուրինտէն ի-
թիպարէն , սէքիզ կիւն զարֆընտա ,
լիվա պիտայէթ մահքէմէսի վէ եախօտ
մահքէմէյի թէմեիզ միւտտաիի ու-
մումիսի , վէ եա մուալինի մարի-
ֆէթիյէ , մահքիւմիւն իգամէթկեահը
ախիւրինին թապի օլտուղու վիլաեէթ
ղազէթասը վասըթասըյլա , նէչր ու
իլան օլունաճագ տըր , վէ պիրէր վա-
րագայի մախսուսէ տախի , մահքիւմի
ղայիպին իգամէթկեահը ախիւրիյէ ,
ճինաեէթին մահէլլի վուգուի օլան
գազանն , հիւքիւմէթ գօնաղըյլա ,
մահքէմէսին գաբուլարընա թապիգ-
իտիլէճէք , վէ պիր նիւսիսէսի տախի ,
էմլաքըն պուլունտուղու մահէլլտէքի
էմլաք իտարէսինէ վիրիլէճէք տիր :

379. Դընապէն սատըր օլան հիւք-
միւն թէմեիզ տավասը , միւճէրրէտ
պաշ միւտտաիի ումումի , վէ հուգու-
գու շախսիյեէ ճիհէթինճէ տախի ,
միւտտաիի շախսի թարաֆընտան ի-
գամէ օլունուր :

380. Պիր միւթթէհէմին զայպուպէ-
թի , հաղըր պուլունան միւթթէհէմի
միւշթէրէքլէրին թէհէիւրի մուհաքէ-
մէսինէ , սէպէպի միւսթագիլ օլամազ :

Իսպաթը միւտտաա զըմնընտա , մահ-
քէմէեէ կէթիւրիւպ , գալէմինէ թէս-
լիմ օլունմուշ օլան էչեա , պատէլ
մուհաքէմէ ասհապընա , վէ եախօտ
միւսթահագղարընա պիլա շարթ , վէ
եախօտ իսթէնիլտիկի հալտէ , մահ-
քէմէեէ կէթիւրմէք շարթըյլա թէսլիմ
օլունուր . պու միսիլլու էչեա , ասհա-
պընա թէսլիմ օլունմազտան էվվէլ ,
նէվ վէ ճինսի , մահքէմէ քեաթիպի թա-
րաֆընտան գապթ ու թահրիւրիտիլէ-
ճէք տիր , իտիլմէզ իսէ , քեաթիպտէն
տէօրթ ալթուն ճէզայի նագաի ախզ
օլունաճագ տըր :

381. Միւթթէհէմի զայիպին էմլա-

լը , հիւքիւմէթին թահթը հաճզ վէ
իտարէսինտէ պուլունտուգճա , գէվճէ
վէ էվլատ , վէ վալիտէյնինէ իհթի-
եաճլարը օլտուղու հալտէ , էմլաքը
մէգըիւրէ վարիտաթընտան , հիւքիւ-
մէթի իճրաիյեէճէ թասվիպ (1) օլու-
նաճագ սուրէթտէ իանէ օլունուր :

382. Միւթթէհէմի զայիպ , քէն-
տիսինի հիւքիւմէթէ թէսլիմ իտէր ,
վէ եախօտ հագղընտա թէրէթթիւպ
իտէն ճէզա միւրուրի գէման իլէ սա-
գըթ օլմագտան էվվէլ տէրտէսթ օ-
լունուր իսէ , հիւքմի զընապի միւն-
ֆէսէխ օլաճաղը կիպի , 371ինճի մատ-
տէ մուճիպինճէ , վիրիլմիշ օլան ախզ
ու կիրիֆթ էմրինտէն պէտ իլէ , վու-
գուա կէլմիշ օլան պիլ ճիւմէ մուա-
մէլաթ , պիհագղըլին միւնֆէսէխ օ-
լուր , վէ տավասը գայիտէյի միւթա-
տէ իւզրէ րույեէթ օլունուր :

383. Մատտէյի սապըգատա պէ-
եան օլունան իքի հալտէ տախի , պա-
ղը շահիտլէրին , հուգուրու մահքէմէ-
տէ իսթիմաի միւմքին օլամազ իսէ , էվ-
րագլ տավա միւնանընտա , կէրէք պուն-
լարըն մէվճուտ օլան շէհատէթի թահ-
րիւրիյեէլէրի իլէ , միւթթէհէմի միւշ-
թէրէքլէրին էճվէպէյի թահրիւրիյեէ-
լէրի , վէ կէրէք րէյիս թարաֆընտան
հագղըգաթը հալի իգհարա մէտար
ատտ օլունաճագ սայիր էվրագ , հու-
գուրու մահքէմէտէ գըրաաթ օլունա-
ճագ տըր :

384. Միւթթէհէմի զայիպ , քէնտի
քէնտինէ կէլիպ , վէ եախօտ թութու-
լուպտա , մուհաքէմէյի վէճահիյեէսին-
տէ (2) , լէհինտէ հիւքմ գազանմիշ օլա-
պիլէ , զայպուպէթինտէն տօլաեը ,
վուգուա կէլմիշ մէսարիֆին թագմի-
նինտէն մուաֆ օլամազ :

(1) Թասվիպ , պէեհէնմէք , միւնասիպ կէօրմէք :

(2) Վէճահի , հագըրտա օլարազ :

ՖԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

ՄԵՀԱՔԻՄ ՄԵՆԵՄՈՒՐԼԱՐԸՆԸՆ ԻՃՐԱՅԻ
ՄԵՆԵՄՈՒՐԻՅԵԼԹ ԻԹՄԵՏԻՔԼԵՐԻ ԶԷ-
ՄԱՆՏԱ, ՎԷ ԵԱԽՕՏ ՄԵՆԵՄՈՒՐԻՅԵԼԹ
ԷՍՆԱՍՐԸՆՏԱ ՎՈՒԳՈՒ ՊՈՒԼԱՃԱԳ ԾԷ-
ՐԱՅԻՄԻ ՊԵՆԱՆԸՆՏԱ ՏՐԻ:

ԳԸՍՏԸ ԷՎՎԷԼ

ՄԵՀԱՔԻՄ ՄԵՆԵՄՈՒՐԸՆԸՆ ԻՃՐԱՅԻ ՄԵՆԵՄՈՒՐԻՅԵԼԹ
ԵՆԵՄՈՒՐԻՅԵԼԹ ԶԷՄԱՆՏԱ, ԳՆԴՈՒՄ ԿԵԼԵԶԷ ԶԷ-
ՆԱԵԼԹ ԶԷ ԶԵՆԱԿԱՐԸՆԸՆ ՄԱՐԵԼԹ ԼՈՆԳԸԶ
ԶԷ ՄԱՀԱՔԻՄԵՆԹԻՆ ԳԱՅԻՐ ԳԵՐ:

385. ՄԵՀԱՔԻՄԻ ՆԻՂԱՄԻՅԵԼ ԿԱՂԱ
ՎԷ ՐՈԼԵՍԱՍԱՐԸՆՏԱՆ, ՎԷ ԵԱ ՄԻԼՈՒ-
ՄԱԽԻ ՈԼՈՒՄԻ, ՎԷ ԵԱ ՄԻԼԹԵՆԹԻՂ-
ԼԵՐՈՒՆ ԿԼԵՐԻ, ՃԻՆԱԶԱ ՆԵՎԻՆՏԵՆ ԿԼԵՐ
ՖԻԼԻԼԻ ՄԻԼԹԵՐԻՂ ՕՐՄԱՂԷ ՄԱՂՆՈՒՆ
ԿՈՒԼՈՒՆՈՒՐ ԽԱԷ, ՄԱՓԵՎՂԸՆՏԵՆ ԿՈՒ-
ԼՈՒՆԱՆ ՄԱՀՔԵՄԵՆԻՆ, ՄԻԼՈՒՄԱԽԻ ՈԼ-
ՈՒՄԻՍԻ ՄԱՐԻՓԵԹԼԵՂԷ ՃԵԼՂ ՕՐՈՒՆԱ-
ՐԱԳ, ՕԼ ՄԱՀՔԵՄԵՆԵ, ՄՈՒՀԱՔԵՄԵԼԷ-
ՐԻ ԿԼԻ ԻԾՐԱ ՏԻԼԸՐ ՕՐՈՒՆՈՒՐ:

386. ՄԱՌՈՒՆԵՂԻ ՍԱՂԸԳԱՌԱ ԿԵ-
ԵԱՆ ՕՐՈՒՆԱՆ ՄԵՀԱՔԻՄԻ ՄԵՄՈՒՐԼԱ-
ՐԸՆՏԱՆ ԿԼԵՐԻ, ՃԻՆԱԵԼԹ ՆԵՎԻՆՏԵՆ
ԿԼԵՐ ՖԻԼԻԼԻ ՄԻԼԹԵՐԻՂ ՕՐՄԱՂԷ ՄԱՂ-
ՆՈՒՆ ԿՈՒԼՈՒՆՈՒՐ ԽԱԷ, ՄԱՓԵՎՂԸՆՏԵՆ
ԿՈՒԼՈՒՆԱՆ ՄԱՀՔԵՄԵՆԻՆ ԸՆԵՂԻՍԻ ԷՎԼԷ-
ԼԻ ԹԱՐԱՓՐՆՈՒՆ, ՄԱԽՍՈՒՄԵՆ ՄԻԼԱ-
ԹԵՆԹԻՂ, ՎԷ ՄԻԼՈՒՄԱԽԻ ՈԼՈՒՄԻՍԻ
ԹԱՐԱՓՐՆՈՒՆ, ԿԼԵՐ ՂԱՂԸԹԱՅԻ ԱՌ-
ԼԻՅԵՆ ՄԵՀՈՒՐՈՒ ԹԱՅԵԼԻՆ ՕՐՈՒՆՈՒՐ:

ԳԸՍՏԸ ՍԱՆԻ

ՄԵՀԱՔԻՄ ՄԵՆԵՄՈՒՐԸՆԸՆ ԻՃՐԱՅԻ ՄԵՆԵՄՈՒՐԻՅԵԼԹ
ԵՆԵՄՈՒՐԻՅԵԼԹ ԶԷՄԱՆՏԱ, ԳՆԴՈՒՄ ԿԵԼԵԶԷ ԶԷ-
ՆԱԵԼԹ, ԶԷ ՄԱՅԻՐ ԶԵՆԱԵԼԹ ԶԷ ԶԵՆԱԿԱՐԸՆԸՆ
ՄԱՐԵԼԹ ԼՈՆԳԸԶ ԶԷ ՄԱՀԱՔԻՄԵՆԹԻՆ ԳԱՅԻՐ ԳԵՐ:

387. ՄԱՀՔԵՄԵՂԻ ԹԵՄԵԼԳ ՏԻԼԸ-
ՔԵՄԱՐԸՆՏԱՆ ԿԼԵՐԻ, ՄԵՀՈՒՐԼԵՅԵԼԹԻՆԻ
ԱՌԵՂԻ ԽԱԹԻՄԱԼ ՃԵՂԱՐԸՆԸ, ՎԷ ԵԱԽՕՄ
ՄԱՀԱ ԱՂԸՐ ՃԵՂԱԵՐ ՄԻԼԱԹԵԼԸՂԻՄ Օ-
ԼՈՒՐ ԿԼԵՐ ՃԻՆԱԵԼԹԻ ՄԻԼԹԵՐԻՂ ՕՐ-

ՄՈՒՐՈՒ ԽՈՒՄԱՄ ՕՐՈՒՆՈՒՐՈՒՄ, ՄԻԼԱ-
ԹԵՆԹԻՂԻՂ ՎԱՂԱՅԻՖԻՆԻ, ՄԱՀՔԵՄԵՂԻ
ԹԵՄԵԼԳ ԿԼԵՐԻՆԸՐԻ ԸՆԵՂԻՍԻ, ՎԷ ՄԻԼՈՒ-
ՄԱԽԻ ՈԼՈՒՄԻՂԻՔ ԽՐՈՒՄԵԼԹԻ, ՄԱՀՔԵ-
ՄԵՂԻ ԹԵՄԵԼԳ ԿԱՂ ՄԻԼՈՒՄԱԽԻ ՈԼՈՒ-
ՄԻՍԻ, ՎԷ ԵԱԽՕՄ ՔԵՆՈՒԼԸՐԻՆԻՆ ԹԱՅ-
ԵԼԻՆ ԽԱԷՃԵՐԸՐԻ ՄԵՀՈՒՐ ԹԱՐԱՓՐՆ-
ՈՒՆ ԼԵՂԱ ԳՐՈՐՆԸՐ. ԱՆՃԱԳ, ՃԻՆԱ-
ԵԼԹԻՆ ԷՍԵՐԻ ՄԵՂՈՒՆՈՒՄ ՕՐՈՒՄ, ՏԷ-
ՆՈՒՂ ՄԻԼԱԹԵՆԹԻՂԻՂ ՎԷ ՄԻԼՈՒՄԱԽԻ
ՈԼՈՒՄԻՂԻՔ ԽՐՈՒՄԵԼԹԻ, ՏԷՂ ԿԼԵՐ ՔԻ-
ՄԵՍՆԵ ԽԵՏԵՍԻՆՏԵՆ ԹԵՂԱՐԸՐԻՐ ԻԹ-
ՄԵՄԻՂ ՕՐՈՒՐ ԽԱԷ, ՔԵՂՖԻԼԵԼԹ, ՏԵՐ
ՂԱՂԸԹԱՅԻ ԱՌԼԵՅԵՆ ՄԵՀՈՒՐՈՒ ԹԱ-
ՐԱՓՐՆՈՒՆ ԹԱՀՂԸՂ ՕՐՈՒՆԱԿԻԼԻՂ,
ՄՈՒՄԵԼԼԱԹՐ ՍԱՅԻՐԵՍԵՆ ԻՂՂՈՒ ՂԱ-
ՆՈՒՆԱՄԵՆԻՆ ԱՏՔԵՄԱՐ ՈԼՈՒՄԻՅԵԼԻՍԻ
ՆԵՆ ԹԵՎՖԻԼԵՂԱՆ ՏԱՐԵՔԵԼԹ ՕՐՈՒՆՈՒՐ:

388. ՄԵՀԱՔԻՄԻ ԹԻՃԱՐԵԼԹ, ՎԷ ԵԱ
ՄԵՀԱՔԻՄԻ ՍՈՒՆԼԵՅԵՍԵՆ ԿԼԵՐԻՆԻՆ, ՏԷՂ
ԵԼԹԻ ՄԵՀՈՒՄԱՐՆԱ ՄԵՀՈՒՐԼԵՅԵԼԹԻ
ՍՈՒՅԻ ԽԱԹԻՄԱԼ ՃԵՂԱՐԸՆԸ, ՎԷ ԵԱԽՕՄ
ՄԱՀԱ ԱՂԸՐ ԿԼԵՐ ՃԵՂԱԵՐ ՄԻԼԱԹԵԼ-
ԸՂԻՄ ՕՐՈՒՐ ԿԼԵՐ ՃԻՆԱԵԼԹ ԽԱՆԱՌ Օ-
ԼՈՒՆՈՒՐ, ՎԷ ԵԱԽՕՄ ԿԼԵՍԱԵԼԹ ՎԷ ԽԱ-
ԹԻՆԱՓ ՄԵՀԱՔԻՄԻ ՆԻՂԱՄԻՅԵԼԻՆՏԵՆ
ԿԼԵՐԻՆԻՆ ՏԷՂԵԼԹԻ ՄԵՀՈՒՄԱՐ, ՎԷ
ԵԱԽՕՄ ՐՈԼԵՍԱՄ, ՎԷ ՄԱՂԱՐԸՆՏԱՆ
ԿԼԵՐԻ, ՎԷ ԵԱ ԿԼԵՐ ՂԱՂԸ, ՎԷ ԵԱ ՄԻԼՈՒ-
ՄԱԽԻ ՈԼՈՒՄԻ, ՎԷ ԵԱ ՄՈՒՄԱԼԻՆԼԷ-
ՐԻՆՏԵՆ ԿԼԵՐԻ, ԼԵՂԱՅԻ ՄԵՀՈՒՐԼԵՅԵԼԹ
ԷՍՆԱՐՆԱՄ, ԿԼԵՐ ՃԻՆԱԵԼԹ ՄԻԼԹԵ-
ՐԻՂ ՕՐՄԱՂԷ, ՄԱՂՆՈՒՆ ԿՈՒԼՈՒՆՈՒՐ Խ-
ԱԷ, ԿԵՐ ՎԷՃՏԻ ԱԹԻ ՄՈՒՄԵԼԷ Օ-
ԼՈՒՆՈՒՐ:

389. ՔԵՂՖԻԼԵՅԵԼԹԻ ՃԻՆԱՅԵԼԹ, ԱՌԼԵՂ-
ԵՆ ՄԱՂԸՐՆԱ ԽԱՂԱՐ ՕՐՈՒՆԱՃԱԳ, ՎԷ
ԱՌԼԵՅԵՆ ՄԱՂԸՐՐ ՄԱԽԻ, ԻՃԱՂԸՆԱ
ԿԵՐԵ, ՄԻԼՈՒՄԱԽԻ ԱԼԵՂՏԻՆ ԻՃՐԱՅԻ
ՄՈՒՀԱՔԵՄԵՆԻ ԻՂԻՆ, ՄԱՀՔԵՄԵՂԻ ԹԵՄԵ-
ԵԼԳ ՆԵՂԱՐԸՆՏԵՆ ԿՈՒԼՈՒՆԱՆ ԿԱՂ ՄԻԼՈՒ-
ՄԱԽԻ ՈԼՈՒՄԻՆԵ, ՎԷ ԵԱԽՕՄ ՎԵԼԱ-
ԵԼԹ ՄԱՀՔԵՄԵՂԻ ԽԱԹԻՆԱՓՐ ՄԻԼՈՒՄԱԽԻ
ՈԼՈՒՄԻՍԻՆԵ ԷՄԻ ՎԻՐԵՃԵՔ ՄԻՐ:

ՄՈՒՄԱԿԻՐԻ ՄԱՂՈՒՐ, ԻՂՖԻՔԵՄԱՆ

էլ-հիւքքեամ սալահիյեթինի իսթիւմալ հալինատ պուլունուր, վէ եախօտ աարլ տավանըն մահրէմէյի թէմեիդ տէ բույեթի էսնատէ, քէյֆիյեթի ճինայեթի խապէր վիրիւր իսէ, օ հալտէ, Ատիյեթ նաղրըր, իսպարընը գապուլ իտէպիլէճէք տիր:

390. Մահրէմէյի թէմեիդ պաշ միւտտաիի ումուլիսի, վէ եախօտ վիլանէթ մահրէմէյի իսթինաֆը միւտտաիի ումուլիսի, նէզարէթ ճանիպին տէն, վէ եախօտ թարաֆէյնտէն քէնտիլէրինէ վիրիլէն էվրագտան մալիւմաթը քեաֆիյեթ իսթիհսալ իտէմէտիլէրի թագաիրտէ, միւշթէքի անհիւ Տէրսաատէթտէ իսէ, թահգըրգաթը լաղըմէնին իճրասընա, վէ շահիտլէրին իսթիմալինէ, Տէրսաատէթ մէհաքիմի միւսթէնթիդլէրինտէն պիրի, վէ վիլանաթտա իսէ, մէնսուպ օլտուղու մահրէմէնին զայրի պիր մահրէմէնին միւսթէնթիդի, մահրէմէյի թէմեիդ պաշ միւտտաիի ումուլիսին, վէ եախօտ վիլանէթ մահրէմէյի իսթինաֆը միւտտաիի ումուլիսին իսթիտասը իւզէրինէ թայեին գըլընըր:

391. Մատտէյի սապըգա ահրեամինա թէվֆիդան, թայեին գըլընան միւսթէնթիդ, թահգըրգաթը վագըրասընը միւթէգամին, զապթ վարագալարընը, վէ էվրագը սայիրէյի, միւշթէքեա անհիւ, պիտանէթ մահրէմէսի հիւքքեամինտան իսէ, մէնսուպ օլտուղու մահրէմէյի իսթինաֆը բէյիսինէ, վէ մահրէմէյի իսթինաֆը հիւքքեամինտան իսէ, մահրէմէյի թէմեիդ ճէզա տայիրէսի բէյիսինէ, մագրուֆէն⁽¹⁾ վէ մէմհուրէն⁽²⁾ կէօնտէրէճէք, վէ անլէր տալի, կէրէք պու թահգըրգաթտան, վէ կէրէք էվիլէրի էվրագտան, իսթիհսալ իտէճէքլէրի մալիւմաթ իւզէրինէ, իճապ իթաիկի հալտէ, մագնուն-ալէյհի միւսաֆիրէթէն թէվգըրֆ

իթաիրէճէք, վէ թէվգըրֆնամէտէ մագնուն-ալէյհին նէրէ թէվգըրֆիսանէսինէ գօնուլմասը լաղըմ կէլէճէկինի թայեին իլլէնէճէք տիր. պուլսան սօնրա, մահրէմէյի թէմեիդ ճէզա տայիրէսի բէյիսի, մուամէլաթը վագըրա եա միւթէալլիգ էվրագըն, տէրհալ պաշ միւտտաիի ումուլիսինէ, վէ վիլանէթ մահրէմէյի իսթինաֆը բէյիսի, վիլանէթ միւտտաիի ումուլիսինէ վիրիլմէսինի էմր իտէճէք, վէ պաշ միւտտաիի ումուլիսի, վէ եա միւտտաիի ումուլիսի տալի, էվրագը ալտըլը թարիստէն իթիպարէն, պէշ կիւն զարֆընտա, մագնուն-ալէյհի հագգընտա, վագը օլմուշ օլան իլթիքեա իւզէրինէ թանղիմ իտէճէկի իտտաանամէսինի, էվրագըլա պէրապէր, Տէրսաատէթտէ մահրէմէյի թէմեիդին հուգուգտայիրէսինէ, վէ վիլանէթլէրտէ 200 իւնճիւ մատտէ հիւքքիւնէ թէվֆիդան, վիլանէթ մահրէմէյի իսթինաֆը աաղասընտան թէշէքքիւլ իտէճէք հէյեթի իթթիհսամիյեթեա արղ իլլէնէճէք տիր:

392. Հուգուգ տայիրէսի, վէ եա մահրէմէյի իսթինաֆը հէյեթի իթթիհսամիյեթեա, պու իտտաանամէլէրի պիլմիւթալաա բէտտ իլլէտիկի, վէ մագնուն-ալէյհի մէվգուֆ պուլունտուղու հալտէ, թախիյեթի սէպիլինի էմր իտէճէք, վէ պիլաքս իտտաանամէեթի գապուլ իոէր իսէ, մագնուն-ալէյհին միւթթէհէմ օլուպ օլմատըլընա գարար վիրէճէք տիր:

393. Քէյֆիյեթի չիքեանէթ, մահրէմէյի թէմեիդտէ, տէրտէսթի մուհաքէմէ օլան աարլ տավանա թաալլիգ իտէրէք, հատիսէն վուգու պուլմուշ, վէ տավայի ասիյեթեա բույեթ իտէն տայիրէ, ճէզա տայիրէսի իսէ, մագնուն-ալէյհին միւթթէհէմ օլուպ օլմատըլընա, տայիրէյի մէգըրլէտէն,

(¹) Մագրուֆէն, զարֆ իշինէ գօնուլարագ:

(²) Մէմհուրէն, միւհիւրլէնէրէք:

վէ տէյլիւտէտէ , մատտէյի սապըգա վէճճէ , հուգուգ տայիրէսինտէ գաւարար վիրիիր :

394. Մահքէմէյի թէմեիգ տէվայիւրնաւէն պիրի , իշթիքեա-անէլ-հիւք-քեամէ տայիր , վէ եախօտ սայիր պիր տալաւը ըույեթ իտէրքէն , կէրէք տօղրուտան տօղրուեա , վէ կէրէք հատիւնէն չիքեանէթ վուգու պուրմամըլ օլտա պիրէ , 383ինճի մատտէտէ մուհարքէր , մէ հարթմ աաղասընտան պիրի ալէյհինտէ ճինանէթ տալասը իգամէ օլունմագ իգթիգա իտէճէկինի միւշահէտէ իտէր իտէ , մատտէյի սապըգա ահքեամընա թէվֆիգան , քէյֆիյէթին իճապ իտէն մահքէմէնէ կէճաւէրիլմէսինի , էմր իտէպիրի :

395. Մահքէմէյի թէմեիգին հէյէթի ումուսիյէսինտէ , պիր տալանըն հիյնի ըույեթինտէ մատտէյի սապըգա իճապընճա , աաղանի մէհաքիմօնէն պիրի ալէյհինտէ , իգամէյի տալա լիւզումի թէպէյեիւն իյլէտիկի հալտէ , հուգուգ տայիրէսինէ հալալէ օլունուր :

396. Հիւքքեամ ալէյհինէ իգամէ օլունան տալալարտա , մաղնուն-ալէյհին միւթթէհէմ օլուպ օլմատըղընա , մահքէմէյի թէմեիգին գանղի տայիրէսի գարար վիրէճէք իտէ , միւթթէն-թիգ վաղայիֆինի տախի , օլ տայիրէնին ըէյիսի իճրա իյլէնէճէք տիր :

397. Տայիրէյի մէգըիւրէ ըէյիսի , շիւհուտ իսթիմանին , վէ մաղնուն-ալէյհին իսթինթագընը , պիր պաշգա միւսթէնթիգէ տախի հալալէ իտէպիլէճէք տիր :

398. Բէյիա թարաֆընտան վիրիլէճէք թէվգըֆնամէտէ , մահպուտէն , մաղնուն-ալէյհին թէվգըֆ օլունաճաղը թէվգըֆիսանէ , թայեին գըլընաճաղ տիր :

399. Մահքէմէյի թէմեիգ տայիրէլինտէն , հէյեթի իթթիհամիյէն հալնէ կիրէճէք տայիրէ , վէ վիրա-

նէթլէրտէ , 200 իւնճիւ մատտէ հիւքմիւնէ թէվֆիգան , մահքէմէյի իսթիւնաֆ աաղասընտան թէշէքքիւլ իտէն հէյեթի իթթիհամիյէն , ալէնի օլմաեարապ , վէ աաղասը թէք օլարապ , մաղնուն-ալէյհին միւթթէհէմ օլուպ օլմատըղընա գարար վիրէճէք , վէ մաղնուն-ալէյհին միւթթէհէմ օլմատըղընտա , էքսէրիյէթի արա հասըլ օլտուղու հալտէ , չիքեանէթի վաղըա պիր գարարնամէ իլէ ըէտտ օլունուպ , մաղնուն-ալէյհ Տէրտատէթտէ իտէ , սէպիրի տէրհալ , պաշ միւտտախի ումումի , վէ թաշրատա իտէ , վիրանէթ մահքէմէյի իսթինաֆ միւտտախի ումումիսի թարաֆընտան , թախիյէն գըլընաճաղ տիր :

400. Էքսէրիյէթի աարա իլէ մաղնուն-ալէյհ իթթիհամ օլունտուղու հալտէ , օլ պապտէ , պիր իթթիհամ մաղպալթասը թանղիմ , վէ պունտա , միւթթէհէմին ախը ու կիրիֆթ օլունմասը էմրի թարիհ օլունարապ , քէնտուսի մուհաքէմէսի իլին թայեին օլունաճաղ մահքէմէնին թէվգըֆիսանէսինէ գօնուլաճաղ տիր :

401. Մահքէմէյի թէմեիգտէ ճէրէեան իտէն իշպու մուամէլաթըն սուվէրի իճրաիյէսինէ իթիրաղ օլունամաղ , վէ մուամէլաթը մէգըիւրէ , միւթթէհէմին շէրիք թէօհմէթլէրի , սընըֆը հիւքքեամտան օլմասալար պիրէ , անլէր հաղգընտա տախի այնիլէ ճէրէեան իտէճէք տիր :

402. Իշպու գանունամէսին , պուֆասըլտա միւնտէրիճ ահքեամընա մուղայիր օլմանան ահքեամը սայիրէսինէ տախի ըիանէթ օլունաճաղ տիր :

403. Հիւքքեամտան պիրի հաղգընտա վիրիլիշ օլան հիւքմ , լիէճիւլ թէմեիգ , մահքէմէյի թէմեիգին ճէղա տայիրէսինէ կէլտիկի հալտէ , օ իշ տայիր իթթիհամ մաղպալթասընը վիրմիշ օլան տայիրէ աաղասընտան քիմսէ պուլունուր իտէ , ըէյ վիրէմէնէ-

ճէք տիր. ֆազաթ, երնէ օ մատտէ, տէֆայի սանկյեհտէ, թէմեիզ իչին կէլաիքտէ, ագտ օլունաճագ հէյեթ թի ումումիյեհտէ, քեաֆֆէյի աաղա սընըն րէյ իթաաընա սալահիյեհթի օլաճագ տրր:

Մահքէմէյի թէմեիզ աաղա վէ միւտա տաիի ումումի վէ միւսթէնթիզլէրին տէն պիրի, կէրէք իֆայի մէմուրիյեհթ էսնասընտա, վէ կէրէք խարիճինտէ, միւճաղաթը թէմեիզիյեհթ վէ թէրհի պիյեհեի իսթիզամ իտէր պիր հարէքթտէ պուլունտուգտա, Ատլիյեհթ նէզարէթինին թագրիբի իւզէրինէ, տիվանը Ատլիտէ մուհաքէմէսի իճրա գըլընըր:

ՅԱՍԷԼ ԲԱՊԻ

Մէհաթէ վէ հէ-թ-թէն Գէհ-թ-թէն, իճրաթ լաղը օլան րէայի ինլաֆընտա լո-թո-դո-լա-հաթ ահլալ պէտանընտա տըր:

404. Պիր մահքէմէ հուզուրունտա, վէ եախօտ հէր նէ մահէլլտէ օլուր իսէ օլսուն, ումում մուվաճէհէսինտէ վուգու պուլան թահգըգաթ էսնասընտա, հուզլար թարաֆընտան մուսամէլէյի թահսինիյեհթ վէ եա թագալի-հիյեհթ միւշահէտէ օլունտուղու, վէ եախօտ հէր նէ սուրէթլէ օլուր իսէ օլսուն, կիւրիւլաիւ իտիլտիկի հալտէ, պու մագուլէ էվգատէ (1) պուլունանլար, րէյիսի մահքէմէ վէ եախօտ միւսթէնթիզ թարաֆընտան թարա օլունաճագ տրր. վէ մուխայիֆէթ իտէն, վէ եախօտ թարա օլունտուգտան սօնրա, ալտէթ իյլէեհէն օլուր իսէ, րէյիս վէ եախօտ միւսթէնթիզըն էմրի իւզէրինէ թուլթուլալ, թէվզըֆիսանէեհէ կէօնտէրիլը, վէ քէյֆիյեհթ զապթ վարագասընա տէրճ օլունուր:

թէվզըֆիսանէ միւտիրի, զապթ վարագասընըն պիր սուրէթի քէնտուսինէ իրաէ օլունտուգտա, կէօթիւրիւլէն ատէմի, եիկիրմի տէօրթ սաաթ թէվզըֆի իտէր:

405. Կիւրիւլաիւ, միւտարէպէ, վէ միւշաթէմէ (2) կիպի միւճաղաթը թէմե-տիպիյեհթ, վէ եա թէքտիրիյեհեի միւսթէլլիմ պիր հարէքթի ինթամ իտէր իսէ, թահգըգաթը պիլ իճրա, ճիւրմիւն սիւպուլթինի միւթէագգըպէն, միւճաղաթը տէրհալ հէյեհթի հազըրէեի մահքէմէ թարաֆընտան հիւքմ օլունուր, հիւքմ օլունան ճէզա, միւճաղաթը թէքտիրիյեհթէն իսէ, գանդի մահքէմէ թարաֆընտան հիւքմ օլունմուշօլուր իսէ օլսուն, իսթինաֆ օլունամաղ, միւճաղաթը թէմեիզիյեհթ տէն իսէ, իսթինաֆը, գայիտէսինէ թապի օլուր:

406. Ճինաեթթէ հիւքմ իտէմէեհէն պիր մահքէմէ հուզուրունտա, պիր ճինաեթթէ վուգու պուլտուղու թագա-տիրտէ, միւթէճասըրըրը մահքէմէյի մէզըրիւրէ թարաֆընտան թէվզըֆի օլունուլ, անա տայիր օլան զապթ վարագասը, էվրագը սայիրէ իլէ պէրապէր, ճինաեթթի վագըանըն մէրճի լույեհթի օլան մահքէմէեհէ կէօնտէրիլը:

407. Մահքէմէյի թէմեիզին տայի-րէսինտէ, վէ պիտայէթ մահքէմէլէրի իլէ մահքէմէյի իսթինաֆիյեհթ հուզու-րունտա վուգու պուլան միւտարէպէ, ճինաեթթէ միւնդալէպ (3) օլուր. վէ տայիր ճինաեթթի մէշհուտէ վուգու պուլուր իսէ, տէրհալ մուհաքէմէսի-նէ իպթիտար օլունուր. շիւհուտ իլէ պէրապէր, ճանի տէ (4) ալէնէն իսթիմա օլունարագ, քէյֆիյեհթ թահագգուգ իյլէտիքտէն, վէ միւտտաի ումումի, վէ եա մուսվինի տաիսի, քէզալիք ա-

(1) Էվգա, հալլէր, սուրուլար: (Իթմէք:

(2) Միւշաթէ, սէ օլուլ սայմաղ, զապլա

(3) Միւնդալէպ, էվլէրի հալինէ տէօնմէք:

(4) Ճանի, ճինայէթ սահլալի:

լենէն իսթիմա , վէ ճինանէթ իսպաթ
օլունտուգտան սօնրա , ճէզա հիւքմ
օլունտուր :

408 Մատտէյի սապրգատա միւն-
տէրիճ վուգուաթըն մուհաքէմէսինտէ
հազըր օլան հիւքքեամ , պէշ եա ալ-
թը նէֆէր օլտուղու հալտէ , տէօրթ
ըէյ , վէ եէտի նէֆէր պուլունտուղու
թազաիրտէ պէշ ըէյ , վէ սէքիզ եա
զիեատէ օլուր իսէ , հիւքքեամը հա-
զըրէ առէտինին , իւշ րուպունուն ըէյի
իլէ հիւքմ օլունտուր :

409. Վալիլէր , վէ միւթէսարըֆ-
լար , վէ գայիմագամլար , վէ միւտիր-
լէր , վէ զապըթայի միւթիլէնէ վէ առ-
լիլէնէ մէնմուրլարը ալէնէն իճըայի մէէ-
մուրիլէնէթ իթաիլէրի էմնատէ , իշ-
պու գանուննա մէնին 404 իւնճիւ մատ-
տէսինտէ մուհարըր օլան վազանիֆի
իճրանէ մէէզուն տուրլար , վէ մազ-
նուն - ալէյհի ախպ ու կիրիֆթ իլէ ,
քէյֆիլէնէթի միւթէզամմին զապթ
վարագատը թանղիմ իթաիրիպ , իճապ
իթաիրի հալտէ , մէրճիլի պուլունան
մէհաքիմ հուզուրունա կէօնտէրէճէք-
լէր տիր :

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄԻՍ

Ֆերա Էրէպ Դերգէն Էրէլն Ֆահթեմ ալէյն-
լէրն , Էպալն հեմէյէնլէնէ (*) Դայեր Դեր :

410. Ֆիրարի օլան մահքիւմ-ալէյհի
ախպ ու կիրիֆ օլունտուղու հալտէ ,
թէտզըզը հիւվիլէնէթի (1) , ալէյհիլէնէ
հիւքմ իտէն մէհաքիմէ այիտ օլտուղու
կիպի , ֆիրարլէրինտէն տօլանը , գա-
նունէն հազգլարընտա թէրէթթիւպ

իտէն միւհապաթը միւնդամմէ տախի '
մէհաքիմի մէզպուրէ թարաֆընտան
հիւքմ օլունտուր :

411. Իշպու հիւքմլէր , կէրէք միւտ-
տախի ումումինին , վէ կէրէք մահ-
քիւմ-ալէյհիլէն թալէպի իւզէրինէ ճէլպ
օլունմուշ օլան շահիալէրին իսթիմա-
լինտէն սօնրա իթա օլունաճագ տըր .
վէ պու մուհաքէմէ տախի ալէնի օ-
լաճագ , վէ ախպ ու կիրիֆթ օլունան
շախս , մէվճուտ պուլունաճագ տըր ,
աքսի հալլինտէ , հիւքմի վազը քէէն
լէմ եէքիւն առտ օլունտուր :

412. Հիւվիլէնէթէ տայիր հիւքմ
մազպաթասը ալէյհիլէնտէ , իշպու գա-
նուննամէտէ մուայեէն օլան ուսուլ
իւզրէ , վէ մէհիլ մուայեէնի զարֆըն-
տա թէմեիզ իսթիտաարնա միւտտախի
ումումինին վէ միւտտախի ալէյհիլէն սա-
լահիլէնէթլէրի օլաճագ տըր :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՏԻՍ

Պեր Ֆահթէլէնին , Էրաքը հեմէյէնէ վէ Դե-
լէֆերիտալ լէլէֆ վէ եա Դերգէն օլունտուղու
հալտէ , իճրա օլունաճագ Ֆահթէլէնէ Դայիր Դեր :

413. Ճինանէթ վէ ճիւնհաեա միւ-
թապլիզ մէվատտա տայիր իլամաթ
միւսէվվէտտէլէրի , վէ եա հէնուզ նէ-
թիճէրէզիր օլմամը թահզըզաթ վէ
մուհաքէմաթա միւթապլիզ էվրագ ,
հարիզ , վէ սէյլ (2) , վէ սայիր էսպապը
ֆէվզէլատէ իլէ թէլէֆ վէ եա զայիպ
օլուպ , վէ եա սիրգաթ օլունտուպ տա ,
եէնիտէն թանղիմ օլունմալարը միւմ-
քին օլմատըզը հալտէ , պէր վէճհի ա-
թի մուամլէլ օլունտուր :

(*) Պու հեմէյէնլէն լուղէթի , 140 ընճը սահի-
ֆէտէ պուլունան 531 ինճի մատտէտէ տախի
կէլմիշ օլուպ , օլ պապտէ միւսքիթ պիր մա-
նէա թահսիլ իտէ մէտիկիմիպտէն , « հալայե
շէլէր (օլմալը տըր) » տէեէրէք , կէլմէքիկէ
մէճպուր օլմուշ իտէր տէ , սօնրատան սիւալ
իթաիրիկիպտէ , մէգքիւր մանէանըն եանըլը

օլտուղու , վէ առըլ մանէասընըն իտէ , արա-
նըլմագտա օլան պիր ստամ տէրտէսթ իտիլ-
տիկինտէ , ֆիլ հազըզա քէնտիսթ մի տիր ,
տէյլ մի տիր տէյլ իճրա իտիլէն թէտզըզաթ
մանէասընա պուլունտուղու անլաշըլըլ տըր :

(1) Հեմէյէնլէն , շախսճա թէտզըզաթ :

(2) Սէյլ , սէլ :

414. Իլամըն սուրէթ վէ եա նիւս-
խէյի մուսատտադասը , մէվճուտ օլ-
տուղու հալտէ , կէրէք էֆրատը նաս-
տէն , վէ կէրէք մէհմուրինտէն հէր
քիմին եէտինտէ պուլունուր իսէ պու-
լունսուն , հասըլը պու պապտէ մահ-
քէմէ ըէյիսի թարաֆընտան վիրիլէ-
ճէք էմր իւզէրինէ , իլամը վիրմիշ օ-
լան մահքէմէ գալէմինէ թէսլիմ իթ-
մէկէ մէճալուր օլաճադ , վէ իթմէտի-
կի հալտէ , ճէպընէն ալընապիլէճէք
տիր , վէ պու մագուլէ էվրադ , միւ-
սէվվէտտէ հիւրմիւնտէ հըֆղ օլունա-
ճադ տըր , վէ ըէյիսին իշպու էմրի ,
իլամըն միւթաալլիգ օլտուղու քիմնէ-
լէրէ գարըլ , համիլինի մէսուլիյէթ-
տէն թախիս իտէր , վէ պէօյլէ թէ-
լէֆ վէ եա զայ օլան , վէ եախօտ սիր-
գաթ օլունան միւսէվվէտտէլէրի , վէ
եա նիւսխէյի մուսատտադալարընը հա-
միլ օլանլար , պունլարը մահքէմէնէ
թէսլիմ իթտիքլէրի հալտէ , պիրէր սու-
րէթլէրինի մէճճանէն ալմադա հազգ-
լարը օլաճադ տըր :

415. Պիր մատտէյի ճինաեթ հազ-
գընտա , սատըր օլան հիւրմ իլամը-
նըն պիր սուրէթ , վէ եա նիւսխէյի
մուսատտադասը պուլունմանըպ , եա-
լընըզ միւթթէհէմին մապիհ իւլ իթթի-
համը օլան ֆիլիլ իլլէեիպ իլլէմէտի-
կինէ տայիր , մահքէմէնին գարարը
միւսէվվէտտէսի մէվճուտ իսէ , իշպու
գարարա թէվֆիգան թաթպիդը գա-
նուն մուհաքէմէսինէ միւպատէրէթ օ-
լունուր :

416. Մատտէյի սապըգատա պէ-
եան օլունան էվրադ զայ օլմուշ օլուր ,
վէ գարար միւսէվվէտտէսի տախի պու-
լունմադ իսէ , թահգըգաթ վէ մուհա-
քէմաթ էվրադը զայ օլան գըսմընտան
պէտ իլէ , եէնիտէն պաչլանըլըր :

ՊԱՊԸ ԽԱՄԻՍ

ՏԱԱՎԻՆԻՆ ԹԱՅԵՆԻ ՄԵՐՃԻԻ ԻԼԷ
ՊԻՐ ՏԱՎԱՆԸՆ ՊԻՐ ՄԱՀՔԷՄԷՏԷՆ
ՏԻԿԵՐԻՆԷ ՆԱԳԻԻ ՊԵՆԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ :

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Տաւանիւն Խայէնի Դերէնի պէտանընտա տըր :

417. Տաավինին թայեինի մերճիի
հազգընտա վիրիլէն իսթիտանամէլէր ,
պէր վէճհի աթի մուսթասարէն թահ-
գըզ վէ հիւրմ օլունուր :

418. Պիր ճինաեթ , վէ եա ճիւն-
հա , վէ եա գապահաթըն , վէ եա
պունլարտան պիրիլլէ միւշթէրէք օլան
պիր ճիւրմիւն մուհաքէմէսի , եէքտի-
կէրինէ մէրպուլիյէթի օլման միւ-
թէատտիտ մէհաքիմ վէ միւսթէնթի-
գըրինէ հալալէ օլունմուշ օլտուղու
հալտէ , մահքէմէյի թէմեիզ , իգթի-
գասընա կէօրէ , օ տաւանըն մերճիինի
թայեին իտէր :

419. Քէզալլէք , պիր ճինայէթ վէ
եա ճիւնհա , վէ եա գապահաթըն , վէ
եա պունլար իլլէ միւշթէրէք օլան պիր
ճիւրմիւն թահգըգաթ վէ մուհաքէ-
մէսի , պիր թարաֆտան պիր մահքէմէ-
յի ապկէրիյէ վէ եա պահրիյէեէն ,
վէ եա պիր զապըթայի ատիլիյէյի ա-
քէրիյէ մէհմուրունա , վէ եախօտ սա-
յիր մէհաքիմի մախուսէտէն պիրինէ ,
վէ տիկէր թարաֆտան , գազա վէ եա
լիվա պիտայէթ մահքէմէլէրինէ , վէ
եախօտ մահքէմէյի իսթինաֆիյէն , վէ
եախօտ պիր միւսթէնթիդէ հալալէ
օլունմուշ օլունտուղու հալտէ , մահ-
քէմէյի թէմեիզ , իգթիգասընա կէօրէ ,
տաւանըն մերճիինի թայեին իտէր :

420. Թայեինի մերճիի տաւա հազ-
գընտաքի իսթիտանամէ , մահքէմէյի
թէմեիզէ թագտիմ օլունտուգտա ,
մահքէմէյի թէմեիզին ճէզա տայիրէ :

սի, էվրագը միւթէֆէրընիսընը ընդ-
եւթ իյլէտիքտէն սօնրա, էվրագըն
քեամիլէն թարաֆէյնէ թէպլիղ օլուն-
մասընը էմր, վէ եախօտ հագգը ի-
թիրազ սագըթ օլմամագ իւզընէ, խու-
սուսու միւսթէտիաեէ գաթիեէն հիւքմ
իտէր:

421. Թէպլիղաթը մէգըիւրէ, մագ-
նուն – ալէյհ, վէ միւթթէհէմ, վէ
միւտտաթի շախսինին, թայեթին մէր-
ճիի հագգընտա վուգու պուլան իս-
թիտասը իւզէրինէ էմր օլունտուղու
հալտէ, մահքէմէյի թէմեիզ, տալա-
նըն հալալէ օլունմուշ օլտուղու մէ-
հաքիմի միւթէաատիտէտէ, միւտ-
տաթի ումումիլիք խրտմէթինի իֆաի-
տէն զէվաթա, պու տալաեա միւթա-
ալլիգ նէզտլէրինտէ պուլունան էվրա-
գը իրսալ, վէ պու իսթիտա հագգըն-
տա միւթալաալարընը միւտէլիլ օլա-
րագ իշար իյլէմէլէրինի, էմր իտէր:

422. Թէպլիղաթը մէգըիւրէ, տա-
վանըն հալալէ օլունմուշ օլտուղու մէ-
հաքիմի միւթէաատիտէտէ, միւտ-
տաթի ումումիլիք խրտմէթինտէ պու-
լունանլարտան պիլինին իսթիտասը
իւզէրինէ, էմր օլունտուղու հալտէ,
տիկէր մահքէմէնին միւտտաթի ումու-
միսինէ, օ տալաեա տայիր նէզտլն-
տէ պուլունան էվրագ վէ սէնէտաթը
իրսալ, վէ ըէյ վէ միւթալաասընը տա-
խի միւտէլիլ օլարագ իշար իյլէմէ-
սի, էմր օլունաճագ տըր:

423. Մահքէմէյի թէմեիզ, էվրա-
գըն թարաֆէյնէ թէպլիղի էմրինի հա-
վի օլան միւզէքքիրէսինտէ, սէպէպի
իսթիլաֆ օլան մուամէլաթը մուսթա-
սարէն կէօսթէրէճէք, վէ պատը մէ-
սաֆէեէ կէօրէ, էվրագ վէ միւթա-
լանամէլէրին, մահքէմէյի թէմեիզ
գալէմինէ իրսալի իշին, պիր մէհլի միւ-
նասիպ թայեթին իտէճէք տիր:

Մահքէմէյի թէմեիզ, իշպու թէպ-
լիլի էվրագ էմրինի հալի միւզէքքի-
րէսի թարաֆէյնէ թէպլիղ օլունտու-

ղու անտէ, ալէլ ումում օ տալաեա
տայիր մուրաֆաաթ թաաթիլ օլունա-
ճագը կիպի, ճինայէթ տալալարընտա
մուամէլաթը թահգըգըյեէեէ խալէլ
կէլմէմէք իւզընէ, էկէր մազնուն – ա-
լէյհ իթթիհամ օլունմագ իւզընէ պու-
լունուր իսէ, իթթիհամը, վէ էկէր
իթթիհամ օլունմուշ պուլունուպ տա,
մուհաքէմէսինէ պալլանրլաճագ հալ-
տէ իսէ, մուհաքէմէսի թէէիսիր վէ
թաաթիլ օլունուր: Մազնուն–ալէյհ,
վէ միւթթէհէմ, վէ միւտտաթի շախսի
իշպու գանունտա միւնտէրիճ թէմեիզ
գայիտէսինէ թէվֆիգան, պու իսթի-
լաֆ հագգընտաթի իթիրազլարընը,
թէմեիզ մահքէմէսինէ արզ իտէպի-
լէճէքլէր տիր:

424. Մահքէմէյի թէմեիզին, մէ-
վատըր սապըգատա պէեան օլունան
էվրագըն, թարաֆէյնէ թէպլիղինէ
լիւզում կէօրմէեիպ տէ, եալընըզ
թագտիմ օլունան իսթիտա իւզէրի-
նէ թայեթին մէրճի իթտիկի հալտէ,
պունա տայիր վիրէճէկի միւզէքքիրէ-
սի, մահքէմէյի թէմեիզ պալ միւտ-
տաթի ումումիսի, վէ Ատլիյեէ նագը-
րը մաարիֆէթ վէ վաօաթաթըյա,
տալա գանղի մահքէմէ վէ եա միւսթէն-
թիդտէն գալտըրըյաճագ իսէ, օ մահ-
քէմէնին միւտտաթի ումումիսինէ, վէ
եա օ միւսթէնթիդէ, վէ մազնուն–ա-
լէյհ վէ եա միւթթէհէմ, վէ միւտ-
տաթի շախսի վար իսէ, ծնա տալի
թէպլիղ օլունուր:

425. Մազնուն–ալէյհ վէ եա միւթ-
թէհէմ, վէ միւտտաթի շախսի, իշպու
գանուննամէտէ միւնտէրիճ թէմեիզ
ուսուլինէ թէվֆիգան, մահքէմէյի
թէմեիզին, մատտէյի սապըգատա պէ-
եան օլունան միւզէքքիրէսինէ, իւշ
կիւն զարֆընտա իթիրազ իտէպլի-
լէճէքլէր տիր:

426. Մատտէյի սապըգա մուճի-
պինճէ, մահքէմէյի թէմեիզին միւ-
զէքքիրէսինէ իթիրազ վուգուլինտէ,

423 իւնճիւ մատտէտէ կէօսթէրիլաի-
կի վէճհլէ, մուհաքէմէ թէէլիւր վէ
թաաթիլ օլունուր:

427. Մէվգուֆ պուլունման մազ-
նուն-ալէյհ, վէ մահպուս պուլուն-
ման միւթթէհէմ, վէ միւտտաիի
շախսինին էվվէլճէ վէ եախօտ 425ին-
ճի մատտէտէ թայեին օլունան միւտ-
տէթ զարֆընտա, պէյնլէրինտէ իս-
թիլաֆ (1) օլան մէհալիմտէն պիրինին
տայիրէսի տախիլինտէ իգամէթ կեահ
թայեին իթմէմիշ օլտուգլարը հալտէ,
մատտէյի սապըգատէ պէեան օլու-
նան իթիրազ հազգընտան իսթիֆատէ
իտէմէեհէքլէրի կիպլի, քէնտիլէրինէ
թէպլիղաթ վուգու պուլմամըշ օլմա-
սընտան տօլանը շիքեայէթէ տախի
սալահիյեթլէրի, վէ սահիպ իսթի-
տանըն քէնտիլէրինէ թէպլիղաթ իճ-
րասընա մէհպուրիյեթի, օլմաեաճադ
տըր:

428. Մահքէմէյի թէմեիզ, մատ-
տէյի միւթթէիֆ իւն ֆիհաեհ հիւքմ
իթմէքլէ պէրապէր, տալանը, գան-
դի մէհաքիմ վէ միւսթէնթիգլէրտէն
րէֆ իտէճէք (2) իտէ, օ մէհաքիմ վէ
միւսթէնթիգլէր թարաֆընտան իճրա
օլունմուշ օլապիլէն մուամէլաթ հազ-
գընտա տախի գարար վիրիր:

429. Մահքէմէյի թէմեիզ, 423ին-
ճիւ մատտէտէ պէեան օլունան թէպ-
լիղի էվրազ էմրինի հալի միւզէքքի-
րէեի վիրտիքտէն, վէ պուլուն հիւք-
միւ իճրա օլունտուգտան սօնրա, մատ-
տէյի միւթթէիֆ իւն ֆիհա հազգըն-
տաքի հիւքմ իլամընա իթիրազ օլու-
նամազ:

430. Մահքէմէյի թէմեիղին, կէ-
րէք 423ինճիւ մատտէտէ պէեան օ-
լունան թէպլիղի էվրազ էմրինի հալի
միւզէքքիրէտէն սօնրա, վէ կէրէք 425
ինճի մատտէտէ մուհարրէր իթիրազ
իւզէրինէ վիրմիշ օլտուգու իլամ, 424

իւնճիւ մատտէ ահքեամընա թէվֆի-
գան, թարաֆէյնէ թէպլիղ օլունա-
ճադ տըր:

431. Մազնուն-ալէյհ, վէ եա միւթ-
թէհէմ, վէ միւտտաիի ումումի վէ
շախսի, մէհաքիմի իպթիտաիյեթէտէն
պիրինին, վէ եա միւսթէնթիգլին, ա-
տէմի սալահիյեթի իտտաապընը հա-
վի, օ մահքէմէ վէ եա միւսթէնթիգլէ
միւզէքքիրէ վիրտիքլէրի հալտէ, թայ-
եինի մէրճիի տալա իյին, տօղրուտան
տօղրուեա մահքէմէյի թէմեիզէ միւ-
րաճաաթ իտէմէեիպ, օ իտտաալա-
րը, մէհաքիմի մէզպուրէ թարաֆըն-
տան, գապուլ օլունմուշ օլուն օլ-
մատըն, օ մահքէմէ, վէ եա միւսթէն-
թիգլին, հիւքմ ու գարարընը, օ մահ-
քէմէնին իլամընը իսթինաֆ իտէպիլէն
մահքէմէտէ իսթինաֆ իթտիրէճէք,
վէ անճադ, մա ֆէվգըրինտէ պուլու-
նան մահքէմէնին հիւքմիւնիւ թէմեիզ
իթտիրմէք իյին, լէտէլ հաճէ, մահքէ-
մէյի թէմեիզէ, միւրաճաաթ իյլէեհէ-
ճէք տիր:

432. Ճինայէթ վէ եա ճիւնհա, վէ
գապահաթ, վէ եախօտ պունլար իլէ
միւշթէրէք ճիւրմլէրէ միւթաալիղ պիր
տալա, պիր մահքէմէյի իսթինաֆիյ-
եհնին տայիրէսի տախիլինտէ պուլու-
նան մէհաքիմի իպթիտաիյեթէտէն իքի
մահքէմէեհէ, վէ եա միւսթէնթիգլէ հա-
վալէ օլունմուշ պուլունտուգու հալտէ,
տալանըն թայեինի մէրճիի, օ մահ-
քէմէյի իսթինաֆիյեհէեհէ այիտ տիր-
անճադ, օ մահքէմէյի իսթինաֆիյեհէ-
նին, օլապապտէ օլան հիւքմիւ, լէտէլ
հաճէ, մահքէմէյի թէմեիզտէ, թէմ-
եիզ իթտիրէպլիլիր:

433. Միւտտաիի շախսի, վէ մազ-
նուն-ալէյհ, վէ եա միւթթէհէմ, տա-
վանըն թայեինի մէրճիի հազգընտա
օլան իտտաալարընտա հազգսըզ չրգ-
տըրլարը հալտէ, քէնտիլէրինտէն եի-

(1) Իէթիլաֆ, ուլյումազլըդ:

(2) Բէֆ Էթեհ, չրգարմազ, գալարմազ:

կիրմի լիրանը թէ՛ ճափուղ իթմէմէք իւզըն, ճէզայի նազտի ակսղ օլունա՛ ճագ, վէ պունուն նըսֆը, տիկէր թա՛ րաֆա վիրկէ՛ճէք տիր :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Տառքէնէն պէր ճագէ՛ճէքէն պէկէրէնէն նազէ
պէկէանընսա րըր :

434. Մահքէմէյի թէ՛ մեհիզ պաշ միւտա տաիի ումումիսինն թալէպի իւզէրի՛ նէ, ճինայէթ, վէ ճիւնհա, վէ գապա՛ հաթա տայիր տաալիեի, էմիլյէթի ումումիյէթի մուհաֆազա, վէ եա՛ խօտ շիւբհէեի տայի (1) էսպապը մագա պուլէյի նիզամիյէթէ պինաէն, այիտ օլտուգլարը մէհաքիմ՝ վէ միւսթէն՝ թիգ տէրէճէսինաէ տիկէր պիր մահ՛ քէմէեէ վէ եա միւսթէնթիգէ նագլ իթտիրէպիր :

Իշպու նագլ մատտէսի, թարաֆէյ՛ նին իսթիտասը իւզէրինէ տախի իճրա օլունապիր իսէ տէ, պու պապտէ իսթիտա, միւճէրրէտ շիւբհէյի տայի էսպապը մագպուլէյի նիզամիյէթէ միւսթէնէտ օլմագ լազըմ՝ կէլիր :

435. Թարաֆէյնտէն պիրի տաա՛ վասընը, հիւմնի բիզասըյա պիր մահ՛ քէմէ վէ եա միւսթէնթիգ հուզուրուն տա ըույէթ իթտիրմէքտէ պուլուն տուզու հալտէ, մուսխիւրէն նագլի տալա իսթիտասընտա պուլունուր իսէ, պէեան իտէճէկի էսպապը գա՛ նունիյէնին, մուսխարէն զուհուր իթմիշ օլմասը լազըմ՝ կէլիր :

436. Միւտտաիի ումումիլէր, էսպապը գանունիյէթէ պինաէն, պիր տալանըն պաշգա մահքէմէեէ նագլի՛ նի, տօղրու տան տօղրուեա, մահքէմէյի թէ՛ մեհիզտէն թալէպ իտէպիրիլէր, ֆա՛ գաթ, էմիլյէթի ումումիյէթի մուհաֆազաթէն, նագլի տալա թալէ՛

պինաէ պուլունուրլար իսէ, էվրագը տալա իլէ լայիհալարընը, լէտէլ հա՛ ճէ, մահքէմէյի թէ՛ մեհիզէ հալալէ օլունմագ իւզրէ, էվվէլ էմիրտէ, Ատ՛ լիյէն նագլարընա թագաիմէ մէճպուր տուրլար :

437. Տէօրթ եիւզ եիկիրմինճի մատա՛ տէ ահքեամինա թէվֆիգան, միւտա տաիի ումումինին իշպու լայիհասըյա, էվրագը միւթէֆէրրիա, մահքէմէյի թէ՛ մեհիզ ճէզա տայիրէսինտէ լէտէլ միւթալա, հագգը իթիրազ սագըթ օլմամագ իւզրէ, խուսուսու միւսթէ՛ տիաեէ գաթիյէնէն գարար վիրկիր, վէ եախօտ էվրագըն թարաֆէյնէ թէպլիզ օլունմասը էմի օլունուր :

438. Նագլի տալա իսթիտասը, մագ՛ նունալէյհ, վէ եա միւթթէհէմ, վէ եախօտ միւտտաիի շախսի թարաֆընտան վուգու պուլուպ տա, մահքէմէյի թէ՛ մեհիզ պու իսթիտանըն տէրհալ գապուլ վէ եա բէտտինի թէնսիպ իթմէտիկի հալտէ, իսթիտանամէեի, պիր միւզէքքիրէեէ լէֆֆէն, տաալանըն ըույէթ օլունմագտա օլտուզու մահ՛ քէմէնին միւտտաիի ումումիսինէ, վէ եա միւսթէնթիգէ կէօնտէրիպ, պու տալաեա միւթաալիզ էվրագը իրսալ, վէ նագլի տաալա հագգընտա օլան միւթաալարընը միւտէլլիլ օլարագ իշար իթմէլէրինի, վէ իսթիտանըն տիկէր թարաֆա տախի թէպլիզ օլունմասընը, լէտէլ հաճէ միւզէքքի՛ բէտէ էմի իտէճէք տիր :

439. Նագլի տալա իսթիտասը, միւտա տաիի ումումի թարաֆընտան վուգու պուլուպ տա, մահքէմէյի թէ՛ մեհիզ պու պապտէ գարարը գաթի վիրմէ՛ տիկի հալտէ, իսթիտանամէնին թա՛ րաֆէյնէ թէպլիզինի, լէտէլ հաճէ էմի իտէճէք, վէ եախօտ միւտտաիպ կէօ՛ րէճէկի սայիր պիր թէտպիրի իտաաի (2) իթթիսալ իլլէեէճէք տիր :

(1) Տայէ, տալէթ իտիճի :

(2) Իպսա, հազըր գըլմագ :

440. Մէվատոր սապրգատա պէ-
եան օլունան իսթիտա վէ էվրագ իւ-
ղէրինէ, մահքէմէյի թէմեիդ, նագլի
տավանա, գաթիեէն հիւքմ իթտիկի
հալտէ, իշպու հիւքմ իլամընը, պաշ
միւտտաի ումումիսի, վէ Ատլիյեէ
նէղարէթի մաարիֆէթ վէ վասաթա-
թըյլա, տավա գանդի մահքէմէտէն
գալարըրլաճագ իսէ, օ մահքէմէնին
միւտտաի ումումիսինէ, վէ եախսո
միւտթէնթիգինէ, վէ կէրէք միւտտաի
շախսի, վէ մաղնուն-ալէյհ, վէ մահ-
քիւմ-ալէյհին զաթլարընա, վէ եա
ինթիխապ իյլէտիքլէրի իգամէթկեհա-
լարընա թէպլիդ իթտիքէճէք տիր:

441. Պու հիւքմ ալէյհինտէ վուգու
պուլաճագ իթիրաղ, 423ինճի մատտէ
ահքեամընա միւթապըդ օլտուղու հալ-
տէ, գապուլ օլունաճագ տըր:

442. Պէօյլէ պիր իթիրաղ գապուլ
օլունտուղու հալտէ, 423ինճի մատ-
տէ ահքեամընա թէվֆիգան, մուհա-
քէմէ թէէսիր(¹) վէ թաաթիլ օլունա-
ճագ տըր:

443. Տաալինին թայեինի մէրճիի
հագղընտա օլան 417ինճի, վէ 422ին-
ճի, վէ 423ինճի, վէ 426ընճը, վէ
427ինճի, վէ 428ինճի, վէ 429ունճու,
վէ 430ունճու, վէ 433ինճի մատտէ-
լէրին ահքեամը, նագլի տավա(²) հագ-
ղընտա տախի ճարի տիր:

444. Նագլի տավա իսթիտասընըն,
մահքէմէյի թէմեիդ թարաֆընտան
րէտա օլունմասը(³), մուախիսէրէն գու-
հուր իտէճէք էսպապէ(⁴) մէպնի, պիր
տիկէր նագլ իսթիտասընա մանի օլ-
մաղ:

ՊԱՊԸ ՍԱՏԻՍ

ՄԵՆԱՖԻ ՎԷ ԷՄՆԻՅԵԹԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵԼԷ-
ՆԷ ՏԱՅԻՐ ՊԱՋԸ ՄԷՎԱՍՏ ՊԵՆԱՆԸՆՏԱ
ՏԸՐ:

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Սահաթէմա Բիւսալիք էվրագըն Զայա ու
չապըն պէտանընա տըր:

445. Ճինայէթ, վէ ճիւնհա, վէ գա-
պահաթ մահքէմէսի քեաթիպլէրի, ա-
լէյհինտէ ճէղա հիւքմ օլունան քէ-
սանըն իսմու շէօհրէթ, վէ սինն ու սը-
ֆաթ վէ իգամէթկեհալարընը հուրու-
ֆը հէճա թէրթիպլիյլէ պիր տէֆթէրի
մախսուա գայա իթմէկէ, վէ հիգա-
լարընա, վէ մուխթասար վէճէլէ տա-
վալարընը, վէ էսպապը մահքիւմիյ-
եէթլէրինի եալմանա մէճպուր օլուպ,
պու պապտէ սէհվ(⁵) իթտիքլէր իհալ-
տէ, հէր սէհվ իշին քէնտիլէրինտէն,
իքիշէր լիրա ճէղայի նագտի ալընա-
ճագ տըր:

446. Մէհաքիմ քեաթիպլէրի, մատ-
տէյի սապրգատէ մուհարրէր տէֆա-
թիրին պիրէր սուրէթլէրինի, իւշ ալ-
տա պիր քէրրէ, Ատլիյեէ վէ Զապ-
թիյեէ նագրըրընա կէճնտէրմէկէ մէճ-
պուր օլուպ, կէճնտէրմէտիքլէրի հալ-
տէ, քէնտիլէրինտէն տէօրթ լիրա ճէ-
ղայի նագտի ալընաճագ տըր:

447. Ատլիյեէ նէղարէթի, վէ Զապ-
թիյեէ նէղարէթի, մատտէյի սապր-
գատա պէեան օլունան սուրէթլէր
գայա օլունմագ իւզրէ, պիրէր տէֆ-
թէրի ումումի թութուրաճագլար
տըր:

(¹) Թէէէի, կէրի պըրագըլը:

(²) Նագլի տավա, տավանը պիր մահքէմէտէն
տիկէր պիր մահքէմէնէ գալարըմագ:

(³) Բէպու օլունմագ, գապուլ օլունմապ:

(⁴) Էսպապ, սէպէպլէր:

(⁵) Սէհվ, ետիլըլը:

ՅԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Թէ՛հէ՛ք լէ հապտանէլէր հապտանէլէր :

448. Միւճաղաթ իշին միւճստէս օւլան հապտանէլէրտէն մաատա , հէր մահքէմէյի ճէղաիյեէ նէլտիւնտէ պիւրէր թէվգըֆիսանէ պուլունաճադ տըր :

449. Իշպու թէվգըֆիսանէլէր , միւճաղաթ իշին թէէսիս օլունան հապտանէլէրտէն , պիւթիւն պիւթիւն այրը օլաճադ տըր :

450. Հիւքիւմէթ մէէմուրլարը , մէղքիւր հապս վէ թէվգըֆիսանէլէրին , էֆիլէէթ վէ նէղաֆէթինէ (¹) , վէ սըհհէթի պէտէնիյեէնի իիւլալ վէ իֆսատ (²) իթմէեէճէք տէրէճէտէ պուլունանսընա , տիգգաթ վէ իթինա իտէճէքլէր տիր :

451. Հապտանէ վէ թէվգըֆիսանէ պէքճիլէրի , հիւքիւմէթ թարաֆընտան թայիին գըլընաճադլար տըր :

452. Հապտանէ վէ թէվգըֆիսանէ պէքճիլէրի , պիւրէր տէֆթէր թուլմանեա մէճպուր օլուպ , թէվգըֆիսանէ տէֆթէրլէրինին հէր սահիֆէսի , մէնսուպ օլտուգլարը մահքէմէ ըէյիսի թարաֆընտան , վէ հապտանէ տէֆթէրլէրի , վալի , վէ եա միւթէսարըք , վէ եա գայիմագամ թարաֆընտան իմգա իտիլէճէք տիր :

453. Թէվգըֆ վէ եախօտ ախդ ուկիրիթի էմլինի , վէ եա մահքիւմիյեէթ իլամը ահքեամընը իճրանէ մէէմուր օլանլար , պիւր քիմէսնէյի թէվգըֆիսանէ վէ եախօտ հապտանէէ թէսլիմ իթմէղաէն էվվէլ , համիլ օլտուգլարը էմլի , տէֆաթիլի մախսուսէսինէ գայա իթտիրմէկէ մէճպուր օլուպ , թէսլիմ վէ թէսէլլիւմ սէնէտի տախի մուվաճէհէլէրինտէ թանգիմ օլունարագ , կէրէք քէնտիլէրի

վէ կէրէք թէվգըֆիսանէ վէ եախօտ հապտանէ պէքճիլէրի թարաֆընտան իմգա գըլընաճադ , վէ սէնէտի մէղքիւրուն , պէքճիլէր թարաֆընտան միւմլի պիւր գըլթա սուրէթի , եէտլէրինէ իթա գըլընաճադ տըր :

454. Թէվգըֆիսանէ վէ հապտանէ պէքճիլէրի , քէնտիլէրինէ , ահքեամը նիլգամիյեէսինէ թէվֆիգան , պիւր մահքէմէ թարաֆընտան վիրիլմէլ թէվգըֆէմլի , վէ եա պիւր իթթիհամ մաղպաթ թասը , վէ եա պիւր հիւքմ իլամը իպրաղ օլունմաարգճա , վէ պունլարը տէֆաթիլի մախսուսէլէրինէ գայա իթմէտիքճէ , քիմէսնի գապուլ , վէ հապս , վէ թէվգըֆ իտէմէեէճէքլէր , վէ իթտիլէրի հալտէ , պիւր զայրի հաղղ հապսը էշխասէ միւթէճասիլ օլանլար հագղընտաքի միւճաղաթա , քէսպի իսթիհգաղ իյլէեէճէքլէր տիր :

455. Թէվգըֆիսանէ վէ հապտանէ տէֆթէրլէրինտէ , մէվգուֆին վէ մահպունին , թարիսի թէվգըֆ վէ հապսը կէսլթէրիլտիլի կիպի , սէպիլլէրի թախլիյեէ օլունտուգտա , սալը վիրիլալէրլէրի թարիս , վէ պու պապտէ սուտուր իտէն էվամիր , վէ իլամաթ , վէ ահքեամ տախի , գարշըրգըր գայա ու գապթ օլունաճադ տըր :

456. Միւթէնթիլէր , լա ագալլ , այտա պիւր քէրրէ , վէ մէհաքիմի ճէղաիյեէ բուէսսասը իւշ այտա պիւր քէրրէ , թէվգըֆիսանէլէրտէ պուլունան մէվգուֆինի մուայեէնէ իտէճէքլէր , վէ հիւքիւմէթ մէէմուրլարը տախի , իգթիլգասընա կէօրէ , թէվգըֆ վէ հապտանէլէրի , մուայեէնէ իյլէեէճէքլէր տիր :

457. Տէրիտատէթտէ Զապթիյեէ նաղըրը , վէ վիլաեաթտա վալիլէր , մէվգուֆին վէ մահպունին , մէէքիւլաթ (³) վէ մէշրուպաթընըն (⁴) սաղ-

(¹) Նէղաֆէթ , թէմիլլէր :

(²) Իֆսատ , ֆէսատ վիրմէք :

(³) Թէնթ վէ իեհէլլէմ , պիւր մահպունալ :

մահպուն , թէսլիմ թէմէք , վէ եախօտ շը-

(⁴) Մէհէլլէլ , եէեէճէք լէյլէր : (գարմագ :

(⁵) Մէշրուպաթ , իւշ ճէք լէյլէր :

լամ վէ քեաֆի օլմասընա , վէ ալէլ ումուժ թէվգըֆ վէ հապսխանէլէրին , ումուրու ինգըպաթիյեէսինէ , աիգ-գաթ վէ նէզարէթ իտէճէքլէր աիր : ֆազաթ , մէհաքիմի ճէզաիյեէ , բուէսասար , վէ միւսթէնթիգլէր , մահքէմէլէրինէ մէնսուպ օլան թէվ-գըֆխանէ վէ հապսխանէ պէքճիլէրինէ , թահգըգաթ վէ մուհաքէմաթճա լիւզոււմի օլան հէր կիւնա թէտապիրի , էմր իտէպիլէճէքլէր աիր :

Պիր միւսթէնթիգ , մէվգուֆինտէն պիրինին իսթիլաթտան մէնն օլունմա-սը լիւզումունու կէօրաիւկիւ հալտէ , պունուն իչին , պէքճիւէ այրըճա , էմ-րի թահրլիլի վիրէճէք , վէ պու էմր , հապսխանէ տէֆթէրինէ գայա օլու-նուպ , իսթիլաթտան մէնն մատտէսի թէքէրլիւր իտէպիլէճէքսէ տէ , պիր տէֆատա ծն կիւնտէն զիւատէ միւմ թէտ օլումսեաճադ տըր : Միւսթէն-թիգ , պիր մէվգուֆու , իսթիլաթտէն մէնն իթտիկի հալտէ , քէյֆիյեէթի , միւտտաի ումումիւէ խապէր վիրմէ-կէ մէճպուր օլաճադ տըր :

ԿՅԸ. Մէվգուֆին վէ եա մահպու-սինտէն պիրի , թէվգըֆխանէ վէ եա հապսխանէ պէքճիւսի , վէ եա սայիր մէճմուրլարընը , վէ եախօտ մէվգու-ֆին վէ եա մահպուսինի սայիրէ հա-գընտա մուամէլաթ թէհաիւիյեէ (1) վէ եա թահգըլիյեէ , վէ եախօտ ճէպ-րիյեէէ ճիւրաթ (2) իյլէտիկի հալտէ , վիրիլէճէք էմրի մախսուս իւղէրինէ , միւնֆէրիտէն (3) հապս օլունուր . վէ հիտաթ վէ եախօտ մուամէլէյի շէ-տիտէյի ճէպրիյեէէ թէսատտի իյլէ-տիկի հալտէ , թիմուրէ տախի վու-րուլուր , անճադ , հարէքէթի վազըա-լարընտան տօլաեր իճրա օլունապիլէ-ճէր մուհաքէմէլէրինէ խալէլ կէլմէզ :

ՖԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

Մահպուսինէն շա Կէրուսէէ Բարը , հոր-բէյեէն շաիյեէն , հորեի վէճէսէ պէնննադ տըր :

ԿՅ9. Հէր քիմ , հիւքիւմէթճէ թէվ-գըֆխանէ վէ եախօտ հապսխանէ իթ-թիսադ օլունմամըլ օլան պիր մահէլ-տէ , պիրինին հապս ու թէվգըֆ գը-շնտըղընը իսթիլապար (4) իտէր իսէ , հէման քէյֆիյեէթի , եա միւտտաի ումումիւէ , վէ եախօտ մուամլինինէ , վէ եա միւսթէնթիգ , վէ եախօտ զապըթա իտարէսինէ , վէ եա պաշ միւտտաի ումումիւէ խապէր վիրմէ-կէ մէճպուր տուր :

Կ60. Մատտէյի սապըգատա պէ-եան օլունան մէճմուրլար , պէօլէ պիր խապէր ալտըգլարընտա , տէրհալ օ հապս մահէլլինէ կիթմէկէ , վէ մահ-պուսու սալը վիրաիլմէկէ , վէ մահ-պուսիյեէթի հազգընտա պիր սէպէ-պի մէշու պէեան օլունաուլու հալ-տէ , մահպուսու մէրգումու , օ անտէ , ֆիլիյինին միւթաալիգ օլտուլու մահ-քէմէէ կէճնտէրմէկէ մէճպուր օ-լաճադ , վէ պու մուամէլաթը իֆա իթմէտիկի հալտէ , պիզայրի հազգընն հապսը էյխաս իտէնլէրէ մույեին (5) նազարըլա պազըլալ , թահթը մու-հաքէմէէ պընաճադ տըր , վէ պու մուամէլաթ իչին , պիր զապթ ճէրի-տէսի տախի թութուլաճադ տըր :

Կ61. Մէճմուրինի մէրգումէ , լէտէլ իգթիգա , իշգու գանուննամէնին 90 ընճը մատտէսինտէ մուսարրահ օլտու-լու վէճհլէ , էվամիր տախի իթա ի-տէճէք , վէ քէնտիլէրինէ մուխալիֆէթ իտէն օլտուլու հալտէ , գուվլէյի միւ-սէլլէհա իսթիհզարընա (6) տախի սա-

(1) Թէհաիյե , գօրգու վիրմէք ,

(2) Ծիւրաթ , զիւատէ ճէսարէթ :

(3) Միւնֆէրիտէն , այրըճա :

(4) Իսթիլապար , խապէր արնադ :

(5) Մույեին , եարալմ խաիճի :

(6) Իսթիհզար , շաղըրսնադ , ճէլալ իթմէք :

լահայեթներն օլաճաղը կիպի, հէր քիմէ էմր իտէր իտէ, իճրայի մուամլէ-նէթէ մէճպուր օլաճաղ տըր :

462. Թէվգըրֆիսանէ վէ հապսիսանէ պէքճիլէրի, մէնսուպ օլտուգլարը թէվգըրֆ վէ եա հապսիսանէնի ումուրու ինզըպաթիյեթինէ նէզարէթ իտէն իտարէ մէճմուրլարընա, պիր մէվգուֆ վէ եա մահպուսու կէօսթէրմէտիքլէրի, վէ եախօտ կէօսթէրլմէմէսի իչին պիր էմր իպրազ իթմէտիքլէրի, վէ տէֆթէրլէրինի իրաէ կյէմէքտէն իճթինապ, վէ եախօտ պաղըր մէվատտըր միւնտէրիճէսինին իսթինսախընա (1) մուխալիֆէթ կյէտիքլէրի հալտէ, պիղայրի հազգըրին հապսը էչխաս ֆիլի-նին ֆայիլի վէ եա մույեինի նազարըյլա պաղըրլարազ, թահթըր մու հաքէմէէէ պընաճաղլար տըր :

ՅԱՍԼԸ ԲԱՊԻ

Մահալէ-մին իտարէ չէ հոգուգու մէմնուապ
պէնանընա տըր :

463. Միւճաղաթը թէրհիպիյեթ վէ թէէտիպիյեթ իլէ մահքիւմ օլանլարըն, միւտտէթի ճէզալարընը իքմալ, վէ եախօտ թահսիլի մուաֆիյեթ (2) կյէտիքլէրի հալտէ, հուգուգու մէմնուապ (3) իտաէ օլունապիլի :

464. Միւճաղաթը թէրհիպիյեթ իլէ մահքիւմ օլանլար, սէպիլլէրի թախիլիյեթ օլունտուգու թարիխտէն պէշ սէնէ սօնրա, իտաէյի հուգուգու մէմնուա իսթիտապընտա պուլունապիլիլլէր : հուգուգու մէտէնիյեթտէն իտաղաթ իտիլէնլէր իչին, իշպու միւտտէթ, ալէյհիլլէրնտէրի հիւքմիւն լա եէթթաղէր (4) հալինէ կիրտիկի կիւնտէն, վէ հապս ճէզաղըյլա տախի մահքիւմ օլմուչլար իտէ, միւտտէթի

մահպուսիյեթին ինզըզապը կիւնիւնտէն, վէ եալընըզ զապթիյեթ նէզարէթի ալթընա ալընանլար իչին, մահքիւմիյեթիլլէրինին լա եէթթաղէրի հալինէ կիրտիկի կիւնտէն իթիպարէն հիւսապ օլունտու : վէ միւճաղաթը թէէտիպիյեթ իլէ մահքիւմ օլանլար իչին, պու միւտտէթ իւշ սէնէ տիր :

465. Միւճաղաթը թէրհիպիյեթ իլէ մահքիւմ օլմուշ օլանլար, միւթէվալիէն պէշ սէնէ, պիր գաղատա իգամէթ, վէ պու պէշ սէնէնին իքի սէնէյի ախիլիյեթին պիր գարիլիէ վէ ճիւլարընտա իմրար իթմէտիքճէ, իտաէյի հուգուգու մէմնուա իսթիտապընտա պուլունամաղլար, վէ միւճաղաթը թէէտիպիյեթ իլէ մահքիւմ օլմուշ օլանլար, միւթէվալիէն իւշ սէնէ պիր գաղատա իգամէթ, վէ սօն իքի սէնէնի պիր գարիլիէ վէ եա ճիւլարընտա իմրար իթմէտիքճէ, իտաէյի հուգուգու մէմնուա իսթիտա իտէմէզլէր :

466. իտաէյի հուգուգու մէմնուա իսթիտապընտա պուլունանլար, սաքին օլտուգլարը գաղա միւտտաիլի ումու միսինէ թաղաթիւմ իտէճէքլէրի իսթիտանամէլլէրնտէ, թարիլի մահքիւմիյեթիլլէրինի, վէ սէպիլլէրի թախիլիյեթ օլունտուգուտան սօնրա, նէրէտէ իտաղաթ իթմիշ օլտուգլարընը, վէ հապըստան չըգորգլարըր թարիլտաէն պէրու, 464իւնճիւ մատտէտէ մուայեէն միւտտէթտէն զիւտտէ վաղըթ կէշմիշ իտէ, անը տախի կէօսթէրէճէքլէր տիր :

467. իտաէյի հուգուգու մէմնուա իսթիտապընտա պուլունանլար, քէնտիլլէրինէ տալա իտարճը, վէ միւճաղաթը նաղաիյեթ, վէ թաղմինաթ հիւքմ օլունմուշ իտէ, անլէրի իֆա կյէտիքլէրինի, վէ եախօտ իֆասընտան աֆիլ օլունտուգլարընը, վէ եա

(1) Իսթինսախ, պիր չէյին սուրէթինի եազմազ

(2) Մուաֆիյեթ, աթիլըզ : (իսթէմէք :

(3) Մէմնու, եասազ իսթիլլի :

(4) Լա եէթթաղէր, տէյիլլիլլէր :

պունըրա մուգապիլ, գանունէն, քէնտիլէրինէ հիւքմ օլունան հապս միւտաթիւնի իքմալ իթտիքլէրինի, վէ եա միւթէզարրուր օլանլարըն, հապս իտտաաւընտան փարիզ օլտուգլարընը, վէ հիլէ իլէ իզհարը իփլաա իթմիլ իսէլէր, իփլաալարընտա զուհուր իտէն տէյեռունուն ըէս իւլմալ, վէ կիւզէշիէ, վէ մէսարիֆի սայիրէսինի իֆա իթմիլ, վէ եախօտ պունըրտան ափվ օլունմուշ պուլունտուգլարընը, իապաթ իթմէկէ մէճպուր օլաճագլար տըր:

468. Պու իսթիտա իւզէրինէ, գաղա միւտտաի ռամումիսի, միւսթէտինին իգամէթ իթտիլի մահէլլին տալիրէյի պէլէտիյէսինտէն, հիւքիւմէթ վասըթասըյլա, հագգընտա շէհատէթնամէ թալէպ իտէճէք, վէ պու շէհատէթնամէտէ, էվվէլա մահքիւմալէյհին, հէր պիր գարիյէէ վէ ճիւլարընտա իգամէթ իլլէտիկի միւտտէթ իլէ, պիտաեթ ռ նիհաեթի իգամէթի, սանիեա, միւտտէթի իգամէթտէ, հարաքեաթը վագըտտը, սալիսա, միւտտէթի մէզքիւրէզարփընտան, սուրէթի թէայեիւշի պէեան օլունաճագ, վէ պու շէհատէթնամէնին իսափը իսթիտասընա մէտար օլմագ իւզրէ իթա օլունտուղու կէօսթէրիլէճէք տիր: Պունտան պաշգա, միւտտաի ռամումի, միւսթէտինին մահէլլի իգամէթինտէ պուլունան իսթիեար մէճիսինին, պու պապտէ, ըէյինի տաիսի սիւալ իլլէեէճէք տիր:

469. Քէզալիք գաղա միւտտաի ռամումիսի, միւսթէտինին ալէյհինտէրի հիւքմ իլամընըն պիր սուրէթիլլէ, հապս օլունմուշ օլտուղու հապսխանէտէ նէ հարէքէթտէ պուլունմուշ օլտուղունա տայիր, հապսխանէ գուհուտունտան պիր խիւլաոա իսթիհասալ իտէճէք, վէ պու էվրագը, միւսթալասընըն իլավէսիլլէ պէրապէր, լիվա միւտտաի ռամումիսինէ իրսալ իտէճէք տիր:

470. Իատէյի հուգուգու մէմնուա իսթիտանամէլէրի, մահքիւմալէյհին սաքին օլտուղու լիվա պիտայէթ մահքէմէսինէ թագտիմ օլունմագ իւզրէ, էվրագը միւսթէթէրիասը իլէ պէրապէր, լիվա պիտայէթ մահքէմէսի միւտտաի ռամումիսի թարափընտան, մահքէմէնին գալէմինէ թէսիմ օլունաճագ տըր:

471. Պու էվրագ, լիվա պիտայէթ մահքէմէսի գալէմինէ թէվտի օլունտուղու կիւնտէն իթիպարէն, իքի այգարփընտա, տայիրէյի իթթիհամիյեէէէ իթա գըլընաճագ, վէ միւտտաի ռամումի, նէթիճէյի միւտտասաընը, թահրիրէն վէ միւտէլլիլէն պէեան իտէճէք տիր. վէ տաավանըն հէր հալինտէ, թահգըգաթը ճէտիտէ իճըասընը, մահքէմէ, ըէսէն, վէ եախօտ միւտտաի ռամումիսին թալէպի իւզէրինէ, էմր իտէպիլիպ, ֆագաթ, պունտան տօլաեր, մասլահաթ, ալթըայտան զիեատէ թէէիսիր օլունամահաճագ տըր:

472. Մահքէմէ, միւտտաի ռամումիսի պատէլ իսթիմա, գարար միւսթալասընը, միւտէլլիլէն պէեանիտէր:

473. Մահքէմէնին գարար միւսթալասը, իատէյի հուգուգ իսթիտասընը թէրվիճ թարափընտա օլմատըղը հալտէ, իսթիտա թարիսինտէն իթիպարէն, իքի սէնէ միւրուր իթմէտիքճէ, միւսթէտի, թէքրիրի իսթիտա իտէմէզ:

474. Մահքէմէնին, գարար միւսթալասը, իատէյի հուգուգ իսթիտասընը թէրվիճ թարափընտա օլտուղու հալտէ, միւսթալասանամէ, էվրագը միւսթէթէրիասըյլա պէրապէր, միւտտաի ռամումի մարիֆէթիլլէ, միւսթէագգըպէն, Ատիլիյէ նագըրընա իրսալ օլունուր, վէ Ատիլիյէ նագըրը տաիսի, միւսթէտինին վագթիլլէ, ալէյհինտէ հիւքմ իթմիլ օլան մահքէմէնին ըէյինի տաիսի, իսթիֆասար իտէպիլիք:

475. Մատտէյի սապրդատա պէ-
հան օլունան մուամէլաթտան սօնրա ,
քէյֆիյեթ , Ատլիյեթ նէզարէթինին
թաղըրի իւզէրինէ , հաքիբայի Ծա-
հանէնէ լէտէլ արդ , իրատէյի սէնիյ-
եհսի իսթիհսալ գըլընըր :

476. Իսթիտա , մէվատտը սապր-
դատա պէհան օլունաուղու իւզրէ ,
գապուլ օլունմուշ օլտուղու հալտէ ,
իատէյի հուգուղու մէմնուա պույ-
րուլտուտ իթա օլունուր :

477. Մէգըրիւր պույրուլտու , 470
ինճի մատտէտէ կէօսթէրիլտիկի վէճ-
հիլէ , պու իսթիտա հազգընտա միւ-
թալաա պէհան իթմիշ օլան մահքէ-
մէնէ , վէ պիր սուրէթի մուսատտա-
գատը տաթի , միւսթէտինին ալէյհին-
տէ հիւքմ իթմիշ օլան մահքէմէնին
հիւքմ մազալթաուր միւսլէտտէսինին
գայտը հիղասընա գայտ օլունմադ
իւզրէ , մահքէմէնէ կէօստէրիլը :

478. Իատէյի հուգուղու մէմնուա
հիւքմիւ , մահքիւմիւն մահքիւմիյեթ-
թի սէպէպիյէ , զալթընճա , միւսթադ-
պէլ իչին սաղըթ օլան քեաֆիյէյի
հուգուղունու իատէ իտէր :

Մէվատտը սապրդա հիւքմիւնճէ ,
իատէյի հուգուղու մէմնուաեա նա-
յիլ օլմագ , թիճարէթ գանուննամէ-
սինին 313 իւնճիւ մատտէսի աճքեա-
մընա իալէլ կէթիւմէլ :

Միւքէրըր օլարագ միւճաղաթը
թէրհիպիյեթ իլէ մահքիւմ օլանլար ,
իքիմճի տէֆա օլարագ , ալէյհիլին-
տէ վուգու պուլան հիւքմտէն սօնրա
իատէյի հուգուղու մէմնուաեա նա-
յիլ օլամաղար :

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄԻՍ

Միւրաբէ զէմն էլէ միւճաղաթը սապրդա
պէհանըր :

479. Ճինայէթտէն տօլաեը հիւքմ

օլունան միւճաղաթ , թարիլի հիւք-
միւնտէն իթիպարէն , ելէլիւմի սէնէ
սօնրա սաղըթ օլուր , անճադ , միւ-
րուրի զէման իլէ , միւճաղաթը սա-
ղըթ օլմուշ օլան միւճրիմլէր , զալթէն
վէ եախօտ մալէն , քիմլէր ալէյհինտէ
իթիլքեաղը ճինայէթ իթ իշ իսէլէր ,
անլէրին վէ եախօտ ապուլին ⁽¹⁾ վէ էվ-
լատարընըն իգամէթ իլլէտիլէրի սան-
ճագ տաթիլինտէ իգամէթ իտէմէեիպ ,
պու միսիլուլէրէ , հիւքիւմէթ թա-
րաֆընտան , իգամէթկեաճ թայեին
օլունապիլը :

480. Ճիւնհատան տօլաեը հիւքմ
օլունան միւճաղաթ , սօն տէրէճէտէ
իթա օլունան իլամըն թարիլինտէն ,
վէ մէհաքիմի իպթիտաիյեթ թարա-
ֆընտան հիւքմ օլունմուշ իսէ , իլա-
մըն միւտտէթի իսթինաֆիյեթսի կիւ-
գէրան իթաիկի թարիլտէն իթիպա-
րէն , պէշ սէնէ սօնրա սաղըթ օլուր :

481. Իտամ ⁽²⁾ ճէզասը , վէ եա միւ-
էպպէտէն միւճաղաթը թէրհիպիյեթ ,
վէ եախօտ մուվադգաթէն միւճաղա-
թը թէրհիպիյեթսի միւսթէլլիմ պիր
ճինայէթին վուգուի թարիլինտէն ի-
թիպարէն , զն սէնէ զարֆընտա , հազ-
գընտա իգամէյի տալա , վէ իճրայի
թահգըրգաթ օլունմամըշ օլտուղու
հալտէ , օ միւտտէթին ինգըզասընտա ,
օ ճինայէթ հազգընտա հուգուղու
ումումիյեթ վէ շախիյեթ տալասը սա-
ղըթ օլուր . վէ պու միւտտէթ զար-
ֆընտա իգամէյի տալա , վէ իճրայի
թահգըրգաթ օլունուպ տա , հէնուգ
իլամ վիլիլմէմիշ օլտուղու հալտէ ,
էն ալիլ օլան մուամէլէ թարիլին-
տէն իթիպարէն , զն սէնէտէն սօնրա
հուգուղու ումումիյեթ վէ շախիյեթ
տալասը սաղըթ օլուր :

482. Մատտէյի սապրդատա զէրը
օլունան իքի հալտէ , միւճաղաթը թէէ-
տիպիյեթսի միւսթէլլիմ էֆալ իչին ,

(1) Միւրաբէ զէմն էլէ վաթիտ :

(2) Իտամ , էօլիւմ ճէզասը տըր :



